

Albánie

off-roadový ráj

Filip Weber inže

60

off-road tras

Průvodce pro terenní auta
a Enduro motocykly

> Design sítí LAN a WLAN

> Zabezpečení sítí

- Firewally
- Intrusion Prevention Systémy
- 802.1x
- GAMA BYOD

> Správa sítí

- HPE Intelligent Management Center
- SLA, servis

> LOGmanager

Albánie

off-roadový ráj

Průvodce pro terénní auta
a enduro motocykly

Filip Weber

www.filipweber.cz

Všechny zde uvedené trasy byly popsány podle nejlepšího vědomí a svědomí autora. Použití tohoto průvodce je na vlastní riziko. Autor ani vydavatel nemůže převzít právní odpovědnost za eventuální úrazy nebo škody všeho druhu.

Kopírování celku nebo jeho části, skenování, digitalizace, nebo ukládání na datové nosiče, případné zvětšování nebo zmenšování, sdílení GPS dat bez souhlasu vydavatele nebo autora jsou přísně zakázány a budou postihovány podle autorského zákona.

Napsal: Filip Weber

Fotografie: Filip Weber, Albert Weber, Marek Vincik
Edvin Kasimati & Rally Albania Org.

Vydavatel: WEBER system s.r.o.

Tisk: POTISK.COM s.r.o., www.potisk.com

Mapy: © OpenStreetMap, www.openstreetmap.org

Rok vydání: listopad 2016

ISBN: 978-80-270-0385-3

Opuštěný dům v Rragam, Valbonë

Tak je tam cesta nebo není?!

Předmluva

Víte, jak se albánsky řekne „lopata“? No přece „lopata“! Tak si ji nezapomeňte přibalit s sebou. Budete ji potřebovat!

Nedejte na ošklivé historky, kterými se lidé ve střední Evropě straší. Zapomeňte na zkazky o krevní mstě a o přepadání. Albánci jsou normální lidé, toužící po práci a rodině.

Albánie se mění před očima, řada krásných off-road tras je vyasfaltovaných, staví se nové dálnice a tunely. Zato hory mi přijdou čím dál opuštěnější. Lidé se stěhují do měst a v horských vesnicích jsou jen přes léto. Cesty v horách jsou pořád v horším a horším stavu, řada z nich je po zimě pro závaly neprůjezdných. A to je ten pravý off-roadový ráj. Do auta lopatu, na motorku přibalit kurty na vytažování z bahna, lehký stan a spacák a hurá do hor. Ke krásným jezerům, na opuštěné planiny, na dech beroucí vyhlídky.

Škoda, že většina návštěvníků treťí pouze do Tethu a Valbone. Tato dvě údolí jsou sice překrásná, ale plná turistů a připomínají lunapark. Zamiřte do centrální nebo nejlépe do jižní Albánie. Tam zatím není žádná turistická infrastruktura, hory jsou překrásné a můžete se tam dny a dny toulat po horských cestách. V horách jsou ukryta překrásná jezera, skalní monumenty, daleké vyhlídky. Cesty k nim jsou těžko průjezdné, zničené od nákladáků IFA ilegálních těžařů dřeva. Průjezdné jen na nazvedaném off-roadu s navijákem nebo lehké enduro motorce. A to jsou ty správné cíle pro dobrodruhy!

Ale i běžný cestovatel na naloženém cestovním enduru nebo SUV si zde přijde na své. Vybral jsem doporučené trasy, kde nečháhá žádná past a snadno je projedete. Rád bych, aby vás tento průvodce provedl těmi nejkrásnějšími místy v Albánii. Místy, která jsem si zamíloval a na která se rád vracím.

Toto třetí vydání je zřejmě posledním. V Albánii se mi už podařilo projet všechny myslitelné off-road trasy. V dalších letech si už jen vezmu tužku a budu v průvodci škrtnat, co je vyasfaltováno.

Tak neseďte doma, zvedněte se a vyrazte za dobrodružstvím!

Děkuji všem Čechům a Albáncům, kteří mi pomáhali a podpořili mě!

Filip Weber - Beba, filip@weber.cz
www.filipweber.cz

Kudy do Albánie

Albánie stojí za samostatnou výpravu. Kombinace s okolními zeměmi je zbytečná, bude vás stát čas a krásnou Albánii jen prolétnete. Jako vstupní bod do střední a severní Albánie doporučuji Debar/Bllata. Do střední a jižní Albánie Qafë e Thanës u Ohridského jezera.

Dálnice Maďarsko - Srbsko - Makedonie

Nejrychlejší a nejpohodlnější cesta. Dálnice končí v Makedonii u Gostivar a pak se jen kolem Mavrovského jezera přehoupnete do střední Albánie. Nevýhodou dálnice je, že je to migrační trasa pro Turky z Německa do Turecka a zpět. Dálnice je v létě hodně plná a Turci jezdí jako prasata. V červenci tam a v srpnu zpět objedťe dálniční hraniční přechody, kde jsou hodinové fronty. Maďarsko - Srbský přechod Horgoš objedťe přes město Szeged a malý přechod Tiszasziget (otevřeno 01.10-30.09: 08.00-18.00hod; 01.10-30.04: 08.00-16.00hod). Dálniční hraniční přechod Srbsko - Makedonie v Tabanovcích objedťe buď těsně vedle po silnici č.158/R1104 (po dostavbě dálnice možná uzavřeno a může být také plný) nebo ještě lépe více východně po hezké cestě skalní soutěskou po silnici č.233/RR1207 přes Starac a Pelintce (otevřeno 24hod). V Makedonii vyjedete přímo pod prehistorickou observatoř Kokino. Tato trasa trvá obvykle 15hod.

Jadranská magistrála

Na této trase se nevyhnete letním kolonám a cesta z Chorvatska přes Bosnu a Černou horu je nekonečná.

Bělehrad - Bosna - Černá hora - sever Albánie

Hezká, ale pomalá trasa po vedlejších silnicích a přes hory.

Bělehrad - Kosovo

Nedoporučuji, Srbové neuznávají kosovskou hranici a dělají problémy při návratu s razítky v pasu.

Trajekt Benátky - Igoumenitca

To není špatná volba do jižní Albánie. Příjemná, pohodlná, ale zdlouhavá cesta.

Trasy

Přesto, že se všude v Albánii staví nové silnice a většina hlavních tahů je již nových, cesty v horách jsou špatné. Počítejte s velmi nízkou cestovní rychlostí. Na horách jsou cesty neudržované a zničené od nákladů IFA, vozících nelegálně vytěžené dřevo.

Popisované cesty jsou sjízdné jen terénním autem nebo na enduro motocyklu. Cesty jsou původní, postavené zřejmě ještě za Turků z kamenů a jsou určeny pro osly a pěší.

Nejzajímavější cesty jsou ve vnitrozemí, podrobné mapy nejsou, směrovky nikdy nebyly, s místními se komunikuje obtížně. Cesty nejsou udržované, časté jsou závaly nebo části stržené vodou.

Sjízdnost cest se mění v závislosti na počasí a uplynulé zimě. Cesta, která je za sucha sjízdná, se po dešti může proměnit v bahenní peklo. Stejně tak cesta, kterou jsem jeden rok projel, tak po zimě nemusí být pro závaly vůbec průjezdná.

Trasy označené logem Rally Albania byly součástí této nejtěžší evropské cross - country rally.

RALLY ALBANIA

Vozidla

Váhal jsem, že do popisu tras přidám označení Enduro, Off-Road a SUV. Jenže, co to dnes znamená? Enduro si představuji KTM EXC 450, ale většina tak vnímá BMW R 1200GS s kufry. Jako Off-Road si představím nazvedanou Toyotu Hilux. SUV je pak Subaru Forester s redukční převodovkou a terénními pneumatikami a ne naleštěná Honda CRV, obutá na dálnici. Takže jsem toto značení raději vynechal.

Vozidla obujte terénními pneumatikami a vyražte vždy dobře vybavení záchrannými pomůckami. Pro auto rýč, krumpáč, naviják. Pro motorku kurtu na vytahování a sadu na lepení pneumatik. Vždy mějte dostatečnou časovou rezervu a počítejte s možností nouzového nocování.

Doporučené mapy

Reise Know How - Albanien, 1:220000 (www.reise-know-how.de, <http://www.mapykiwi.cz>)

Freytag-Berndt - Balkan Süd, Autoatlas 1:200.000 (<http://www.freytagberndt.com>, <http://www.mapykiwi.cz>)

Bunker Trails pro Garmin GPS (<http://www.bunkertrails.org>).

Open Topo Map - součást OZIExplorer pro Android.

Mapy.cz - velmi slušná off-line mapa Albánie pro Android i iPhone.

Souřadný systém GPS

V knize použitý souřadný systém GPS je **hddd°mm.mmm'**, datum WGS84.

Pokud budete souřadnice přepisovat do ruční GPS nebo do OZIExplorer, zkontrolujte, abyste měli stejný souřadný systém.

Bezpečnostní upozornění

V oblasti přibližně vymezené hranicí Kosova, městy Bajram Curri, Fierze, Kukës, Mustafaj, Radmirë a řekou Drinit i Zi nedoporučuji spát osamoceně. Zdejší obyvatelé jsou jiní než zbytek Albánců a mají silné separatistické sklony ke Kosovu. A stejně jako v celé Albánii jsou nelegálně ozbrojeni. V okolí kosovské hranice mohou být staré miny.

Stejně tak nedoporučuji spát na trase Theth - Shkodër níže než v Nderlyaj. Zejména za sedlem nad Dredaj, v údolí mezi Kir a Prekal žijí velmi chudí a ne zcela přátelští lidé. A nechápou, proč Theth je z turistů živý a oni ne.

Spaní

V celé Albánii doporučuji, abyste spali u místních. Zajed'te ke stavení nebo salaši, pozdravte, ukažte na nedalekou louku a tam se utábořte. Myslet si, že když někam zalezu, tak o mně nikdo neví, je hloupé. Vědí o vás celé hory.

Já si však krom výše uvedených výjimek nedělám se spaním hlavu a spím v horách kdekoliv.

Dárky v horách

Lidé v horách jsou chudí, když vás nechají přespat nebo vám dají najíst, dejte jim aspoň trochu peněz. Vezměte pro děti sešity, tužky nebo jiné školní pomůcky. Pastevcům rozdejte cigarety nebo pivo. Dospělým udělá radost sekyrka, kapesní nůž, baterka. V horách se žije opravdu těžko.

Pokud potkáte místní na cestě mezi vesnicemi a máte místo v autě, svezte je. V horách autobusy nejezdí.

Odpadky

Albánci neumějí nakládat s odpadky. Nenapodobujte je, svoje odpadky z hor odvezte do města nebo je spalte. Nebylo nic horšího, než když jsem na jednom z nejkrásnějších míst Albánie, sedle mezi Devoli a Gjerbes, našel vyházené obaly od typicky českého cestovatelského jídla.

Koupání v horských jezerech

Nejen v Albánii, ale po celém světě platí, že v horských jezerech žijí vzácní živočichové. A také z nich pijí ovce a kozy. Pokud se budete mýt mýdlem nebo nádobí saponátem, tak se snažte na výtok z jezera, abyste vodu nekontaminovali. Extrém je to v Mongolsku na Gobi, kde dobytek odmítne pít kontaminovanou vodu a uhyne.

Počasí

Nejrozumnější období pro návštěvu Albánie je přelom květen/červen a září/říjen. Začátek května je příjemný, ale sedla mohou být ještě pod sněhem. Koncem října prší. Září a červen jsou dobré, ale může být horko. Červenec a srpen je peklo, zejména v údolích a u moře. Na horách se dá horko přežít.

Pro návštěvu pláží u moře je výborný konec září a říjen.

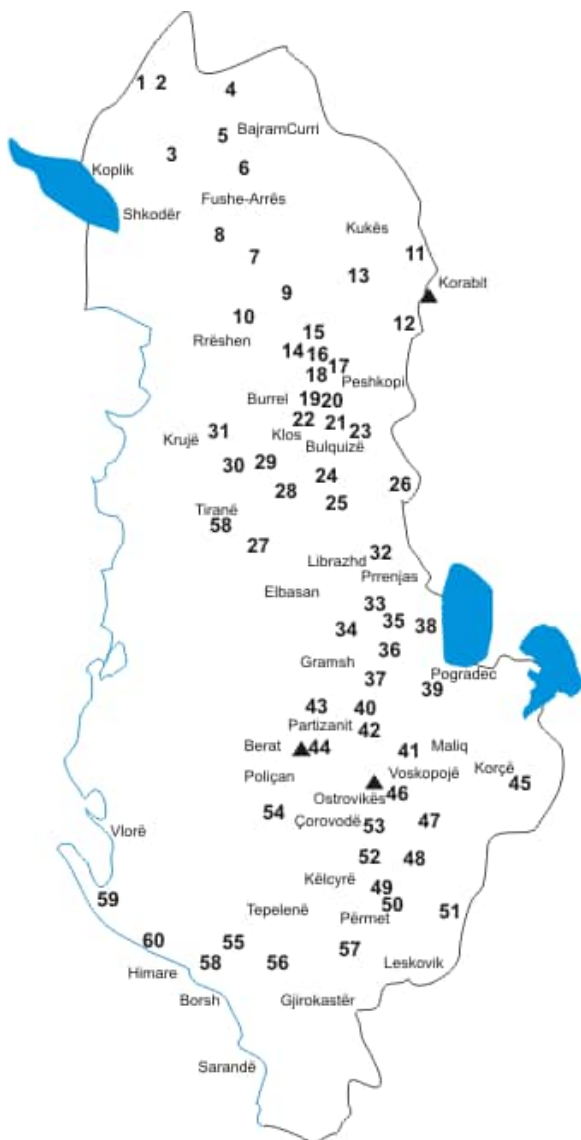
Seznam tras

severní Albánie

1	Kaňon Çemit – Vermosh
2	Kaňon Çem – konec světa
3	Pohoří Bjeshkët e Namuna / Prokletije / Theth
4	Údolí Valbonë
5	Jezero Panarit

střední Albánie

6	Fierzë – Fushë Arrëz
7	Gulag
8	Fushe Laj
9	Fushe Lugjeve - planina propastí
10	Fushe Lugjeve - Rrëshen
11	Shistavec
12	Beska Zonjave
13	Údolí Drinit Të Zi
14	Kaňony Flamë a Urakë
15	Kumbul
16	Spojka k jezerům Lurë
17	K Lurským jezerům od Arras
18	Jezerá Lurë
19	Pesshkopi - Burrel
20	Jezerá Shtungës
21	Jezerá Miçekut
22	Kacni - Kurdare
23	Shupenzë - Selishtë
24	Fushe Kaptines
25	Zabzun - Bogë
26	Shebenik - Jablanica
27	Elbasan - Tiranë
28	Bezë - Bulqizë
29	Qafë Shtyllës – Klos
30	Klos - Tiranë
31	Burrel – Krujë

jižní Albánie

32	Skanderbegův stůl
33	Kolem Skanderbergova hradu
34	Stravaj - Gramsh
35	Zkratka peklem
36	Jezera Lukova
37	Jezero Dushku
38	Përrenjas - Pogradec
39	Guri I Kamjes
40	Jezera Valamares
41	Voskopoje – Treshovë
42	Gjerbës - Devoli
43	Gjerbës a řeka Tomorricës
44	Pohoří Mali i Tomorrit
45	Guri I Cjapit
46	Pohoří Ostrovikes
47	Shtylle - Çlirim
48	Çlirim - Frashëri
49	Frashëri
50	Frashëri od horkých pramenů
51	Zkratka mezi Shalës a Prodan
52	Përmet – Çorovodë
53	Çorovodë - Helmës-Staraveckë
54	Këlcyrë – Poliçan
55	Borsch - Tepelenë
56	Kuč - Golem - Homelice
57	Pohoří Nëmerçkë
58	Himarë - Kuç
59	Vyhlídka nad sedlem Llogarasë
60	Pláže jižní Albánie
	Shpella e Zezë/Shpella e Pëllumbasit

Doporučená trasa

Trasa pro 2 týdny cestování v Albánii. Vstup z Makedonie u Ohridského jezera a výjezd zase do Makedonie u Debaru. Vybral jsem trasy, které zvládnou cestovní endura a cestovatelská offroad auta. Avšak ne zbytečností přeložené naleštěné těžké motorky a rádobý SUV. Na žádné z tras není nutný navigátor ani pneumatiky do bahna. Ale pozor, situace se může po deštích nebo zimě změnit.

Trasu si okořeňte odbočkami podle svých schopností na další, zajímavější trasy.

	Příjezd přes hraniční přechod Qafë e Thanës z Makedonie
32	Skanderbegův stůl
38	Përrenjas - Pogradec
39	Guri I Kamjes
45	Guri I Cjapit
47	Shtylle - Çlirim
48	Çlirim - Frashëri
49	Frashëri
52	Përmet – Çorovodë
44	Pohoří Mali i Tomorrit
43	Gjerbës a řeka Tomorricës
27	Elbasan - Tiranë, odbočit na Klos
30	Klos - Tiranë - opačně
19	Peshkopi - Burrel - opačně
16	Spojka k jezerům Lurë - opačně, od Drini Të Zi
18	Jezera Lurë a zpět
16	Spojka k jezerům Lurë - přes Kurbenesh
10	Fushe Lugjeve - Rrëshen - opačně
7	Gulag - projet tam a zpět
9	Fushe Lugjeve - planina propastí
13	Údolí Drinit Të Zi
	Odjezd přes hraniční přechod Debar/Bllata do Makedonie.

Severní Albánie

1. Kaňon Çemit – Vermosh

Trasa: Koplík – Hot – Rrapshë-Stare – Brojë – Tamarë – Lëpushë
– hranice u Vermosh – Gusinje

Délka: 120 km

Popis: Cesta kaňonem řeky, výborná eventualita pro vstup nebo výstup ze země. Ale v roce 2016 asfalt z Hani-Hotit končil za Tamarë a dál byla stavba. Odhaduji, že v roce 2017 bude asfalt až na hranici.

V Tamarë je malý pivovar - šedivý dům na spodním konci vesnice. Nad Tamarë jsou sádky se pstruhy, vpravo nad řekou si všimněte akvaduktu, prokopaného ve skále.

Z Tamarë přes Brojë bývala průjezdná zkratka do Bogë, ale je zavalená.

Nad vesnicí Selcë stoupá cesta dramatickými skalami, které se sesypaly zřejmě při земětřesení.

V Lëpushë je občerstvení a pak už jen hranice. Ve Vermosh mohou doporučit kemp a ubytování. Albánští celníci jsou v pohodě, Černohorci jsou komisní a důkladní.

U města Gusinje nesmíte vynechat „Oko Skakavice“ a „Alipašovy izvory“ – silné vyvěračky křišťálové řeky, doptejte se místních.

2Vermosh1	N42 20.314 E19 26.120
Tamara	N42 27.698 E19 33.674
Dobry	N42 29.930 E19 35.190
Lepushi	N42 31.927 E19 43.071
2Vermosh	N42 34.768 E19 44.551
Border	N42 35.011 E19 46.488
OkoSkakavica	N42 30.711 E19 50.150

2. Kaňon Çem – konec světa

Trasa: Tamarë – Vukël – Nikç a zpět

Délka: 35 km

Projeto: Toyota LandCruiser 120

Popis: Kamenitá cesta sevřeným kaňonem řeky. Za sněhu a ledu nesjízdná.

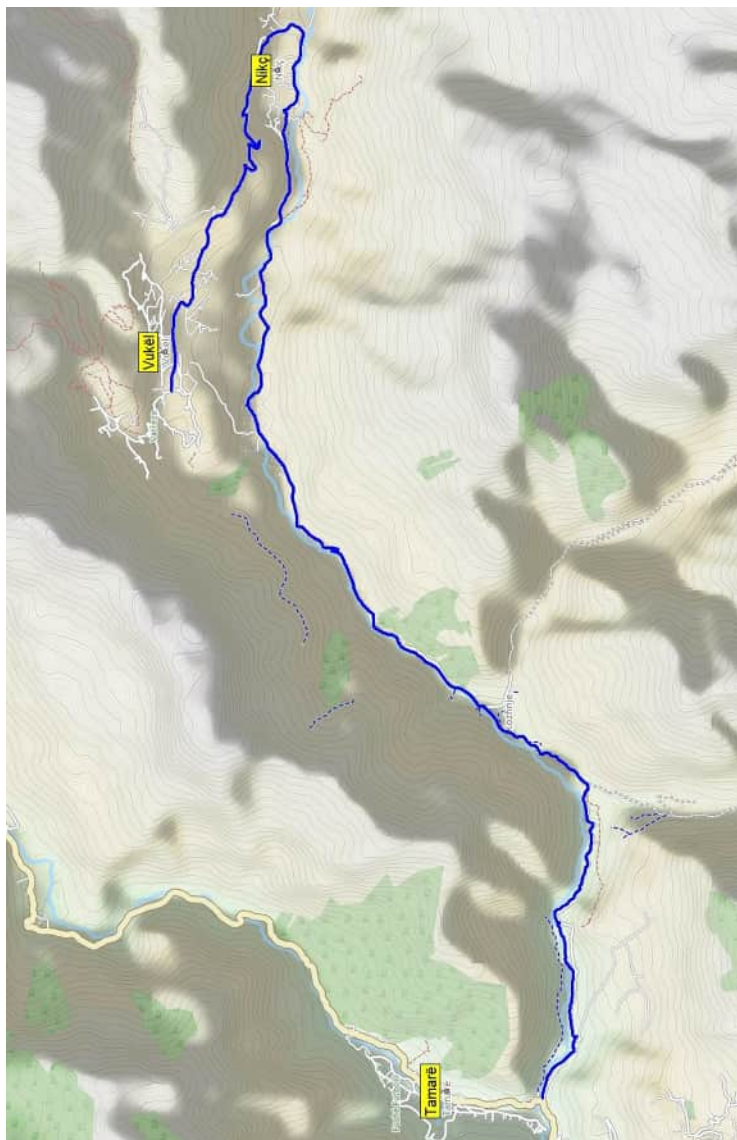
Jedno z nejhezčích míst v Albánii, Teth je za vysokými hřebeny, a tak je toto údolí téměř nezasazené turistikou. Vesničky Vukël a Nikç se krčí pod pod štíty Mali e Shenikut (2553m n.m.) a Mali e Radohimës (2568m n.m.).

Lidé zde žijí velmi chudě, většina dospělých pracuje v zahraničí a prarodiče se starají o hospodářství a vnoučata. Toto je konec světa!

Neváhejte školu ve Vukël obdarovat sešity, tužkami, anglickými učebnicemi.

Tamarë	N42 27.698 E19 33.674
Nikç	N42 28.644 E19 40.963
Vukël	N42 29.233 E19 38.974

3. Pohorí Bjeshkët e Namuna / Prokletije / Theth

RALLY ALBANIA

Trasa: Koplík – Bogë – Theth – Nicaj-Shalë – Lotaj – Kir – Prekal – Shkodër

Délka: 130 km, dva dny, ale je škoda v horách nezůstat déle.

Popis: Albánské Alpy – pohorí Bjeshkët e Namuna / Prokletije – nejkrásnější pohorí v Albánii. Bývala to nejpouštěnější a nejdívější část Albánie. Dnes je od jara do léta plná turistů.

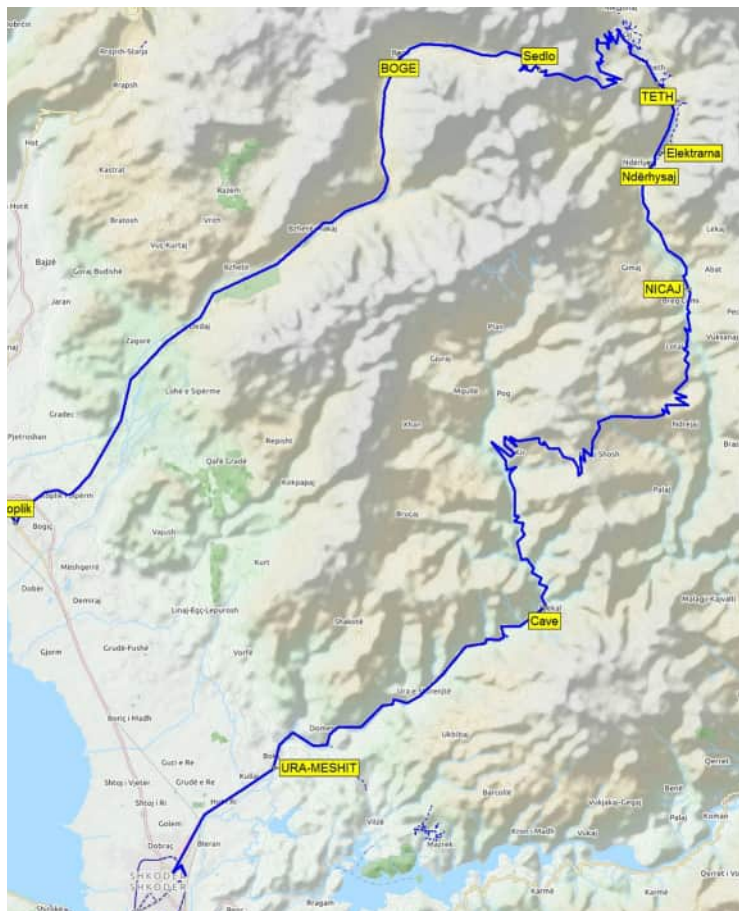
Z Koplíku až do sedla Qafa e Thorës 2000 m n. m. je už nová asfaltová silnice. Předpokládám, že během roku až dvou bude asfalt až to Theth. Z Theth se dá pokračovat divokým kaňonem po proudu řeky do Ndërhysaj. Zde je na přítoku hezký vodopád a asi 5 km proti proudu druhý pod vesnicí Kaprejë. V okolí Theth a Ndërhysaj jsou vyznačené nové turistické stezky.

Další cesta přes Nicaj, Lotaj a Kir je docela náročná i pro terénní auto. Počítejte s velmi nízkou rychlostí a zejména v kaňonu pod Kir jed'te opatrně.

V Theth je řada množností na ubytování. Já ale raději jezdím do Ndërhysaj, kde je ubytování v soukromí u rodiny Dedë kousek pod vodopádem a příjemné táboření je přímo nad vodopádem.

Zajímavost: Jeskyně Puci v Bogë je 5 km dlouhá, má několik úrovní a je součástí krasového útvaru, který se napojuje na další nedalekou jeskyni Husi. V Theth je kula a kousek pod ní je na cestě k vodopádu Grunas, most postavený českou nadací „Albánská výzva“ (<http://www.albanianchallenge.cz/>). V Prekali, kde začíná znova asfalt při cestě přes Kir, je velká jeskyně Prekucit s ponornou řekou.

Koplík	N42 12.708 E19 26.188
BOGE	N42 23.805 E19 38.507
Sedlo	N42 23.448 E19 43.023
THETH	N42 23.149 E19 46.809
Elektrarna	N42 21.488 E19 46.865
Ndërhysaj	N42 21.242 E19 46.546
NICAJ	N42 18.255 E19 47.814
Cave	N42 10.698 E19 43.185

Trajekt Komani - Fierze je nespolehlivý, někdy jezdí, někdy ne. V roce 2015 operovaly dvě společnosti. Obvykle vyjíždí v 9 nebo 10hod z Komani a ve 13 nebo 15hod z Fierze. Telefon na jednu ze společností: +355 696800748, 685270934, 685791007. V Komani je příjemný kemp a hotel.

Cesta Ura e Meshit - Komani není průjezdná.

Theth kulla

Nderlysaj

Capri

Valbonë

4. Údolí Valbonë

Trasa: Bajram Curri – Valbonë – Rragam a zpět

Délka: 40 km

Projeto: Toyota Hilux

Popis: Jedno z nejkrásnějších údolí Albánie.

Dříve zcela zapomenuté, divoké a těžko přístupné údolí. Dnes je postavena asfaltka až nad Valbonë a údolí je plné turistů. Přesto je ale celé údolí nádherné a stojí za návštěvu.

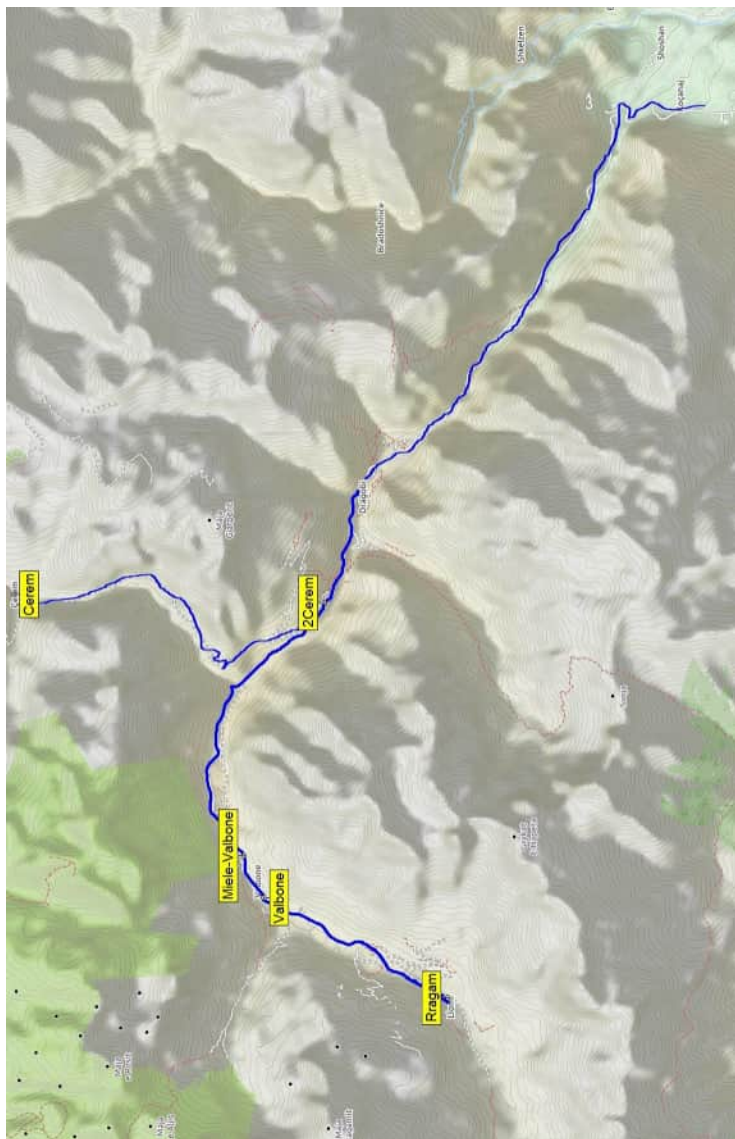
Rozhodně je zajímavé vyjet nad konec asfaltu řečištěm až do osady Rragam a tam někde přespát. Zajímavý je jednodenní přechod do Theth. Tuto túru ale nepodceňte.

Na konci asfaltu je dobrá restaurace s čerstvými pstruhy. Pod Valbonë se zastavte u pozůstatků mlýna.

Z Kikaj pod Valbonë je odbočka na Çerem. Výjezd lesní cestou přes brody do vesnice Çerem k pomníku. Z vesnice se dá jít pěšky k malým horským jezerům. Na jaře bývá cesta pro sníh a rozvodněný potok neprůjezdná.

Silnice Bajram Curri - Kukës je nová, ale nudná. Cesta po druhém břehu jezera přes Fierze je sice delší, ale hezčí. V prostoru Bajram Curri - Kukës - Mustafaj podél hranice s Kosovem nedoporučuji z bezpečnostních důvodů táboření. Stejně tak město Kukës je lepší jen projet. Pokud jedete směrem Peshkopi, tak na spaní stojí zato dojet do Arres k rybím sádkám.

2Cerem	N42 26.487 E19 57.580
Cerem	N42 29.725 E19 57.696
Mlýn-Valbonë	N42 27.320 E19 54.012
Valbonë	N42 27.119 E19 53.415
Rragam	N42 25.204 E19 51.997

Opuštěný dům, Rragam, Valbonë

Jarní orba, Rragam, Valbonë

Mlým, Valbonë

Jezero Panarit

5. Jezero Panarit

Trasa: Bajram Curri – Markaj - jezero Panarit – Lekbibaj

Délka: 30 km

Projeto: 2015 - Toyota LC120

Obtížnost: prudké stoupání, bahno, vyjeté koleje

Popis: Nejkrásnější horské jezero Albánie.

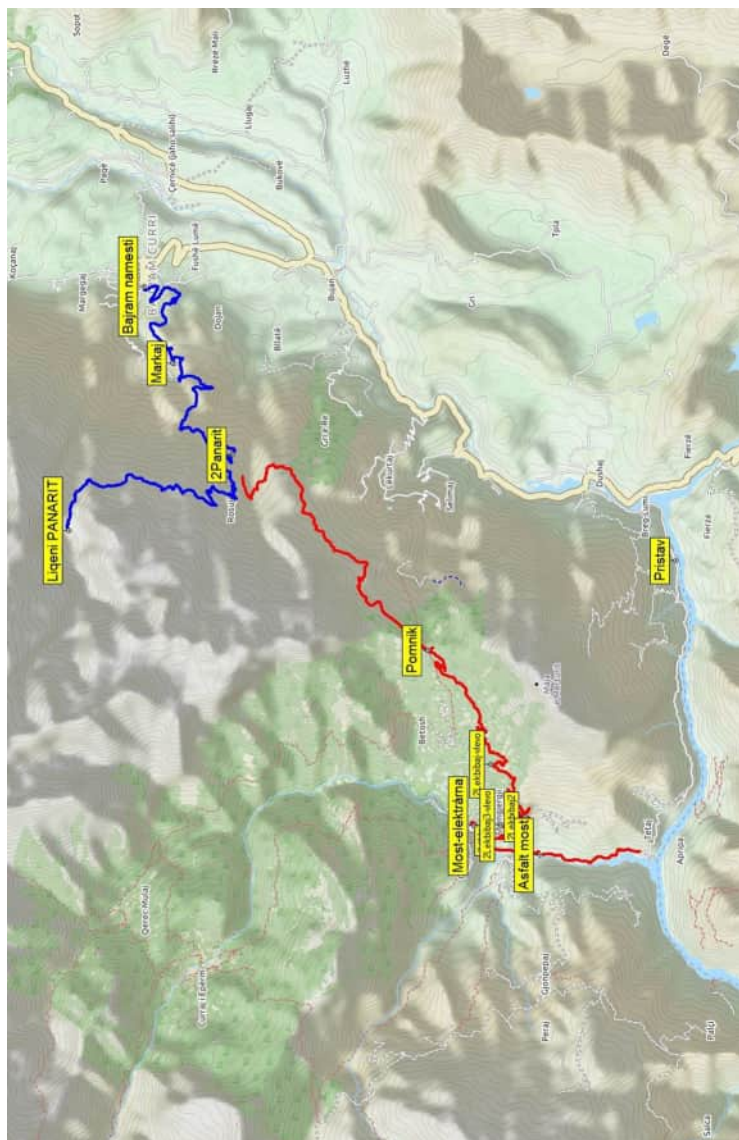
Jezero Panarit 1400 m n.m. je ledovcového původu a na rozdíl od ostatních horských jezer nebylo uměle upravováno navýšením hráze. Jezero je zasazeno v nádherném skalním amfiteátru. Stojí zato zde přespát.

Z Bajram Curri přímo z náměstí směřujte po dobrém asfaltu do vesnice Markaj. Zde asfalt končí, pokračuje dobrá hlinitá cesta. Na bodě 2Panarit odbočuje vzhůru strmá cesta, která se nepřetržitým stoupáním vyhoupne až na sedlo těsně před jezerem. Poslední úsek cesty, cca 2km, bývá do konce května pro sníh nejízdný. Ale stojí zato dojít k jezeru pěšky.

Od odbočky můžete pokračovat do vesnice Lekbibaj. Cesta se vine víceméně po vrstevnici bukovým lesem až na bod Pomník. Místa jsou vyjeté koleje a bahno, vše ale sjízdné. Na bodě Pomník se cesta lomí ostře dolů průsekem v kopci. Cesta pak padá serpentínami s krásnými výhledy na Albánské Alpy, které jsou na jaře zasněžené. Po deštích a tání sněhu zde s autem opatrně na utržení svahu v úzkých průjezdech nad srázem.

V serpentínách je několik odboček, ve směru od Bajram Curri do Lekbibaj, na všech doleva, s výjimkou jedné, která končí ve statku. Vyjedete u elektrárny a kousek níže po proudu je asfaltová silnice do Fierze.

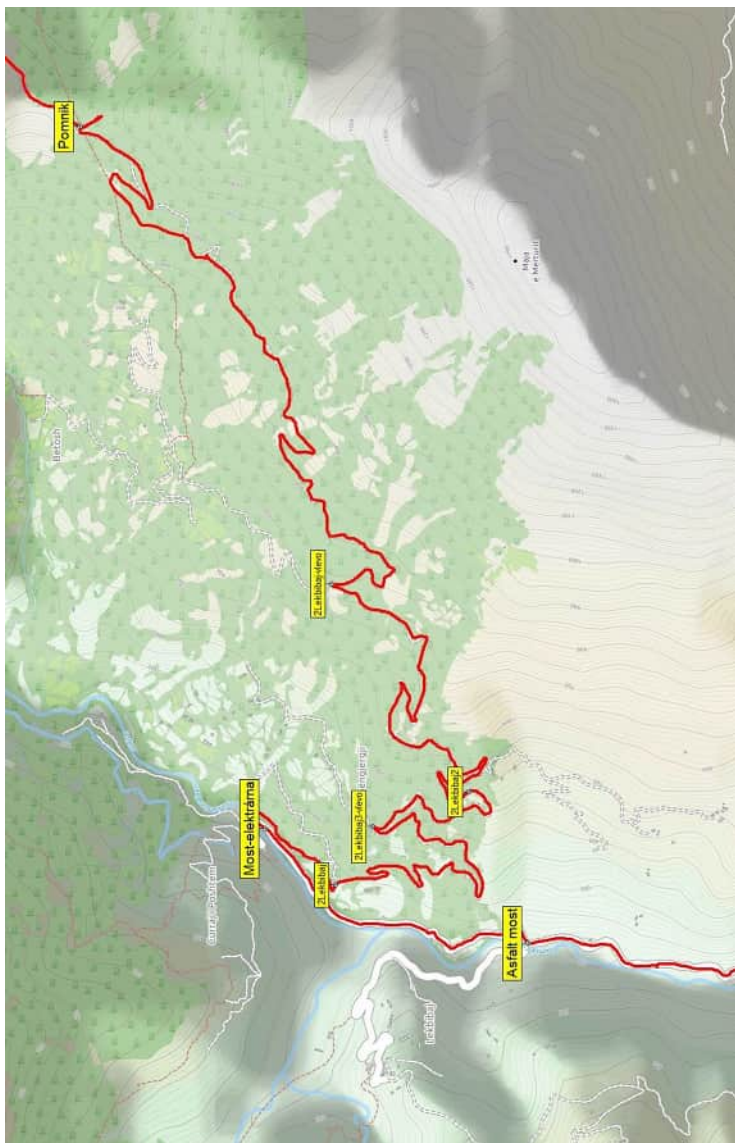
Proti proudu řeky se nalézají pouze pěšky dostupná vesnice Curraj Eperm, kde byly českou nadací „Albánská výzva“ (www.albanianchallenge.cz) vyznačeny nové turistické stezky.

Bajram namesti	N42 21.407 E20 04.400
Markaj	N42 21.112 E20 03.317
2Panarit	N42 20.486 E20 02.036
Liqeni PANARIT	N42 22.187 E20 00.964
Pomnik	N42 18.455 E19 59.275
2Lekbibaj-vlevo	N42 17.797 E19 57.661
2Lekbibaj2	N42 17.440 E19 56.926
2Lekbibaj3-vlevo	N42 17.691 E19 56.805
2Lekbibaj	N42 17.787 E19 56.598
Most-elektrárna	N42 17.970 E19 56.798
Asfalt most	N42 17.285 E19 56.392
Pristav	N42 15.873 E20 00.539

Trajekt Fierzë - Komani

Střední Albánie

6. Fierzë – Fushë Arrëz

RALLY ALBANIA

Trasa: Fierzë – Iballë – Kryezi – Fushë Arrëz

Délka: 30 km, tři hodiny

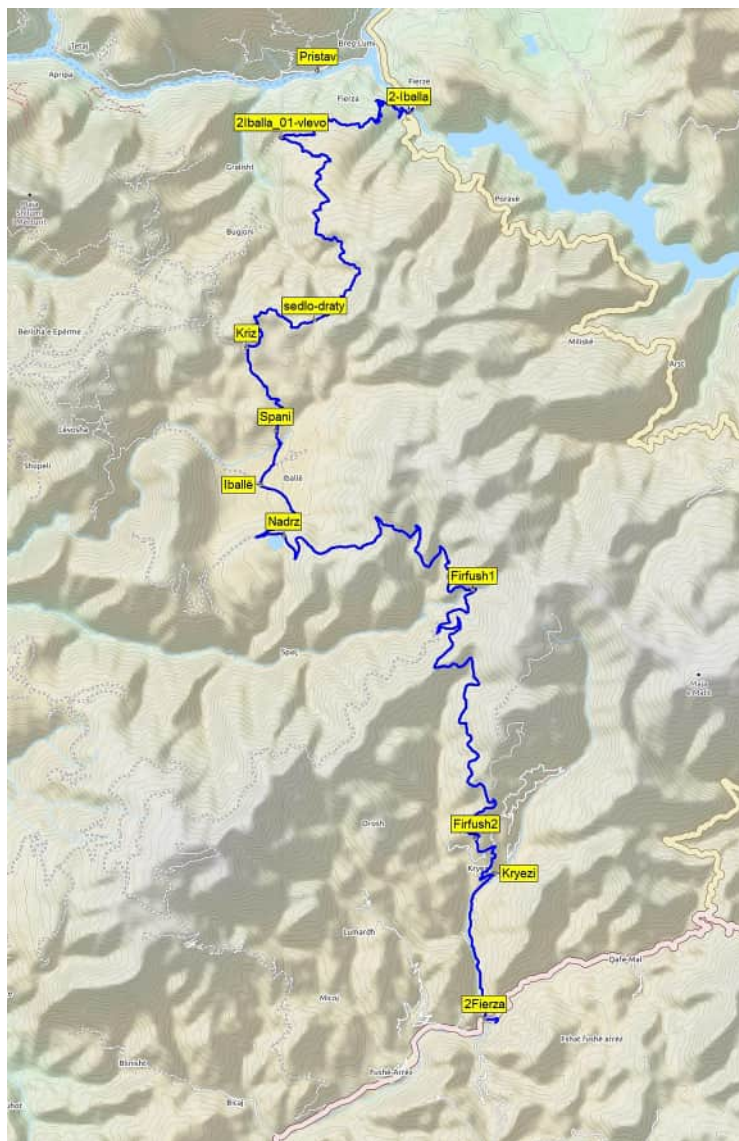
Projeto: 2011 – KTM 690 RallyRaid, 2015 - Toyota LC120

Obtížnost: lehká šotolinová cesta

Popis: Výborná zkratka mezi Fierzë a Fushë Arrëz, ušetříte si spoustu pomalých kilometrů po asfaltu přes hory.

Ve Fierzë za mostem těsně pod přehradou odbočuje blátivá cesta do lomu (fir_fush_01). Vystoupáte nekonečnými serpentinami přes hřeben do sedla pod vedením vysokého napětí (sedlo-draty). Pak cesta klesne na křižovatku se zdánlivě hlavní cestou s křížem. Odbočte po hlavní cestě doleva do vesnice Iballë. Nad vesnicí je pod kaštany příjemné místo na spaní. Všimněte si, že je zde mešita i katolický kostel a lidé jsou úplně v pohodě. Projed'te pod vesnicí a napojíte se na nově postavenou cestu. Kolem nádrže na vodu se přehoupnete přes další hřeben. Následuje moc hezká cesta, která se klikatí ve svahu borovými lesy přes další sedlo. Pak už jen jednoduchý sjezd do Kryezi, kde u školy začíná asfalt. Před Fushe Arres se napojíte na hlavní silnici těsně pod odbočkou na gulagy (fir_fush_07).

2-Iballa	N42 15.399 E20 01.987
2Iballa_01-vlevo	N42 15.096 E19 59.953
sedlo-draty	N42 12.933 E20 00.487
Kriz	N42 12.619 E19 59.406
Spani	N42 11.633 E19 59.863
Iballë	N42 10.996 E19 59.639
Nadrz	N42 10.395 E20 00.001
Firfush1	N42 09.750 E20 03.002
Firfush2	N42 06.828 E20 03.043
Kryezi	N42 06.414 E20 03.358
2Fierza	N42 04.703 E20 03.190

Trasa: Fushë Arrëz – Tuç – Gulag Gurth Spaç – Reps – Peshqesh

Délka: 35 km, čtyři hodiny

Projeto: 2011 – KTM 690 RallyRaid. 2014 - LandCruiser 120

Obtížnost: částečně šotolinová cesta, v úseku přes sedlo je cesta obtížnější, pro auto i motorku průjezdné

Popis: Trasa krásnými horami kolem nejstrašnějšího albánského gulagu Gurth Spaç.

Z Fushë Arrëz jedete asi 4 km po hlavní silnici na Kukës. Za mostem a odbočkou na Kryezi (trasa na Fierze) odbočte doprava přes mostek (Bridge_Fusheares) na šotolinu a sledujte hlavní cestu. Dobrá prašná cesta se přehoupne přes sedlo a podél říčky klesne do vesnice LumëBardhe. Na křižovatce jedte doprava po proudu říčky na vesnici Tuç (tuc). Cesta doleva vede kolem činného dolu do opuštěné vesnice Palucej, kde je příjemné místo na táboření. Pokračování cesty do Srriqe je za hřebenem v údolí naprosto neprůjezdné, cesta končí.

Pokračujte pořád dál podle říčky přes vesnici Fshat - Tuç (Tuc) do kopců. Po 12 km je rozcestí, odbočte doprava přes mostek, za kterým je portál štoly, z níž vytéká žlutá voda - důl na měď (copper-mine). Toto je Qafë Bari, vůbec nejtěžší vězení komunistu. Zde začíná nejobtížnější úsek cesty, který není příliš používaný a udržovaný. Ale začaly zde práce na otevření dvou nových štol, a tak cesta bude do budoucna snad udržovaná. Kolem výrazné výsypky po levé ruce a rozpadlých domů za potokem stoupáte na hřeben. Na sedle (Qafë Bari) je malý dřevěný křížek.

Cesta vede z prudkého kopce kolem velkého portálu činného dolu a postupně se zlepšuje. Sjed'te doprava dolů k budovám dolu Bakriž (mineactive). Hlavní cesta pokračuje dolů z kopce do Gojani i Vogël na hlavní silnici. Odbočte vlevo do kopce a po cca 600 m jsou v zatáčce nalevo **modrá vrata** (blue_gate). Držte se hlavní cesty, po levé ruce uvidíte doly, které jste projeli a pokračujte přes další hřeben.

Za hřebenem doprava dolů. Lepší cesta vede vzhůru a vede kolem hory Mali e Kryqit do Klos. Při průzkumu zde byl zával, podle informace z roku 2016 je cesta již průjezdná, ale neověřil jsem. Odbočte doprava a sjed'te ke křižovatce s velkým balvanem (Kamen).

Doleva vzhůru se dostanete na hezké místo na táboření s potokem (Camp) a na krásnou na vyhlídku (Vyhlička). Cesta serpentinami dolů na sedlo ke hřbitovu je ale hodně špatná, strhaná od vody. Lépe se vrátit k balvanu.

Od křižovatky s balvanem (Kamen) objedete kopec s vyhlídkou kolem opuštěného dolu a přijedete na sedlo se hřbitovem (Hrbitov).

Dále směřujte kaňonem dolů na důl Gurth Spaç (Gurth-Spac). Cesta je již zcela zřetelná. Ostrými serpentinami sjedete do dramatického kaňonu, kde je důl Gurth Spaç. V Reps vyjedete pod dálničním mostem. Odsud se dá ke gulagu Gurth Spaç dojet i běžným autem. V Reps je nájezd na dálnici, i když není v mapách vyznačen.

Zajímavost: Gurth Spaç a Qafë Bari, přezdívané albánskou Osvětímí, bývaly nejhoršími gulagy Albánie. V dolech na měď se zde udřela k smrti řada lidí nepohodlných komunistickému režimu, zejména intelektuálů. V zimě velké mrazy, nevytopené ubikace, v létě zase obrovské horko a těžká práce v podzemí.

FusheAres	N42 03.527 E20 00.205
Bridge_Fusheares	N42 04.699 E20 03.188
Tuç	N42 01.970 E20 03.698
QafëBari - dul	N42 01.014 E20 04.482
QafëBari - sedlo	N41 59.500 E20 04.420
Dul aktivni	N41 58.613 E20 04.375
BlueGate	N41 58.443 E20 04.064
Rock	N41 56.942 E20 04.269
Camp	N41 56.856 E20 04.241
Vyhlička	N41 55.761 E20 03.794
Hřbitov	N41 55.869 E20 03.378
GurthSpac	N41 55.554 E20 03.237
Reps	N41 51.799 E20 00.883

Gulag Qafë Bari
Gulag Gurth Spaç

Odvodňovací štola, Gulag Qafë Bari

Výsypka dolu Qafë Bari

Vyhľadka nad Gurth Spaç

Průzkum trasy Lumbardhë - Shëmri, cesta neexistuje

8. Fushe Laj

Trasa:

Východní varianta Gjegjan - Fushe Laj.

Jižní varianta Rreshen-Kalor - Kaçinar - Fushe Laj.

Dále společně - Kroi I Xhepri - hlavní silnice z Pukë na Fushë - Arres

Délka: 40 km, čtyři až pět hodin, obě trasy

Projeto: 2014 - LandCruiser 120

Obtížnost: přes planinu těžká kamenitá cesta, velmi pomalé, doporučuji jen pro hodně zvednutá auta a lehké motorky.

V opačném směru od Pukë ke Kroi I Xhepri je cesta lehká.

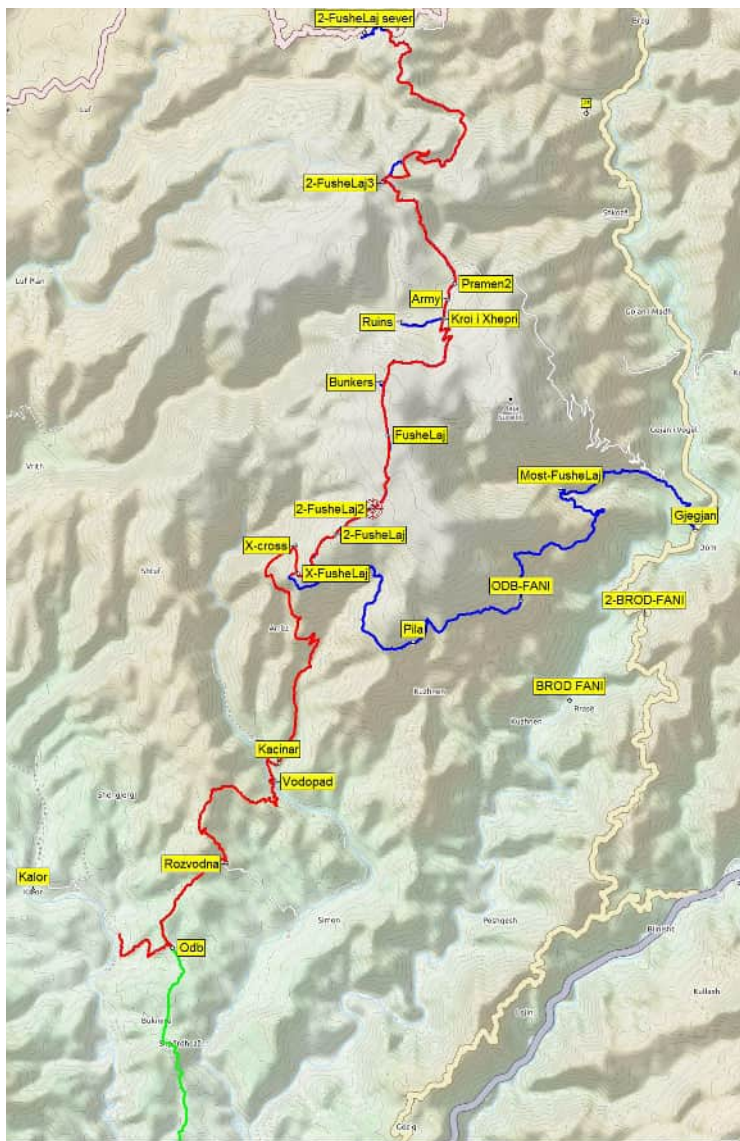
Popis: Fush Laj by se dalo přeložit jako Planina mytí nebo koupání. Možná tu často prší. Planina má výšku 1400 m n.m. Lidi tu nejspíše nepotkáte, za to medvědích stop a exkrementů tu je hodně.

Východní trasa začíná ve vesnici Gjegjan (Gjegjan). Odbočte z hlavní silnice a sledujte vodoteč s křišťálovou vodou. Postupně zajedete do soutěsky, ve které je most (Most-FusheLaj), po kamenité cestě stoupáte pořád vzhůru. Minete několik odboček doprava vzhůru a pořád se držíte hlavní cesty až k pile. Projedete obydlenou pilou a pokračujete dále vzhůru. Od pily je cesta již téměř nepoužívaná a mohou zde být závaly. Vyjedete na krásnou vyhlídku (X-FusheLaj). Zde se spojuje jižní a východní varianta.

Podle informace z roku 2015 je mezi Gjegjan a pilou zával. Ze směru od pily se dalo odbočit (ODB-FANI) doprava dolů k brodu (BROD-FANI) přes řeku Fani i Madh. a pak na silnici Gjegjan - Rreps (2-BROD-FANI). Tuto spojku jsem ale osobně neprojel.

Jižní varianta začíná na silnici mezi Rreshen a Fushë-Arres (2FusheLaj jih). Ale staví se zde přehrada a cesta zřejmě zmizí pod vodou. Takže zřejmě zbude pouze **západní varianta** přes vesnici Kalor. Před ní odbočte doprava (odb). Po jílovité ale velmi dobré cestě projedete kolem elektro rozvodny (Rozvodna) a klesnete serpentinami do údolí řeky Shpërdhazës, volně přeloženo Mlžná říčka. Na řece je ve vulkanické hornině krásný dvojité vodopád. Přes vesnici Kaçinar nastoupáte po zhoršující se cestě do výšky až k rozvalinám a křižovatce (X-Cross). Doleva slepé, doprava se napojíte na východní variantu cesty (X-FusheLaj).

Další cesta je snad nejhorší, po jaké jsem v Albánii jel. Původně

z kamenů postavená cesta je zničená, kameny převrácené a skáče po nich krokem na redukovanou jedničku. Vyhořelým lesem jedte vzhůru, místy je lepší nedržet se cesty a opatrně jet mezi pařezy. Popadané stromy, v létě vysoká neprůhledná tráva. Minete asi dvě odbočky doprava (2-FusheLaj, 2-FusheLaj2), pořád směřujte přímo nahoru. Za vrcholkem je krásná, na jaře bohatě rozkvetlá planina FusheLaj (FusheLaj) s jezírkem a rozvalinami domů a bunkrů (Bunkers). V létě nádherné místo na táboření. Kamenitá cesta klesá dolů bukovým lesem jako tunelem. Pomalu a ještě pomaleji skákejte po kamenech. Na jaře je zde spousta barevných květů.

Vyjedete na křižovatce Kroi I Xpheri (Kroi i Xpheri u malé kamenné stavby. Dobré místo na svačinu - albánský horský Mc. Donald. Vlevo si můžete zajet na prohlídku opuštěného horského kolchozu (Ruins). Pokračujte vpravo kolem vojenské plochy (Army) na ničení munice - pozor stále používána!!! Následuje pramen (Pramen2) s velmi dobrou chladnou vodou.

Po již docela dobré cestě klesáte horami (2-FusheLaj3) až k hlavní silnici Pukë - Fushë Arrez (2-FusheLaj4).

Mali i Munelles

V opačném směru by trasa mohla být o něco jednodušší, nejtěžší úseky pojedete z kopce. Stejně je ale potřeba výšku auta na přejetí kamenů. S kufry naloženou velkou motorkou to bude velmi obtížné. A úsek z Kroi i Xpheri na vrchol Fushe Laj bude i tak velmi obtížný.

Východní varianta z Gjegjan

Gjegjan	N41 56.159 E20 00.711
Most-FusheLaj	N41 56.629 E19 58.564
Pila	N41 54.808 E19 56.217
X-FusheLaj	N41 55.634 E19 54.373
2-BROD-FANI	N41 55.155 E19 59.901
BROD-FANI	N41 54.131 E19 58.712
ODB-FANI	N41 55.322 E19 57.936

Západní varianta z Kalor

Kalor	N41 51.869 E19 50.159
Rozvodna	N41 52.191 E19 53.243
Vodopad	N41 53.172 E19 54.028
Kacinar	N41 53.381 E19 54.071
X-cross	N41 55.969 E19 54.347

Jižní varianta od Rreshen

2FusheLaj-jih	N41 47.719 E19 52.389
Odb	N41 51.196 E19 52.379

Planina Fushe Laj

2-FusheLaj	N41 56.100 E19 54.985
2-FusheLaj2	N41 56.405 E19 55.565
FusheLaj	N41 57.274 E19 55.820
Bunkers	N41 57.903 E19 55.708
Kroi i Xhepri	N41 58.658 E19 56.699
Ruins	N41 58.617 E19 56.020
Army	N41 58.892 E19 56.772
Pramen2	N41 59.070 E19 56.872
2-FusheLaj3	N42 00.263 E19 55.726
2-FusheLaj4	N42 02.048 E19 55.444

Fushe Laj

Maja i Munelles

Kroi I Xhepri

Qafë Bari

9. Fushe Lugjeve - planina propastí

Trasa: Reps - Bulshar - Ndërshemë - Nenshejt - Fushe e Lugjeve - Shëngjin - Palaq - Xhuxhë - Kolsh

Délka: 80 km, čtyři hodiny

Projeto: 2014 - LandCruiser 120

Obtížnost: dobrá šotolina s velkým převýšením

Popis: Fushe Lugjeve je v překladu planina propastí. Dobrá šotolina prudce vystoupá z Reps z 309 m n.m. cestou v úbočí masivu s úchvatným výhledem na planinu do výšky 1266 m n.m. Planina je opravdu plná propastí a vápencových závrtů. A na jaře také barevných a vonících květin. Brzy zjara je však cesta pro sních neprůjezdná.

V Reps musíte od sjezdu z dálnice najít cestu, která nad přehradní hrází podchází dálniční most a vede Bulshar. Staví se zde přehrada a situace je každý půlrok jiná. Body jsou opravdu jen pomocné (2-FusheLugjeve). Za dálničním mostem začnete stoupat po dobré cestě. Minete Bulshar (Bulshar), minete odbočku na RRëshen (X-Rrëshen) a vyjedete až do sedla s téměř opuštěnou vesnicí Ndërshen (Ndërshen). Odsud stoupáte krásnou cestou s úchvatnými výhledy úbočím horského masívu až k odbočce na vesnici Nënshjet (X-Nënshjet). Ještě kousek nahoru a vyjedete na vrcholek horského masívu ke kapličce a hřbitovu.

Pokračujete po vrcholku planiny kolem propastí a jezera (Lake). Minete odbočku na Lajthizë. V mapách je zde kreslená cesta do Fushe-Lurë, ta ale neexistuje, ani žádná jiná varianta. Přes planinu Fushe Sharkut (Planina ovčáckých kožichů) klesáte dolů kolem pramene (Pramen3), minete odbočku na Thire (X-Thire). Vesnice, vyznačené v mapách, zůstávají pod cestou a dojedete na velké rozcestí (velke-rozcesti). Odbočíte doleva nebo spíše rovně a pokračujete po dobře znatelné cestě přes Andres až do Kolsh. V okolí cesty je řada činných i opuštěných štol.

Pokud pojedete opačně, je z Kolsh potřeba trefit podjezd pod dálnicí (under-higway).

2-FusheLugjeve	N42 04.102 E20 19.430
2-FusheLugjeve1	N41 52.109 E20 01.506
Bulshar	N41 50.402 E20 03.357
X-2Rrëshen	N41 49.766 E20 03.580
Ndërshen	N41 49.764 E20 05.192
X-Nënshjet	N41 51.592 E20 06.823
Lake	N41 53.609 E20 10.687
Pramen3	N41 55.275 E20 11.693
X-Thire	N41 56.964 E20 12.931
velke-rozcesti	N41 57.441 E20 16.223
under-highway	N42 03.553 E20 19.760
2-FusheLugjeve	N42 04.102 E20 19.430
Kolsh	N42 04.113 E20 19.927

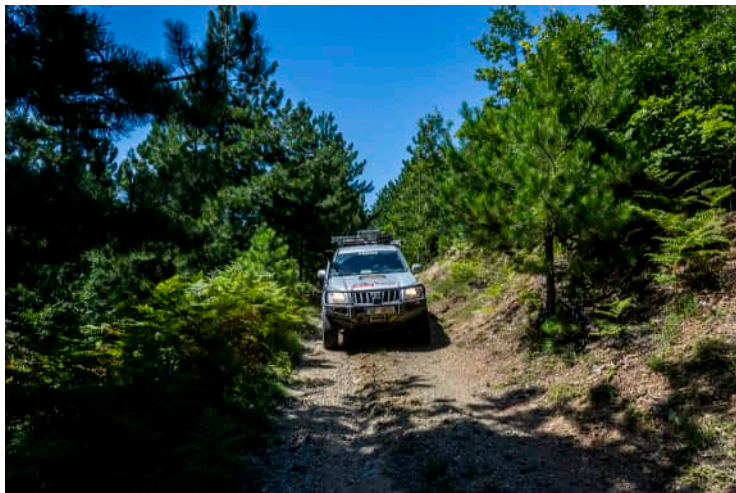
Fushe - Lugjeve

Pramen pod Fushe - Lugjeve

Dubovým lesem na Malaj

10. Fushe Lugjeve - Rrëshen

Trasa: Ndërshen - Malaj - Tenë - hlavní silnice Rrëshen

Délka: 40 km, čtyři až pět hodin, obě trasy

Projeto: 2014 - LandCruiser 120

Obtížnost: lehká cesta lesy, ale obtížná navigace

Popis: Spojovací trasa mezi Fushe Lugjeve a Lurskými jezery. V některých mapách je vyznačena ještě spojka Ndërshen - Khtella e Sipërme, ta je ale neprůjezdná pro auta a na motorce s obtížemi.

Cesta se vine dubovými lesy, je málo projetá a špatně se hledá.

Od odbočky z cesty na Fushe Lugjeve vyjedete na kopec, zde odbočuje doleva slepá cesta do Khtela e Epërme (2-Khtela).

Pokračujte po hřebeni. Za bodem 2-Rrëshen1 začnete sjíždět dolů. Další křižovatka v dubovém lese je 2-Rrëshen2. Pak pevně nervy a hledejte bod Trafo. U trafo je příjemná loučka na táboření, ale bez vody.

Za trafem je kus hodně rozbité cesty dolů, ale cesta se už hledá snadno. Další křižovatka je velká (X-2vodojem), odbočte k vodojemu a pak za trafem (trafo2) doleva dolu na Malaj ke škole (malaj skola).

Z Malaj pořád za noseem až na hlavní silnici na Rrëshen . Zde si povšimněte nedostavěného železničního viaduktu pro doly a železárny.

Kousek pod bodem Trafo by měla být průjezdná cesta na Kurbnesh. Vedla tudy rally v roce 2016, já jsem ji ale neověřil.

X-2Rrëshen	N41 49.687 E20 03.529
2-Khtela	N41 49.676 E20 02.527
2-Rrëshen1	N41 49.586 E20 02.171
2-Rrëshen2	N41 49.657 E20 01.856
Trafo	N41 49.066 E20 01.556
X-2vodojem	N41 48.147 E19 59.411
Vodojem	N41 48.112 E19 58.991
Trafo2	N41 48.180 E19 58.682
Malaj skola	N41 47.332 E19 58.873
X-FusheLugjeve-Rrëshen	N41 45.233 E19 54.355

11. Shishtavec

Trasa: Kolosjani (Mustafaj) – Kolesjan – Buzëmahde – Kodra e Xajës - Turaj - Novoselë - Çernalevë - Kukës

Délka: 50 km, celý den

Projeto: 2014 – Toyota LandCruiser 120

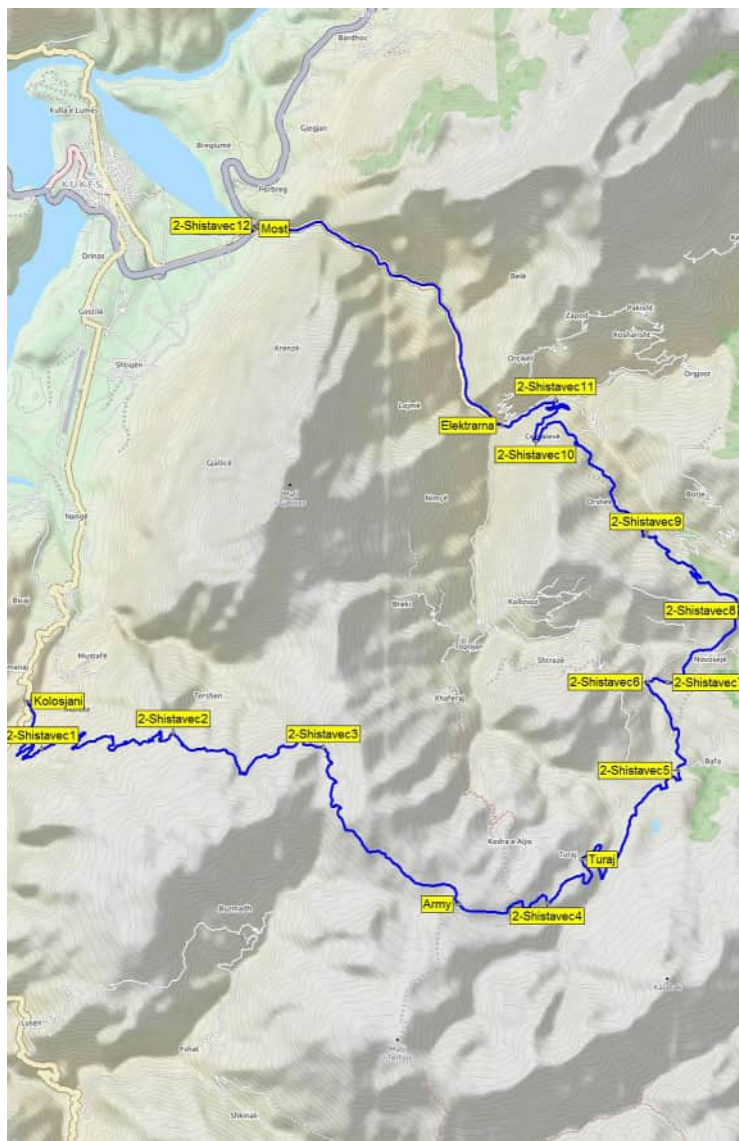
Obtížnost: lehká

Popis: Okruh krásnými horami po kosovské hranici. Tato oblast je zřejmě nejodlehlejší oblastí Albánie a také oblastí s nejmizernější pověstí. V minulosti zde bývalo lyžařské středisko, o kterém píší autoři průvodců, kteří zde nikdy nebyli, jako o funkčním. Dnes je lepší tuto oblast projet a na noc dojet až do Arras k rybím sádkám nebo do hotýlku v Radomire. Případně do Valbona nebo na Fushe Lugjeve. Viz.bezpečnostní upozornění v úvodu.

Přes to všechno je ale škoda tuto trasu přes hory vynechat.

Z Kolosjani, v některých mapách Mustafaj, od obchodu stoupejte serpentiniami přes sedýlko (2-Shistavec12) do hor přes zaniklou vesnici Buzëmahde. V létě zde budou postaveny stany pastevců. Žijí zde přes léto i s rodinami a pasou po okolí. Minete několik dávno opuštěných štol. Cesta je původní, stavěná z kameňů, ale protože je hodně málo používaná, tak není zničená. Vystoupáte až na vrcholek hor k vojenskému postu (Army) u Kodra e Xajës. V případě potřeby by tu šlo přespat. Kolem máte výhledy na Korabit, dozadu Fushe Lugjeve, vpředu v dálce výrazné kopce v Kosovu. Stále dobrá cesta pokračuje přes Turaj (Turaj). Po deštích a zimě bude cesta hodně rozbahněná.

V údolíčku je cesta trochu zmatená, směr by byl správně přímý, ale používaná cesta vede oklikou. Sledujte postupně body (2-Shistavec5) na křižovatku s větší cestou (2-Shistavec6) a (2-Shistavec7). Přes vesnici Novosej dojedete na křižovatku (2-Shistavec8). Doprava po hlavní cestě Shistavec. Doleva pokračování do údolí. Přes vesnici, jméno jsem nenašel, asi Nimce, pokračujte po úzké cestě serpentiniami dolů do kaňonu. Závěr cesty je vysekaný ve skále a vyjedete u elektrárny (Elektrarna) na asfalt. Do Kukës je asfalt, jen pod dálnicí je obtížné trefit výjezd na most. V opačném směru bude obtížné tuto odbočku najít (2-Shistavec12).

Kolosjani	N41 58.409 E20 24.170
2-Shistavec1	N41 57.824 E20 24.419
2-Shistavec2	N41 58.026 E20 26.549
2-Shistavec3	N41 57.843 E20 28.981
Army	N41 55.965 E20 31.176
2-Shistavec4	N41 55.976 E20 32.608
Turaj	N41 56.498 E20 33.166
2-Shistavec5	N41 57.570 E20 34.722
2-Shistavec6	N41 58.638 E20 34.232
2-Shistavec7	N41 58.627 E20 34.551
2-Shistavec8	N41 59.495 E20 35.786
2-Shistavec9	N42 00.397 E20 34.209
2-Shistavec10	N42 01.534 E20 32.423
2-Shistavec11	N42 02.023 E20 32.741
Elektrarna	N42 01.718 E20 31.872
2-Shistavec12	N42 04.124 E20 27.910

Cestou na Shisthavec

Sjezd do kañonu Borje

Turaj

12. Beska Zonjave

Trasa: odbočka ze silnice mezi Peshkopi a Ceren – Sllatina -Beska Zonjave

Délka: 34 km tam i zpět, půl dne

Projeto: Toyota LanCruiser 120

Obtížnost: lehké

Popis: Překrásné jezero 1900 m n.m. a jeskyně.

Po vyasfaltování cesty Peshkopi - Kukës a postavení nové cesty do Radomire jsem v okolí hledal něco zajímavého. Beshka Zonjave je jezero pod výraznou skálou Çapi I Kuq (červená skála) s malou jeskyní.

Od pomníku u silnice vyjed'te po prašné cestě na okraj vesnice Sllatina. Tady trefte výjezd z vesnice (2-BeskhaZonjave1). Pořád stoupejte krásnými lesy až do sedla. Pak sjeďte k jezeru. Ze sedla k jezeru je vyjeto více cest, vyberte si tu nejsjízdnější. Auto nebo motorku nechte někde u jezera a vyškrábejte k jeskyni ve skále Çapi I Kuq. Z jeskyně je úžasný pohled na Lurská jezera a Arras. Çapi I Kuq znamená „červená skála“. Při pohledu od piva v Arras u rybích sádek je při západu slunce opravdu rudá.

Za Çapi i Kuq je údolí Beshka e Sesheve, dá se přes něj pěšky dojít na horu Korabit. Cesta není značená a je to náročná vysokohorská túra na dva až tři dny.

Do Beshka e Sesheve se dá dojet z Radomire, cesta je ale nepo-užívaná a velmi náročná.

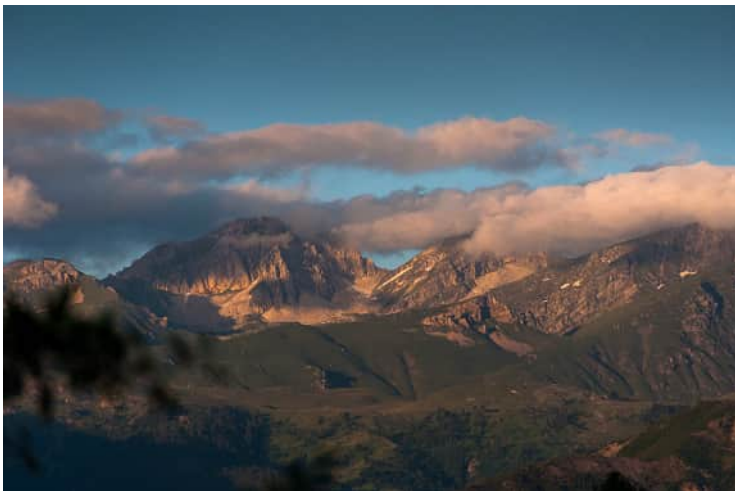
V Radomire je jednoduchý hotýlek a nástupní místo na výstup na Korabit. Cesta je značená, počítejte min. dva dny vysokohorské túry. Závěrečný výstup je hodně náročný. Na vrcholku se dlouho do léta drží sněh.

Zajímavost: Ve vesnici Radomirë jsou u hotýlku dvě sýrárny. Místní sem každé ráno na oslech vozí konve s mlékem.

Pomník	N41 47.979 E20 23.604
Sllatina	N41 47.389 E20 24.786
2-BeskhaZonjave1	N41 47.437 E20 25.016
2-BeskhaZonjave2	N41 47.478 E20 25.049
2-BeskhaZonjave3	N41 48.006 E20 26.789
2-BeskhaZonjave4	N41 46.536 E20 29.315
Beska zonjave	N41 45.053 E20 30.412
Capi I Kuq CAVE	N41 45.873 E20 30.412
Beska e Shesheve	N41 46.188 E20 30.607
Radomirë hotýlek	N41 48.845 E20 29.320
Korabit	N41 47.417 E20 32.813

Výhled z jeskyně na Beshka Zonjave

Guri I Kuq

Cestou na Beska Zonjave

13. Údolí Drinit Të Zi

RALLY ALBANIA

Trasa: Peshkopi – Kuben – Rreth-Kolaj – Arras – Lugaj – Zall-Reç
– Mustafaj

Délka: asi 80 km, půl dne

Projeto: 2001 – 2015 – KTM LC4 Adv, Toyota Hilux, LC150....

Obtížnost: lehká

Popis: Trasa krásným údolím řeky Drinit Të Zi (Černý Drin), cesta je většinou vysoko nad řekou.

Mezi Peshkopi a Kukës vede po východní straně mimo řeku nová asfaltka. Cesta údolím je ale mnohem hezčí. Než byla nová cesta postavena, jezdily údolím Driny linkové minibusy mezi Kukës a Peshkopi.

Pod Peshkopi u pumpy minete odbočku na novou asfaltovou cestu a sjedete do údolí na most (bridge-peshkopi). Pak za restaurací doprava na Arras, tady jsou rybí sádky. V Arras za mostem je doleva odbočka na Lurská jezera. Pak pořádkem za nosem. Minete nový most (bridge-drina1), přes který se dostanete na Beska Zonjave a Radomira. Asi po 20 km je další most (bridge-drina). Za ním se cesta vyhoupne do sedla, pak ještě jednou dolů k mostu (bridge-drina2) a nahoru před Mustafaj (Kolahashin), kde se napojí na novou asfaltovou silnici.

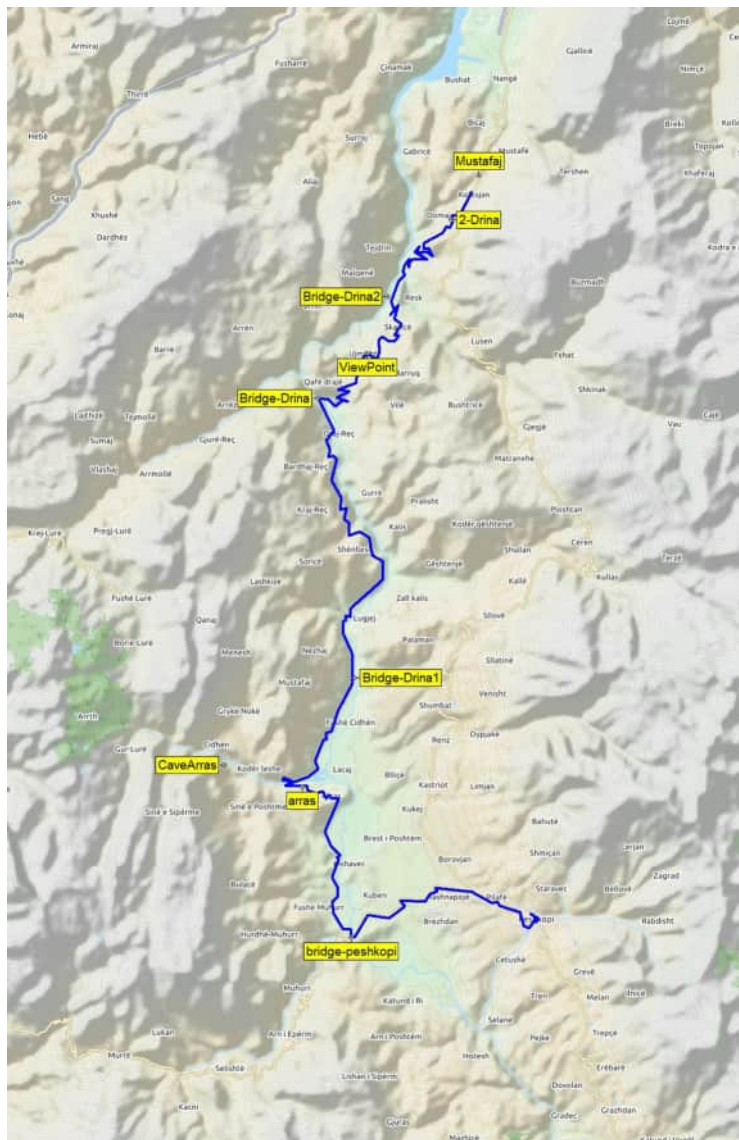
Pokud pojedete opačně, nesmíte minout odbočku z asfaltu do údolí za Mustafaj (2-Drina).

V Arras je u rybích sádek restaurace. Velmi doporučuji bezpečné přespání. Místní učitel angličtiny Vladimír Marku (viz.část o ubytování) má cestovní kancelář a jezdí za ním mnoho cyklistů i vysokohorských turistů z Čech přes cestovku Alpina.

Dále ke Kukës nedoporučuji spát, viz.bezpečnostní upozornění v úvodu.

Zajímavost: Nad Arras pod elektrárnou je jeskyně s vodopádem uvnitř vápencové stěly. Cesta k elektrárně vede z Çidhen, odbočka z trasy na jezera Lurë. Nad Arras je také muzeum Skanderbega, údajně se zde narodil.

Cesta Peshkopi - Kukes přes Arras byla první „Cestou mládí“. Stavěli ji studenti v 50-tých letech, místo aby studovali.

Arras	N41 44.199 E20 18.660
Bridge-Drinit	N41 55.584 E20 21.308
Bridge-peshkopi	N41 40.692 E20 20.171
Mustafaj	N41 58.385 E20 24.165
2Korabit	N41 57.371 E20 23.283
ViewPoint	N41 54.269 E20 20.678
CaveArras	N41 44.706 E20 16.225

Vladimir Marku a jeho žák, Arras

Pálení rakie, Arras

Cidhěn

14. Kaňony Flamë a Urakë

RALLY ALBANIA

Trasa: Burgajet - Dukagjin - Gjocaj - Zajs - Kurbnesh

Délka: 26km

Projeto: 2015 Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: kamenitá cesta, prudká stoupání, po dešti bahno

Popis: Trasa východním svahem pohoří Kunora e Lurës (Koruna Lurës). Cesta překračuje velmi dramatický kaňon Flamë a pak vede neméně dramatickým kaňonem Urakë.

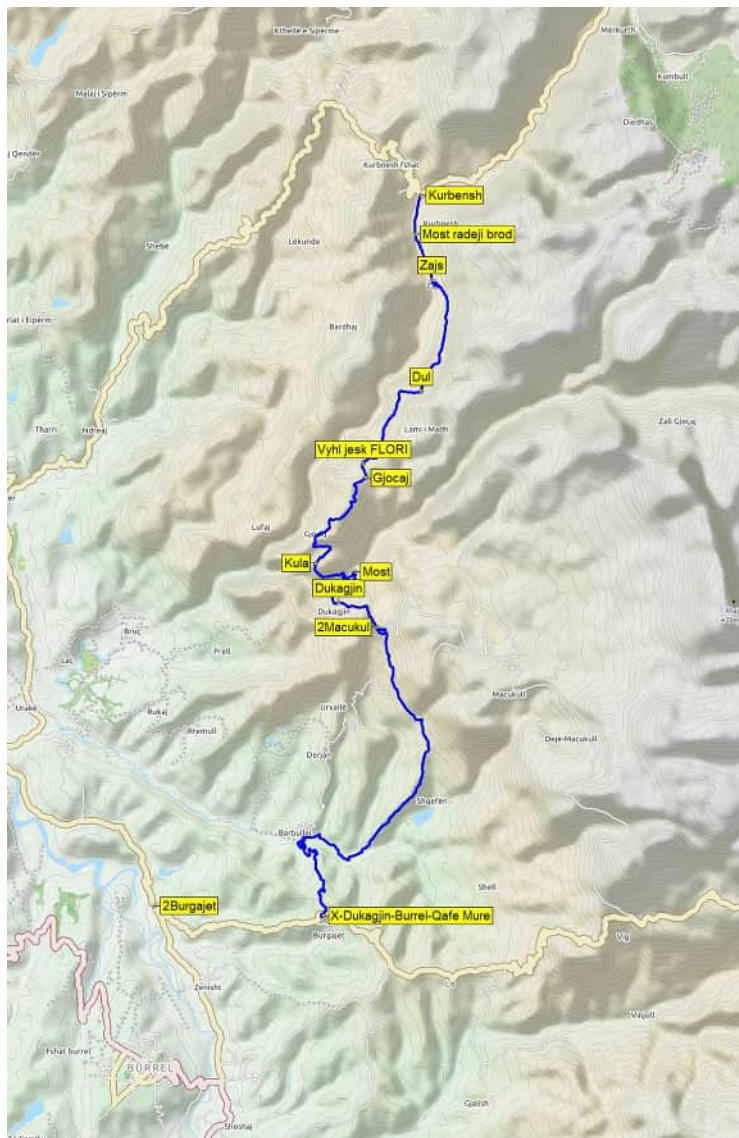
Asfalt za odbočkou (X-Dukagjin-Burrel-Qafe Mure) ze silnice mezi Burrel a Qafë-Murrë brzy končí. Následuje velmi slušná prašná cesta až na rozcestí na sedle pod Macukul (2Macukul).

Odbočka do Macukul stojí zato. Macukul je prastará albánská horská vesnice s nádhernými kamennými domy. Dojedte až na úplný konec cesty pod hory. A pak se vraťte.

Od odbočky cesta klesá přes vesnici Dukagjin až do kaňonu řeky Flamë, kde je železný most (most). Pak vzhůru po kamenité cestě, kolem krásného opevněného domu (kula) do vesnice Gjocaj (Gjocaj). Nad vesnicí je vyhlídka na velikou jeskyni Flori (Vyhl jesk FLORI)v protější stěně kaňonu. Kolem dolu klesáte do kaňonu řeky Urakë.

Přes vesnici Zajs už jednoduše dojedete do Kurbnesh. Most před Kurbnesh nebudí důvěru, s autem je lepší jet brodem.

Poznámka: Tuhle trasu neznal ani Edvin, ředitel Rally Albania. Když jsem mu ji ukázal, tak zajásal a hned další rok tudy vedla rally.

2Burgajet	N41 38.510 E20 00.850
2Macukul	N41 41.753 E20 04.310
Dukagjin	N41 42.037 E20 03.710
Most	N41 42.402 E20 03.965
Kula	N41 42.502 E20 03.364
Gjocaj	N41 43.490 E20 04.134
Vyhl jesk FLORI	N41 43.654 E20 04.089
Dul	N41 44.502 E20 05.003
Zajs	N41 45.800 E20 05.166
Most radeji brod	N41 46.331 E20 04.903
Kurbensh	N41 46.778 E20 04.990

Macukul

Opevněný dům v Macukul

Hurdha e Tolles

15. Kumbul

Trasa: Kumbul - Kroji Bardh - Hurdha e Tolles a zpět

Délka: 21km tam i zpět

Projeto: 2015 Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: kamenitá cesta, lehké

Popis: Výlet do bočního údolí pod hřeben Kunora e Lurë (Koruna Lurë).

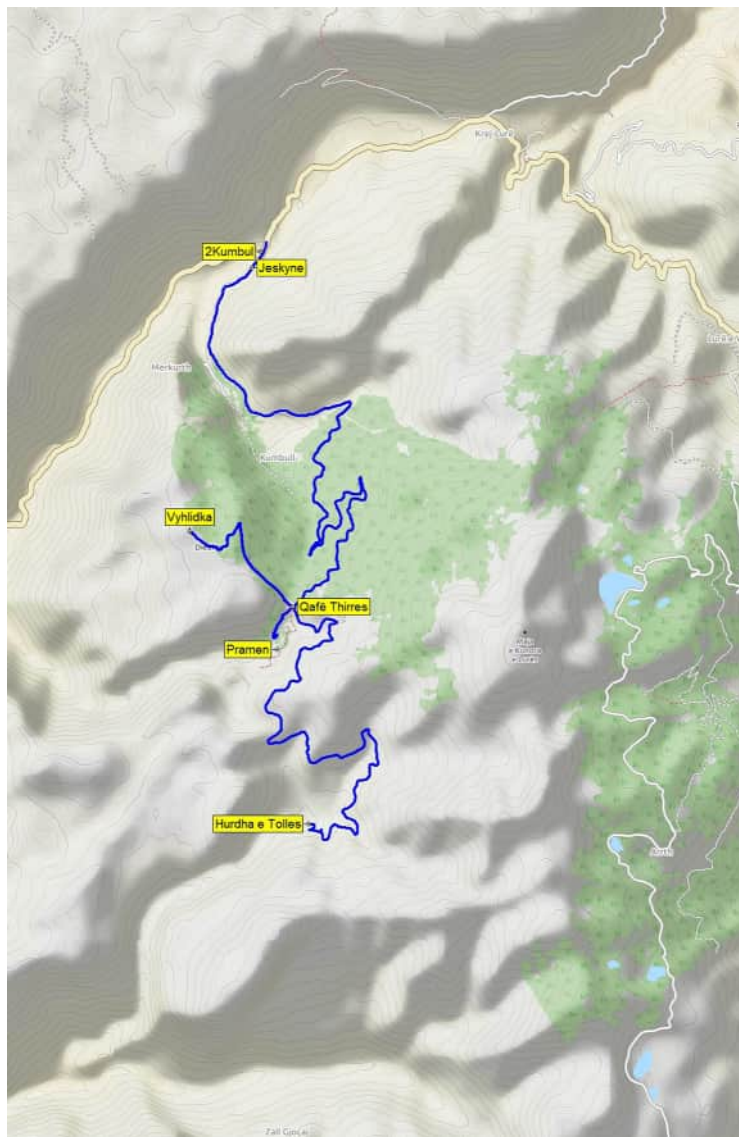
Odbočíte ze cesty Kurbensh - Krej Lurë (2Kumbul). Kousek za odbočkou je ve svahu nad cestou vstup do veliké jeskyně (jeskyne). Po kamenité cestě objedete údolím vesnici Kumbul a vystoupáte na sedlo Qafë e Laku i Thirres (Qafë Thirres). Na sedle je velmi jednoduchá restaurace a ještě jednodušší ubytovna. V dešti na motorce dobrý, ale jinak raději pod širák. Kus pod sedlem je železitý pramen Kroi i Bardh (Pramen). Ten je vyhlášený svými léčivými účinky, a tak jsou zde albánské horské lázně...

Stojí za to odbočit doprava na vyhlídku na kopec Mali Didhes (Vyhlídka). Zde je hezké místo na spaní.

Cesta pokračuje ještě asi 8 km do horského údolí pod Kuro na Lurë. Když zde bývaly lesy, muselo to být překrásné. Místní učitel, který mě provázel, to sváděl na požár, ale sám měl v Kumbul pilu a nákladřák na dřevo.

Na konci cesty je povrchový důl na chrom a salaš u potoka. I zde by šlo tábořit (Hurdha e Tolles).

2Kumbul	N41 49.391 E20 08.786
Jeskyne	N41 49.298 E20 08.718
Qafë Thirres	N41 47.280 E20 09.042
Pramen	N41 47.026 E20 08.916
Vyhlídka	N41 47.729 E20 08.221
Hurdha e Tolles	N41 45.992 E20 09.170

16. Spojka k jezerům Lurë

Trasa: Rreshen - Përat - Kurbnesh - Krej-Lurë - Aremollë-Hudra-Reç - údolí Drinit Të Zi

Délka: dle trasy asi 70 km, celé čtyři hodiny

Projeto: 2011-15 Toyota LC120

Obtížnost: lehké

Popis: Tuto trasu využijte jako přístupovou trasu k Lurským jezerům ze západu od Rreshen. Nebo od severu pro ty, pro které je trasa z Arres přes Cidhen do Fushë-Lurë byla příliš obtížná. Tyto trasy zvládnou i naložené motorky a leštěnky SUV.

Směr od Burrel nebo Rreshen

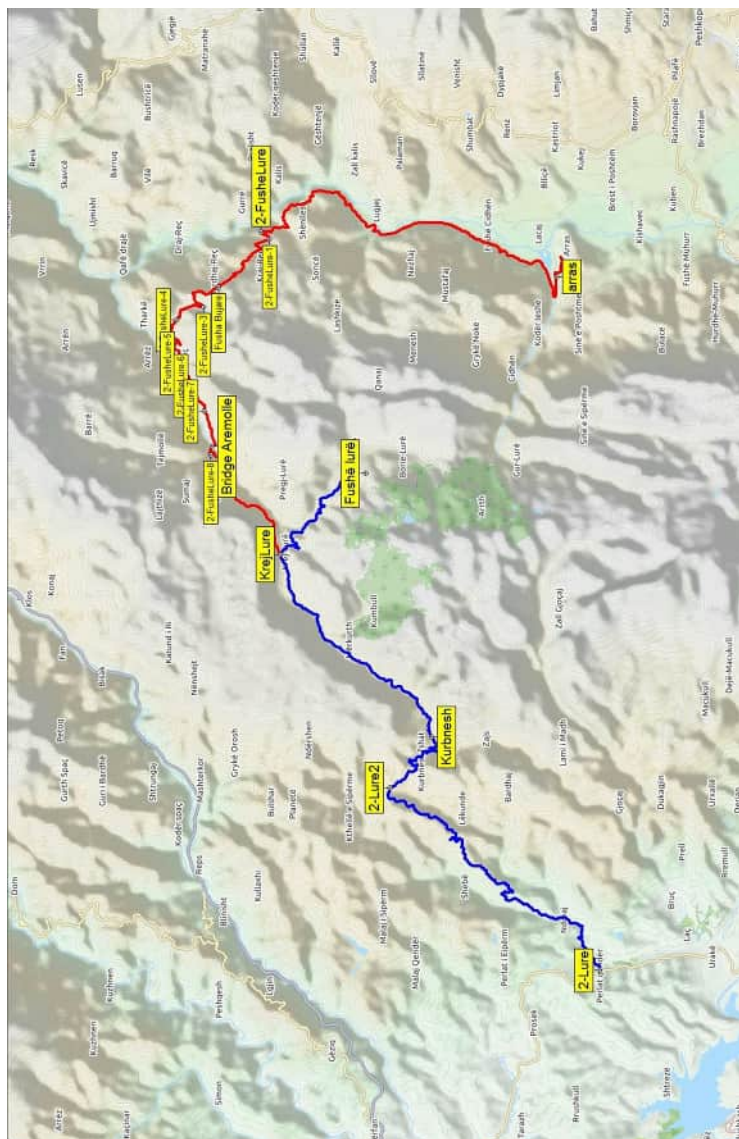
Odbočte z asfaltu u Përlat a stoupejte po kamenité cestě do hor. Minete odbočku na Khtella e Epërme (2-Lure2). Cesta na Fushe Ljugjeve přes Khtella e Epërme není průjezdná. Ale údajně je nově průjezdná cesta směr nad Malaj a z ní se dostanete na Fushe Ljugjeve - viz.trasa FusheLugjeve - Rreshen. Kurbnesh je velké, ale opuštěné hornické město. Pokračujete po kamenité cestě na křižovatku před Krej-Lurë (Krej-Lure). V mapách vyznačené cesty na planinu Fushe Ljugjeve neexistují. Doprava přes Krej-Lurë dojedete do Fushë-Lure.

Směr od Kukës nebo Arras

Z Arras pokračujte 18km údolím Drinit Të Zi severně směr Kukës. Na nenápadné odbočce (2-FusheLure) odbočte serpentinami vzhůru (bývala tu cedule Camp, ale camp/zahrada u domu nevypadal moc lákavě).

Fushë-Bujare jsou louky a v opuštěné vesnici Hudra-Reç odbočte doprava u transformátoru. Pokračujte přes další skoro opuštěnou vesnici Gjurë-Rec. Dále se musíte dostat k elektrárně a mostu přes řeku v Arr-Molle. Ve svahu nad elektrárnou jsou vybuldozerované nové cesty. Ty vedly přímo na Fushe Lurë, ale po položení potrubí byly zavaleny. Sjedte k elektrárně a pokračujte vzhůru údolím po hlavní cestě. Odbočka za mostem nevede do Lajthiza na Fushe Ljugjeve, ale končí u pily.

Jedete po nově postavené cestě až do Krujë Lure, kde odbočíte doleva (Krej Lure) a dojedete do Fushë Lure.

2-Lure	N41 43.266 E19 58.461
2-Lure2	N41 47.823 E20 03.760
Kurbnesh	N41 46.913 E20 05.246
Krej-Lure	N41 50.183 E20 10.563
Most Arr-Molle	N41 51.672 E20 13.716
Gjurë-Rec	N41 52.273 E20 16.011
Hurdha-Rec	N41 51.863 E20 17.780
Fusha Bujare	N41 51.531 E20 18.352
2-FusheLure-1	N41 50.432 E20 19.755
2-FusheLure	N41 50.613 E20 19.967
Fushe Lurë	N41 48.570 E20 13.061

Obyvatelé Krej-Lurë

Liqeni i Madh (Velké jezero)

Kunora Lurë

17. K Lurským jezerům od Arras

RALLY ALBANIA

Trasa: Arras - Cidhen - Fushë Lurë

Délka: 23km, dvě až tři hodiny

Projeto: 2011-15 – KTM 690 RallyRaid, Toyota Hilux, LC120

Obtížnost: obtížné, prudké stoupání, kamenitá cesta

Popis: Moje oblíbená cesta k Lurským jezerům. Pro naložené motorky a navoněné SUV nesjízdné. Cesta je špatná, strmá, kamenitá, na motorce utrpení, ale je sjízdná a krásná.

Od pstružích sádek v Arras (arras, Lure_01) vystoupáte mezi políčky k vesnici Grykë Nokë, ještě před vesnicí odbočte u pramene a starých památných stromů doleva (Lure_02) na Çidhën. Projedte vesnicí po pravém okraji a za vesnicí prudce vystoupáte po kamenité cestě na sedlo. Kousek je planina a pak cesta zase stoupá vzhůru úbočím. Tento úsek je velmi kamenitý. Přes údolí Drini i Zi máte nádherný výhled na Korabit. Za dalším sedlem je krásná, začátkem léta rozkvetlá planina. Hezké místo na táboření. Přejedete planinu a sjedete do Fushë-Lurë. Ve Fushë-Lurë je nový hotel a obchod.

Zajímavost: Pokud byste projeli Çidhën a sjeli do kaňonu, tak pod elektrárnou je jeskyně s vodopádem uvnitř vápencové stěly.

Arras	N41 44.199 E20 18.660
Lure_01	N41 44.273 E20 18.243
Lure_02	N41 45.332 E20 16.859
Fushe Lurë	N41 48.570 E20 13.061

Trasa: Fushë-Lure - jezera Lurë - Qafë-Murrë

Délka: dle trasy asi 80 km, celý den, raději plánujte dva

Projeto: 2011-2015 – KTM 690 RallyRaid, Toyota Hilux, LC120

Obtížnost:

Fushe-Lurë - jezero Liqeni i Luleve - lehké, naložené motorky i SUV.

Liqeni i Luleve - Qafë-Murrë - velmi obtížné.

Popis: Lurská jezera jsou nejznámější albánská horská jezera.

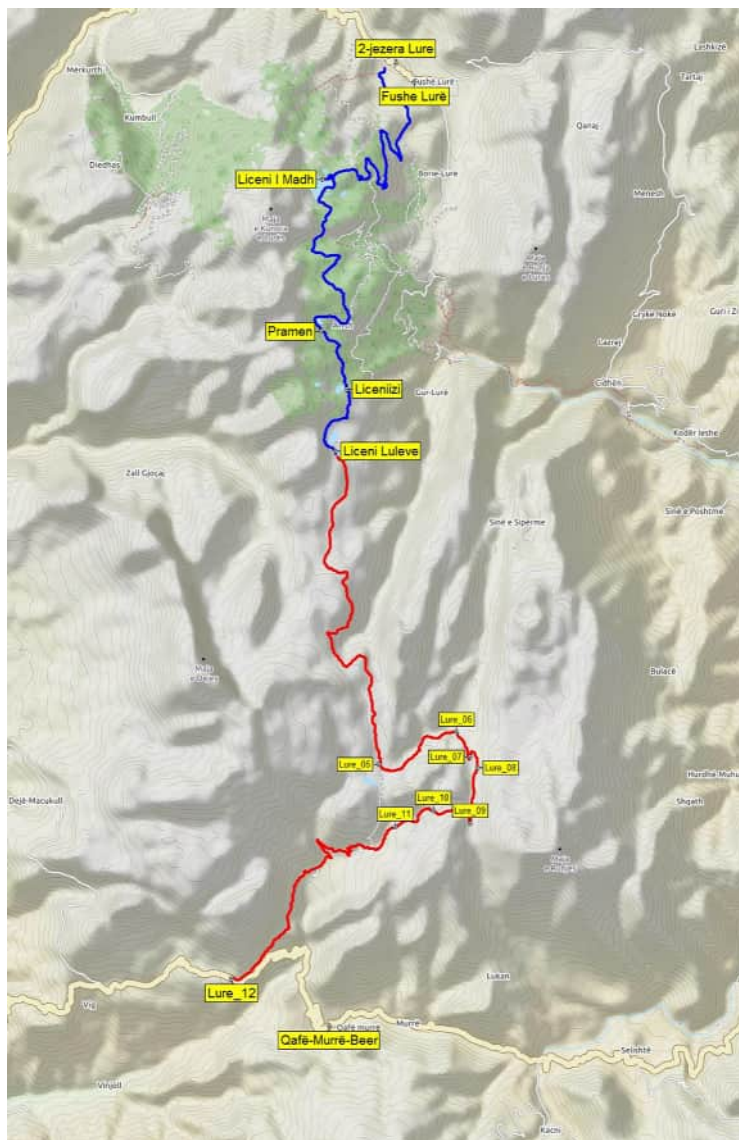
V roce 2014 byla z Fushë-Lure postavena nová cesta. Původní cesta už byla obtížně sjízdná i na lehkém enduru nebo nazvedaným off-roadem. Nová cesta ale končí u Leknínového jezera a pokračování na Qafë Mure je tankodrom.

Cesta na Lurská jezera ve Fushë-Lurë odbočuje před vesnicí ve směru od Krej Lurë (2-jezera Lure). Prudce stoupá kolem GSM vysílačů k prvnímu jezeru Liqeni i Madh.

Původně přírodní ledovcová jezera byla kolem roku 1985 upravena umělými hrázemi, aby zadržovala vodu na suché letní měsíce. Během divokých let po pádu komunismu byla některá jezera vypuštěna, aby bylo možné těžit stromy na jejich březích. Nelegální těžba a požár způsobily v okolí jezer velké škody.

Nedá se zabloudit a postupně po dobré cestě projedete kolem všech jezer. Pravidelně tady na cestě nacházím čerstvý medvědí trus. Však také pramen u cesty se jmenuje Ariu I Burim „Medvědí pramen“. U posledního a asi nejhezčího jezera Liqeni i Luleve opravená cesta končí. Dál pokračuje velmi obtížná a rok od roku horší cesta na Qafë-Murrë.

Další cestu doporučuji jen pro opravdová endura a nazvedané off-roady. Pokud se rozhodnete pokračovat, držte se vyjeté cesty až na křižovatku (Lure_05). Zde můžete pokračovat zkratkou přímo rovně přes sedlo prudkým sjezdem k dolům. Dolů se nějak skutálíte, ale nedoporučuji, cesta je opravdu špatná. Jedte raději doleva (Lure_05) a objedte kopec před vámi od východu. Cesta není používaná, je nejdříve kamenitá, pak stržená od vody a pak vyjeté koleje v bukovém lese, ale vše průjezdné.

Na křižovatce (Lure_09) odbočte ostře doprava, podjedete vodovodní potrubí a přejeďte louku. Za (Lure_10) vjedete do koryta potoka a u bodu (Lure_11) se zprava připojuje zkratka od křižovatky (Lure_09).

Dále minete činný důl a na křižovatce (Lure_12) se napojíte na hlavní cestu mezi Qaf-Murrë a Lis.

V Qaf-Murrë je malý obchod (Qafë-Murre-Beer). Odsud se můžete přes Selishtë vrátit k mostu u Peshkopi nebo ze Selishtë přejet přes hřeben směrem na Belquize – popsáno dále. Nebo můžete vyrazit na jezera Shtungës a Miçekut.

V opačném směru tuto trasu důrazně nedoporučuji.

Upozornění: Cesta Qafë-Murrë – Vinjol – Lis vyznačená ve starších vydáních mapy KnowHow zanikla. Jezdí se po bíle značené cestě severněji přímo z Qafë-Murrë na Lis, kolem odbočky na Lurská jezera. Od verze 8/2014 je cesta vyznačena správně.

Fushe Lurë	N41 48.570 E20 13.061
2-jezera Lure	N41 48.775 E20 12.785
Liceni I Madh	N41 47.474 E20 11.672
Pramen	N41 45.760 E20 11.643
Liceni I Zi	N41 45.103 E20 12.035
Liceni Luleve	N41 44.401 E20 11.861
Lure_05	N41 40.868 E20 12.524
Lure_06	N41 41.232 E20 13.698
Lure_07	N41 40.949 E20 13.903
Lure_08	N41 40.832 E20 14.011
Lure_09	N41 40.202 E20 13.900
Lure_10	N41 40.345 E20 13.348
Lure_11	N41 40.163 E20 12.765
Lure_12	N41 38.447 E20 10.294
Qafë-Murrë-Beer	N41 37.911 E20 11.767

Cesta od Lurských jezer na sedlo Qafě Murě

Leknínové jezero

19. Peshkopi - Burrel

Trasa: Peshkopi - Selishtë - Qafë Murrë - Burgajet - Burrel

Délka: 52 km, asi tři hodiny

Projeto: 2011-15 – KTM 690 Rally Raid, Toyota Hilux, LC120

Obtížnost: lehké

Popis: Spojovací trasa mezi Peshkopi a Burrel. Lehká šotolinová cesta horami.

U mostu pod Peshkopi si dejte pstruha a vyrazte proti proudu přítoku. Prašná cesta se serpentinami zvedne nad kaňon a kolem opuštěného lomu na mramor dojedete do Selishtë.

Minete odbočku na Shupenzë, pokračujte rovně přes náves a pak serpentinami dolů. Dál přijedete k mostu u pily a odbočce na Kačni a jezera Mičekut. U mostu je nová restaurace s modrou střechou. Zde můžete odbočit na jezera Mičekut a Shtungës nebo na moc hezkou trasu Kačni - Kurdarë.

Pokračujte rovně na Qafë-Murrë, za obchodem odbočte doprava. Projedete kolem hezké soutěsky a Skenderbegovy skály. Cesta vystoupá serpentinami, mine odbočku na jezera Lurë (Lure_12) a pak už klesá serpentinami do Burgajet. Tady začíná asfalt, sjedete na hlavní silnici mezi Burrel a Rrëshen, odbočíte doleva a po chvíli jste u mostu na silnici Burrel - Klos.

V opačném směru si dejte pozor nad Burgajetem. Původní cesta vede na Vinjol, ale tam končí slepě v lomu. Na bodě 2-Peshkopi3 je potřeba odbočit doleva nahoru na Qafë Murë.

Most	N41 40.700 E20 20.152
2-Burrel	N41 40.664 E20 19.784
2-Burrel2	N41 40.526 E20 19.667
Selishtë	N41 37.514 E20 16.488
X-Kacni	N41 37.524 E20 14.953
QufaMura	N41 37.911 E20 11.767
Lure_12	N41 38.447 E20 10.294
2-Peshkopi4	N41 38.316 E20 08.483
2-Peshkopi3	N41 37.735 E20 06.692
2-Peshkopi2	N41 38.512 E20 00.850
2-Peshkopi1	N41 36.447 E20 01.885

20. Jezera Shtungës

Trasa: Kacni – jezera Shtungës

Délka: 15 km, půl dne

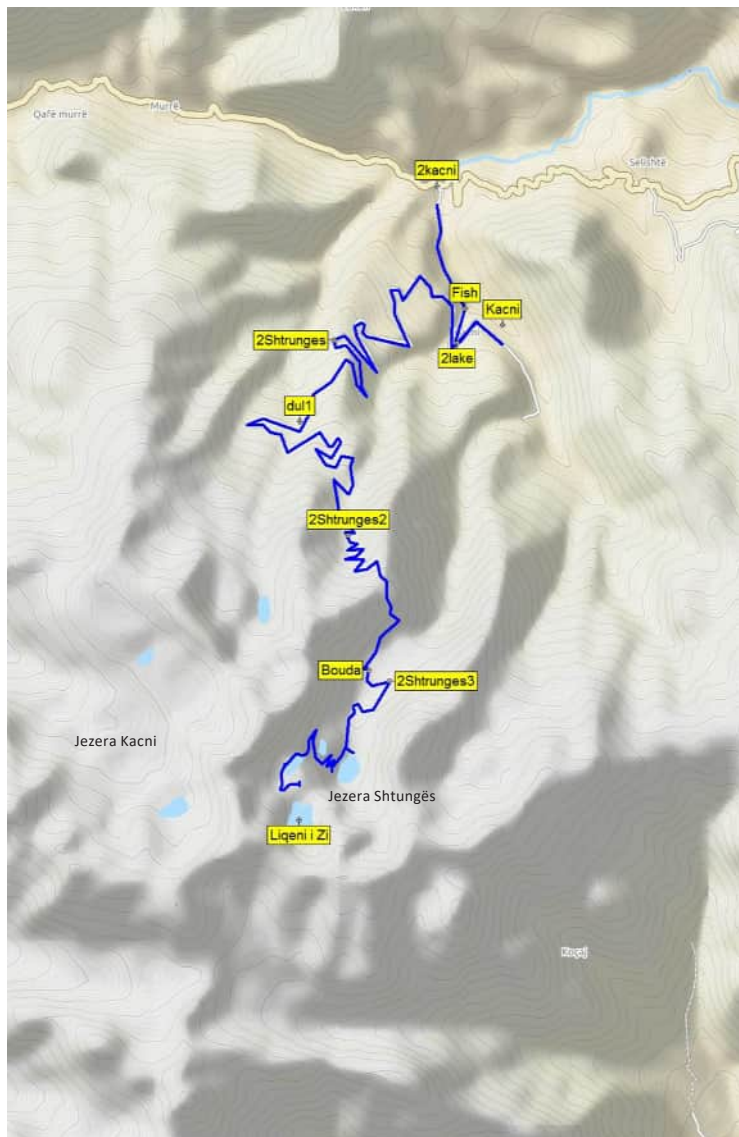
Projeto: 2011 – KTM EXC 450

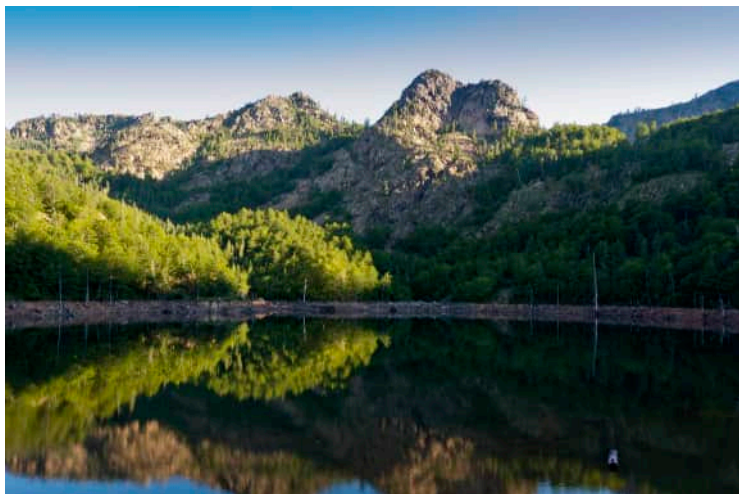
Obtížnost: velmi obtížné, prudké výjezdy, bahno, balvany

Popis: Velmi obtížná cesta do překrásného údolí Shtungës v pohoří Kreshtës k horským jezerům. Cesta má z vesnice Kacni převýšení skoro 1100 m.

Z cesty mezi Qaf-Murrë a Selishtë odbočuje cesta do údolí přes mostek u pily (2kacni). Před vesnicí Kacni je kavárna, kde mají výborné pstruhy (fish). V zatáčce za kavárnou je za mostkem odbočka doprava na kamenitou cestu. Cesta stoupá serpentinami a asi po 4 km je odbočka doleva (2Shtrunges). Cesta rovně pokračuje na jezera Miçekut. Pokračují kamenité serpentiny s překrásnými výhledy kolem opuštěného dolu. Mineme stavbu (2Shtrunges2), v které bydlí horníci z nově otevřeného dolu vlevo nad námi. Zde začíná opravdu velmi obtížné stoupání. Ostré serpentiny, kamenitá cesta, zejména za deště mohou být i nebezpečné. Místní tudy jezdí dolů s ifami (IFA – východoněmecký terénní nákladák s obrovskou průchodností) naloženými kládami a vytěženou horninou z dolu u jezer. Nepodceňte skutečnost, že IFA projede a buďte opatrní. Cesta se vyšplhá na hřeben a zase spadne do údolíčka Shtungës. Zde stavěli jednoduchou boudu pro pastevce (bouda). Cesta doleva z rozcestí (2Shtrunges3) za boudou vede kolem hřebene směr vesnice Selishtë. Tato cesta míjí několik dalších pěkných jezer, ale je po cca 7 km přehrazena neprůjezdným závalem. Odbočka doprava kolem aktivního dolu (v roce 2016) nás postupně dovede k několika jezerům. Snažte se dojet nebo dojít až na úplný konec cesty kolem dolu k jezeru Liqeni i Zi – Černé jezero. Cesta není používána, může být stržená od vody nebo přehrazená padlými stromy. Ale Liqeni i Zi rozhodně stojí za námahu. U jezer stojí za to přespát.

Pokud jste se vyškřábali až sem, tak budete muset najít odvalu sjet serpentiny zase dolů, buďte opatrní!

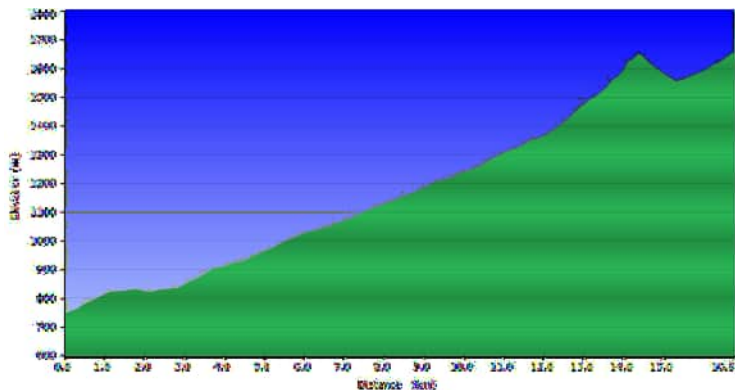
Jezero Zi

Jezero Shtungës

2kacni	N41 37.514 E20 14.909
Fish	N41 36.859 E20 15.106
2lake	N41 36.673 E20 15.050
2Shtrunges	N41 36.689 E20 14.174
2Shtrunges2	N41 35.646 E20 14.274
Bouda	N41 34.924 E20 14.420
2Shtrunges3	N41 34.870 E20 14.564
Liqeni i zi	N41 34.124 E20 13.922
Izi	N41 34.231 E20 13.979
Kacni	N41 36.769 E20 15.375
dul1	N41 36.256 E20 13.926

Profil trasy z Kacni k jezerum Shtungës.

21. Jezera Mičekut

Trasa: Varianta 1: Kacni – jezera Mičekut

Varinta 2 a,b: jezera Mičekut - jezero Balgjajt – Klos

Délka: 50 km, celý den, ale doporučuji přespat u jezer

Projeto: 2011 – KTM EXC 450

2014 - Toyota LandCruiser 120

Obtížnost:

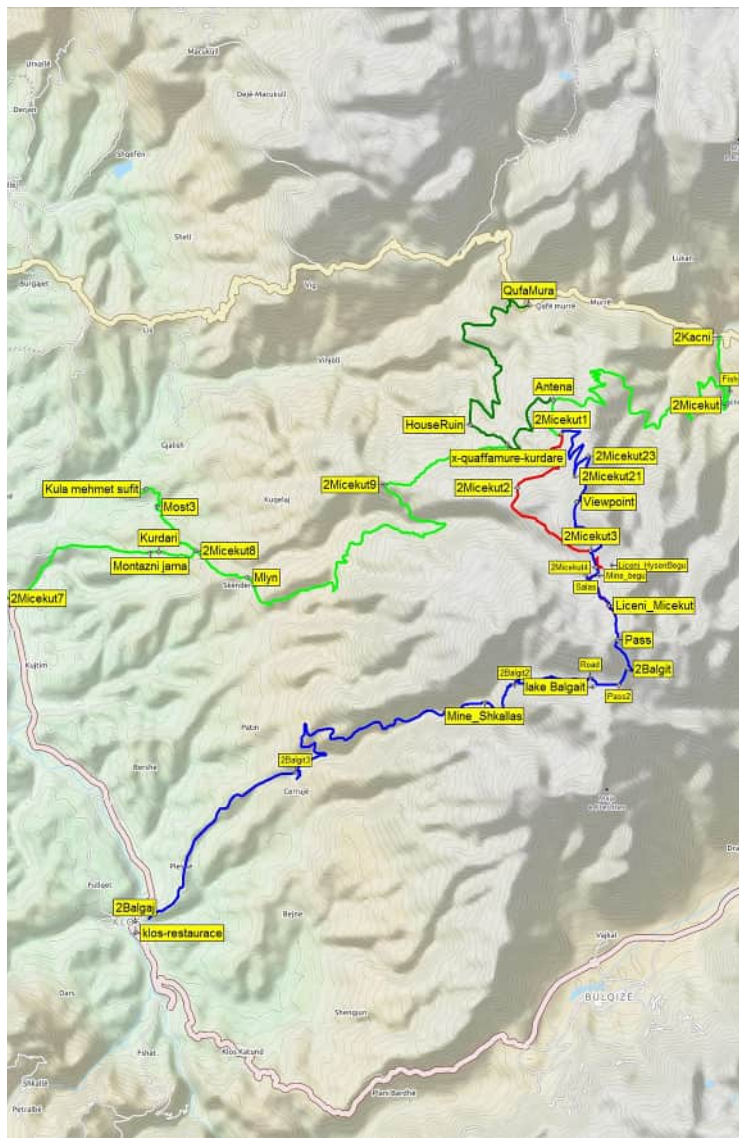
Varianta 1: Kacni - jezera Mičekut - zpočátku lehké, výjezd k jezerům obtížný, bahno, vyjeté koleje, kamení

Varinta 2: velmi obtížné, prudké výjezdy, balvany

Popis: Cesta přes pohoří Kreshtës k překrásným jezerům Mičekut. Dle obtížnosti je možné pokračovat přes hřeben hor až do Klos nebo objet hory přes Kurdarë.

Z cesty mezi Qaf-Murrë a Selishtë odbočuje cesta do údolí přes mostek u pily (2kacni). Budova na druhé straně řeky je restaurace, ale otevírají většinou jen na akce místních. Před vesnicí Kacni je kavárna, kde občas mají výborné pstruhy (fish) a možná benzín. V zatáčce za kavárnou je za mostkem odbočka doprava na kamenitou cestu (2Micekut). Cesta stoupá serpentinami a asi po 4 km je odbočka doleva na jezera Shtungës. Odbočku mineme a pokračujeme rovně. Pohodlná cesta postupně vystoupá serpentinami kolem základů rozbořené stavby a kolem domečku s anténou (antena). Tady je doprava spojka do Qaf-Murrë a celkem pohodlná cesta do Kurdarë, viz.další trasa. K jezerům pokračujte vzhůru po kamenité cestě.

Varinta 1a. U malinkého lomu odbočuje hlavní cesta k jezerům Mičekut (2Micekut1). Tato varianta je nejlehčí, ale na jaře nebo po deštích může být pro bahno neprůjezdná. Cesta odbočuje doprava dolů mezi stromy a vypadá, jako by nikam nevedla, ale nebojte. Pokračujte přes bod (2Micekut2) borovým lesem. Na cestě se mohou objevit velmi hluboké koleje vyjeté od nákladů IFA. Koleje mohou být tak hluboké, že nepůjdou autem projet a ani objet. Cesta stále stoupá, místy prudce přes kameny, až vyjedete u Leknínového jezera (2Micekut3). Stojí za to odbočit na vyhlídku (ViewPoint)

Varianta 1b. Pro nadšené enduráky a offroadáky - u malého lomu (2Micekut1) pokračujte po hlavní cestě. Před opuštěným dolem s velkou výsypkou odbočte ostře doleva zpět nahoru (2Micekut21). Cesta je hodně bahnitá a používají jí dřevorubci. Po asi 600 m odbočuje kolmo doprava prudký výjezd (2Micekut23). Výjezd je dlouhý asi 900 m, velmi prudký, strhaný od vody, přes velké kameny. Ale je lemován stromy, ke kterým je možné přivázat lano navijáku... Na vrcholku (ViewPoint) jste odměněni krásnými výhledy a přes horskou louku přijedete z vrchu k Leknínovému jezeru (2Micekut3).

Jezerá: U dalšího jezera Hysen Begu je odbočka prudce doprava dolů (2Micekut4). Pod odbočkou je tábor horníků a štola (mine_begu). Probíhá zde aktivní těžba, jak ve štole, tak povrchově bagrem. Za dalším jezerem je pak salaš, kde pastýři vyrábějí úžasný ovčí sýr.

Další cesta k jezeru Mičekut je velmi málo používaná a kameňitá. Jezero Mičekut je ve výšce 1830 m n. m. pod stejnojmennou horou Maja e Mičekut, která je vysoká 2101 m n. m.

Na svahu hory Maja e Mičekut se v roce 2014 objevil nový důl. Cesta, která k němu vede, končí na hřebeni, ale dá se po ní pohodlně vyšplhat na vrcholek.

Varinta 2: Pokud cesta sem byla na hranici vašich sil, tak se vraťte stejnou cestou zpět. Od jezera Mičekut pokračuje velmi prudký a obtížný výjezd na sedlo do výšky 1984 m n. m. (pass). Cesta je naprosto nepoužívaná, plná volných kamenů. Za sedlem je další jezero a výhled na vesnici Fushë-Belquizë pod horami. Pod jezerem sice odbočuje cesta, která dříve vedla do Fushë-Belquizë, ale je přehrazená závaly, prostupná možná pěšky nebo na oslu. Kousek pod jezerem je možné odbočit doprava (2Balgit) a volným terénem přes nízké sedlo (pass2) přejet k jezeru Balgjajt. Úsek přes sedlo je ale plný nízkých skal a kamenů a najít cestu pro auto bude asi nemožné. Na motorce se dá prokličkovat mezi kameny po ovčí stezce. Jezero Balgjajt (lake balgit) se dá objet zprava a těsně vedle něj začíná zase cesta. Cesta byla vybudována k nově otevřenému dolu, který je napravo od křižovatky

(2Balgit2). Jedeme doleva a cesta velmi prudce padá serpentina-
mi k dolu Shkallas (mine_shkallas). Za deště nebude zřejmě mož-
né cestu opačným směrem vyjet. Od dolu Shkallas pokračuje už
pohodová cesta kaňonem do města Klos.

Zajímavost: Pohoří Kreshtës patří k nejdlehlším pohořím
v Albánii. Po druhé světové válce zde na padácích vysazovali an-
glické a jugoslávské diverzanty proti vznikajícímu komunistické-
mu režimu.

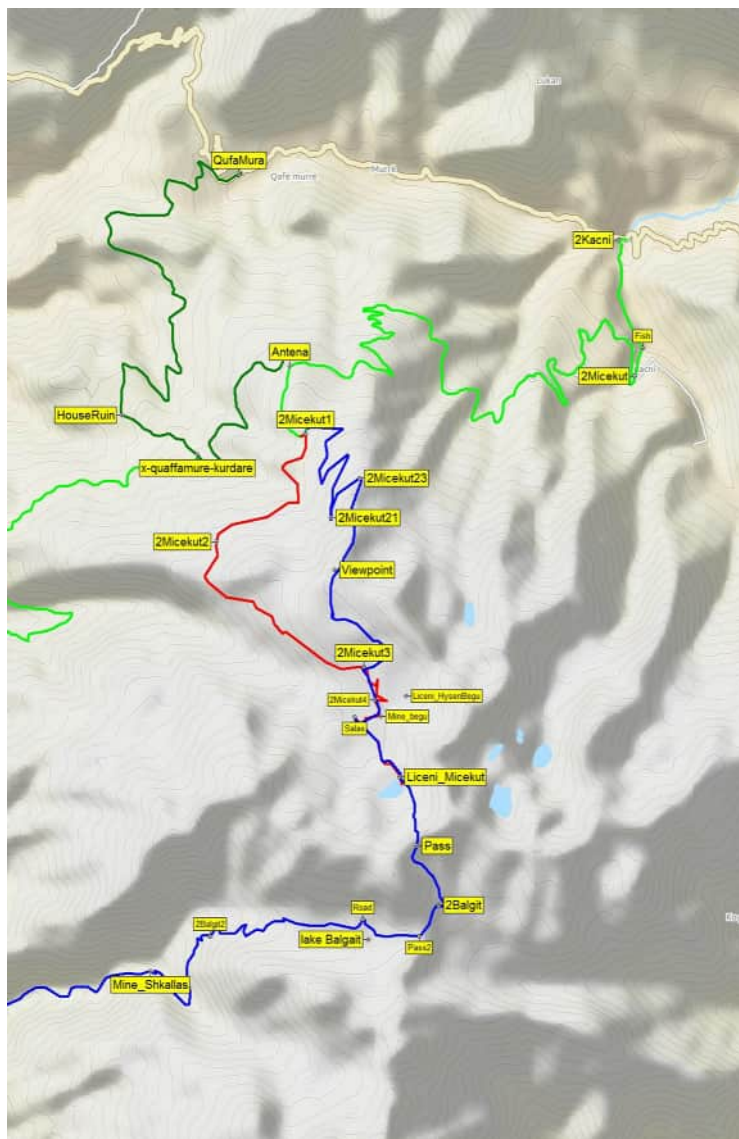
V padesátých letech zde v lavině zahynulo družstvo vojáků.
Zahynulo i druhé družstvo, které je šlo zachránit. Jejich pomník je
ve vojenské univerzitě v Tiraně.

V Klos doporučuji výbornou restauraci (klos-restaurace),
dejte si „shnicel“ nebo „biftek“ nebo „kotëletë“ a točenou Tiranu.
Na náměstí je výborná pekárna. A před městem od Burell je dob-
rý autoservis.

Na sedle mezi jezery Miçekut a Balgjajt

2Kacni	N41 37.514 E20 14.909
Fish	N41 36.859 E20 15.106
2Micekut	N41 36.689 E20 15.043
Antena	N41 36.749 E20 12.186
2Micekut1	N41 36.344 E20 12.314
2Micekut2	N41 35.689 E20 11.581
2Micekut3	N41 34.933 E20 12.799
2Micekut4	N41 34.731 E20 12.887
Liceni_luleve2	N41 34.980 E20 12.821
Liceni_HysenBegu	N41 34.755 E20 13.149
Mine_begu	N41 34.631 E20 12.938
Liceni_Micekut	N41 34.267 E20 13.091
ViewPoint	N41 35.520 E20 12.559
Pass	N41 33.849 E20 13.239
2Balgit	N41 33.492 E20 13.418
2Balgit2	N41 33.304 E20 11.528
Pass2	N41 33.303 E20 13.260
lake Balgait	N41 33.283 E20 12.834
Road	N41 33.404 E20 12.792
Mine_Shkallas	N41 33.091 E20 11.036
2Balgit3	N41 32.250 E20 07.900
2Balgit1	N41 30.436 E20 05.243
klos-restaurace	N41 30.297 E20 05.244
2Micekut21	N41 35.834 E20 12.529
2Micekut23	N41 36.073 E20 12.762
x-quaffamure-kurdare	N41 36.216 E20 11.420

Jezero Miçekut 1830 m n. m.

Mlýn před Kurdarë

Jezera Miçekut

Na trase Kacni - Kurdarë

22. Kacni - Kurdarë

Trasa: Kacni - odbočka na jezera Miçekut - Kurdarë - Sug

Délka: 35 km, asi 2hod bez odbočky k jezerům Miçekut

Projeto: 2014 - Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: pokud vynecháte jezera, tak lehké

Popis: Tato trasa je výrazně krásnější než jen jet z Kacni přes Qafë-Murrë na Burrelu. Z Kacni vyrazte stejnou cestou, jako na jezera Miçekut. Odbočte u domečku s anténou (antena). Cesta klesá borovicovým lesem, je vyježděná od nákladáků IFA a může být po dešti obtížná. Na křižovatce (x-quafamure-kurdare) je rovně cesta do Kurdarë.

Doprava případně vyjedete na planinu u rozbořeného domu (HouseRuin). Zde doprava dojedete po nepoužívané, ale na motorce průjezdné cestě do Qafë-Murrë, kde je obchůdek s pivem.

Pokračujte směr Kurdarë, velmi dobrá cesta se točí úbočím hor a borovými lesy. V téměř opuštěné vesnici Skenderaj je mlýn. Na křižovatce (2Micekut8) odbočte doleva a kolem montážní jámy vyjedete na asfalt a pak na hlavní silnici Burrel - Klos (2Micekut7).

Z křižovatky (2Micekut8) se dá pokračovat rovně k opevněným domům na druhé straně údolí. V mapě Know-How je zde vyznačena „Kula Mehmet Sufita“. Místní ale jen krčili rameny, o Mehmetovi nic nevěděli. Takže zpátky na křižovatku.

x-quaffamure-kurdare	N41 36.216 E20 11.420
HouseRuin	N41 36.453 E20 10.797
QufaMure	N41 37.911 E20 11.767
2Micekut9	N41 35.729 E20 09.370
Mlyn	N41 34.603 E20 07.105
2Micekut8	N41 34.929 E20 06.247
Kula mehmet sufita	N41 35.678 E20 05.417
Kurdarë	N41 34.917 E20 05.628
Montazni jama	N41 34.909 E20 05.489
2Micekut7	N41 34.349 E20 03.069

23. Shupenzë – Selishtë

RALLY ALBANIA

Trasa: Shupenzë – Selishtë

Délka: asi 25 km, 2 hodiny

Projeto: 2011-2014 – KTM 690 RallyRaid, Toyota Hilux

Obtížnost: šotolinová cesta horami

Popis: Zkratka, která ušetří nudnou cestu po asfaltu přes Peshkopi. V Shupenzë opustíte asfalt (Shup-01). Držte se proti proudu potoka, minete školu. Na křižovatce (Shup-02) odbočte doleva a pak zase doleva (Shup-03) a ještě jednou doleva (Shup-04). Po cestě minete GSM vysílače a stoupáte vzhůru na hřeben. Před hřebenem se cesta zanoří do křovin. Bývaly zde velké díry s bahnem, ale 2014 byla cesta opravena. Na hřebeni minete výraznou odřezanou skálu z mramoru (mramor), betonový pomník a přes sedlo Quafë Lugjeve të Gjënami (QafëLugjeveSelisht) sjedete po kamenité cestě údolím dolů. Cesta je zasekána v dramatické skalní stěně. Přes křižovatku (Shup-05) přijedete do vesnice Selishtë.

Upozornění: Cesta kolem Makedonské hranice Çerenec - Tuçep - Steblevë - Librazhd, která byla popsána v minulém vydání, je nahrazena zcela novou silnicí, která vede přes Senishtë. V roce 2014 sice ještě neměla asfalt, ale ten brzy bude. Z této cesty je odbočka na národní park Jablanica a cestu Zabzun - Bogë, viz.samostatné trasy.

Shup_01	N41 33.215 E20 25.459
Shup-02	N41 35.080 E20 23.423
Shup-03	N41 35.184 E20 23.252
Shup-04	N41 35.865 E20 23.377
PassSel	N41 36.538 E20 20.113
Mramor	N41 35.840 E20 21.152
Qafë Lugjeve	N41 36.530 E20 20.132
Shup-51	N41 37.116 E20 16.660
Shup-05	N41 37.119 E20 16.660
Selishtë	N41 37.514 E20 16.488

24. Fushe Kaptines

RALLY ALBANIA

Trasa: odbočka ze silnice Belquizë - Zerqan - Fushe Kaptines - Teqe e Ballenjës (klášter) - Bezë

Délka: 40km, 3hod

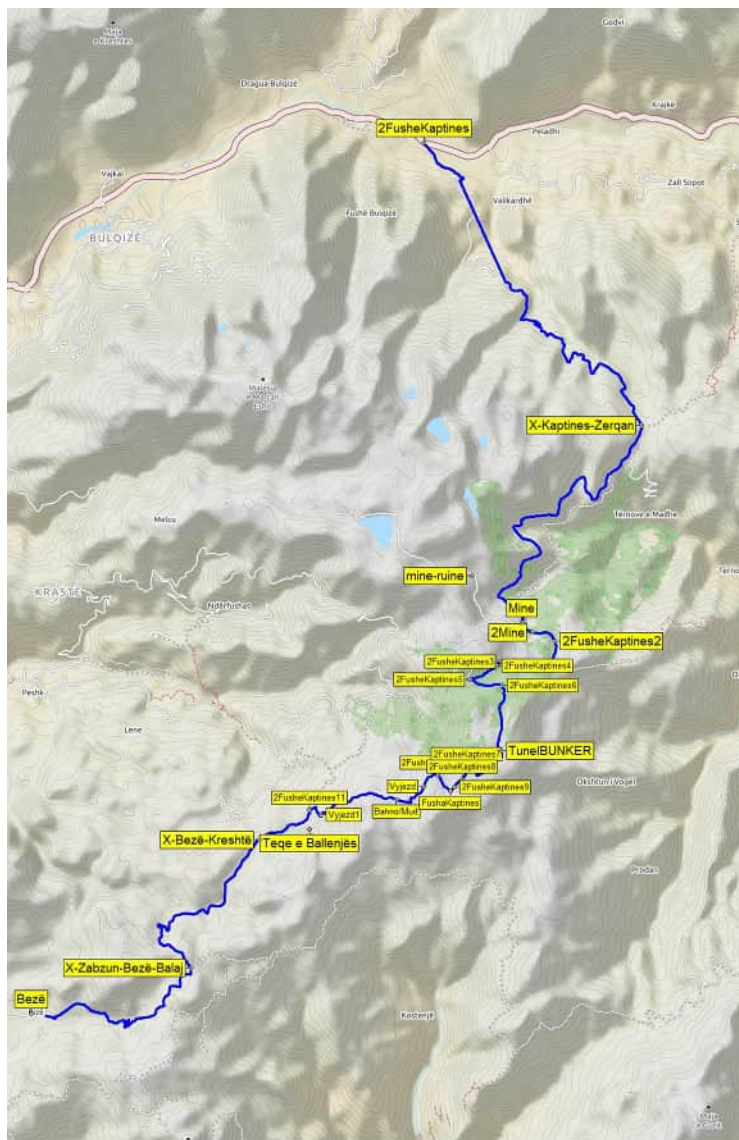
Obtížnost: lehká kamenitá cesta, pouze přejezd vrcholové planiny je náročný. Výjezd na planinu z obou stran bude pro naložené motorky obtížný.

Projeto: 2011 – KTM 690 RallyRaid, 2014 - Toyota Hilux

Popis: Fushe Kaptines je volně přeloženo „hlavní pohoří“. Znamená to hlavní pohoří střední Albánie. Trasa vede přímo přes vrchol, do června bývá pro sních neprůjezdná. Navigace přes vrcholovou pláň není jednoduchá. Zapomeňte na mapy, na všech vedou cesty jinak a na žádné správně.

Z hlavní silnice mezi Belquizë a Zerqan vede kamenitá odbočka do hor. Je u ní stará cedule s nápisem Liqueni I Zi. Stará kamenná cesta vystoupá do hor. U velké škrapové planiny je odbočka na cestu do Zerqan, nepoužívaná, špatně se hledá. Doprava strmou cestou můžete zkusit vyjet k Liqueni I Zi (Černé jezero, v mapě Know-How je uvedeno jako Liqeni i Skënderbeut, v okolí je více vyschlých jezer).

Cesta se dále vine úbočím, minete malý důl (mine) až k odbočce k ruinám velkého dolu (X-MineRuine, mine-ruine). Pokračujte po hlavní cestě, doporučuji držet se GPS bodů, popis je zde složitý. Po levé straně minete opuštěný malý důl, odbočíte na cestu po těžení dřeva a vyjedete na další větší cestu. Doleva, až ke zbytkům bunkrů jako tunelů (TunelBUNKER). 2014 zde ještě bunkry byly, ale už se na ně chystali sběrači kovu. Jste na začátku planiny. Další cesta je zejména v létě zarostlá trávou, není používána. Na jaře jsou zde sněhová pole. Snažte se najít cestu směr bod (FushaKaptines) 1787 m n.m. Vede spíše po pravém/severním okraji planiny. Pozor - planina je rozbrázděna příkopy, zřejmě po vojácích nebo geologických průzkumech. Ve vysoké trávě jsou špatně vidět. Zejména za deště nebo mlhy buďte opatrní. Od Fusha Kaptines je cesta už zase zřetelná. Po pravé ruce máte vrcholky Mali i Kaptinës se madhe (Velký Hlavní) and Mali i Kaptinës së vogël (Malý Hlavní). Sjedete dolů úvozem na velkou podmáčenou louku (Bahno). Po dešti nebo na jaře hledejte cestu napříč nejdříve pěšky a ne-utopte se v bahně.

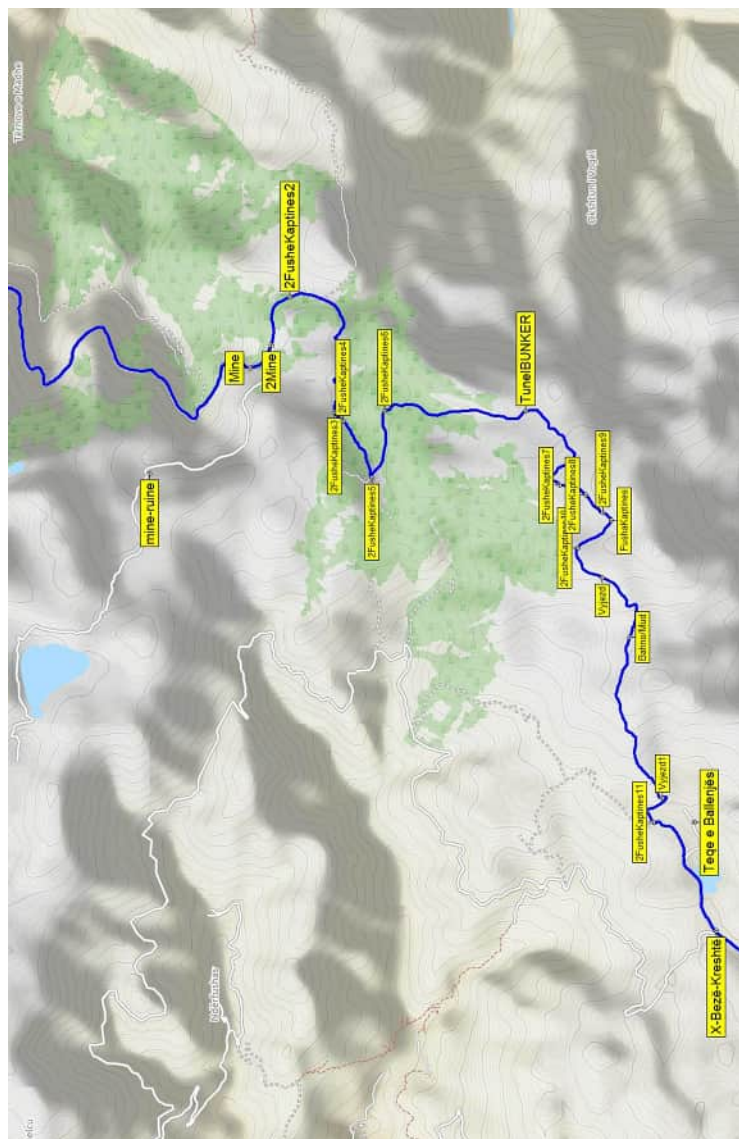
Následuje velmi prudký sjezd dolů (Vyjezd1), který může být v opačném směru obtížný pro naložené a těžké motorky. Pak se napojíte na hlavní cestu. Ta vede doprava slepě k dalšímu dolu. Doleva už vidíte klášter Teqe e Ballenjës (BALAJ TEQE) a další velké bunkry.

Pod přehrádkou odbočuje doprava cesta na Krashtë (X-Bezë-Kreshtë), viz.další popis. Podél potoka můžete pokračovat dále, přehoupnete se přes sedlo, minete odbočku na Zabzun (X-Zabzun-Bezë-Balaj), viz.další popis a dojedete do Bezë a dále na křižovatku na trase Elbasan - Tirana.

Zajímavost: Teqe e Ballenjës je jedno z nejdůležitějších center baktašského náboženství ve střední Albánii. Za komunistického režimu zde byl vojenský post.

Horníci v dole na chrom, Fushe Kaptines

2FusheKaptines	N41 30.642 E20 17.903
X-Kaptines-Zerqan	N41 27.340 E20 21.298
X-MineRuine	N41 24.915 E20 19.593
Mine	N41 25.030 E20 19.430
mine-ruine	N41 25.579 E20 18.661
2FusheKaptines2	N41 24.816 E20 19.944
2FusheKaptines3	N41 24.570 E20 19.112
2FusheKaptines4	N41 24.526 E20 19.045
2FusheKaptines5	N41 24.366 E20 18.633
2FusheKaptines6	N41 24.297 E20 19.118
TunelBUNKER	N41 23.530 E20 19.117
2FusheKaptines7	N41 23.343 E20 18.581
2FusheKaptines8	N41 23.201 E20 18.509
2FusheKaptines9	N41 23.108 E20 18.381
FushaKaptines	N41 23.061 E20 18.321
2FusheKaptines10	N41 23.244 E20 18.124
Vyjezd/uphill	N41 23.112 E20 17.906
Bahno/mud	N41 22.961 E20 17.474
Vyjezd1	N41 22.782 E20 16.303
2FusheKaptines11	N41 22.832 E20 16.129
Teqe e Ballenjës	N41 22.611 E20 16.127
X-Bezë-Kreshtë	N41 22.488 E20 15.340
X-Zabzun-Bezë-Balaj	N41 20.987 E20 14.277
Bezë	N41 20.453 E20 11.790
elb_tir_beze	N41 20.081 E20 08.580

Mramor na vyhlídce nad Shupenzě.

Trosky bunkru pod Fushe Kaptines

Jeden z posledních nezničených bunkrů pod Fushe Kaptines

Svatý otec v klášteře Teqe e Ballenjës

Kamenné střechy opuštěných domů střední Albánie

Důl na chrom pod Fushe Kaptines

25. Zabzun - Bogë

RALLY ALBANIA

Trasa: cesta Bezë-Ballenjës - Zabzun - odbočka ze silnice Çerenec-Librash

Délka: 30km, 2hod

Obtížnost: lehká kamenitá, místy bahnitá cesta

Projeto: 2014 - Toyota LandCruiser 120

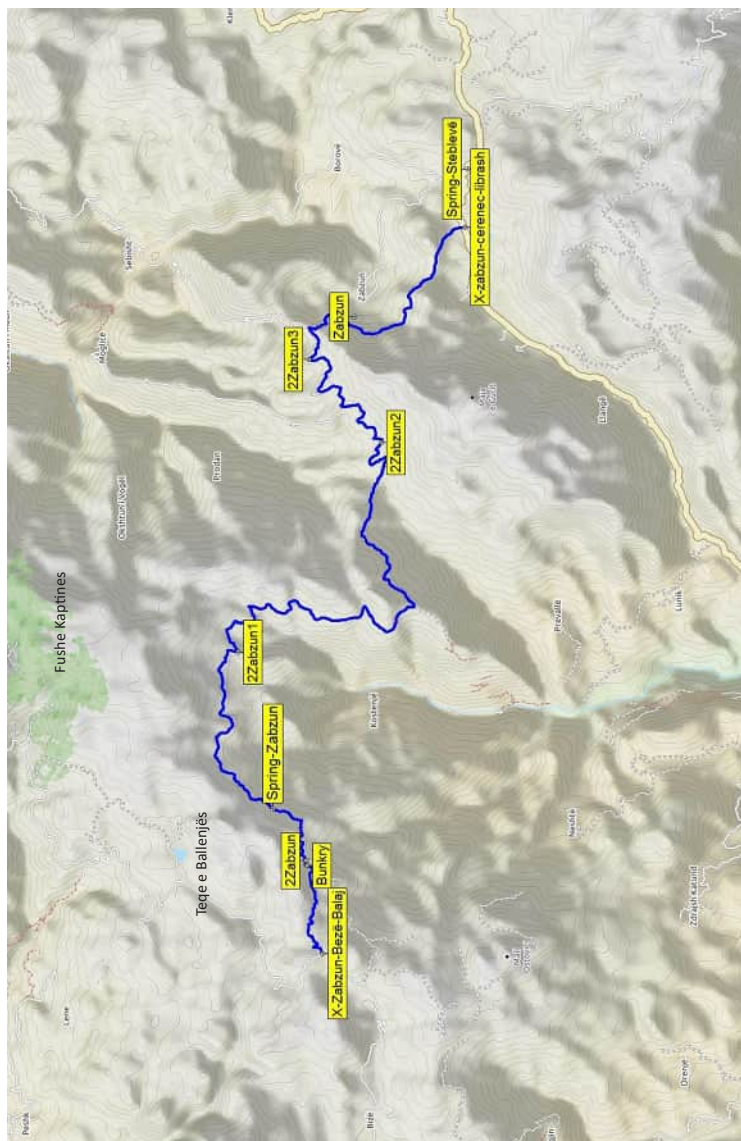
Popis: Hezká spojka od kláštera Teqe e Ballenjës k národnímu parku Shebenik viz.další popis.

Na křižovatce mezi Bezë a klášterem Teqe e Ballenjës (X-Zabzun-Bezë-Balaj) odbočte směr Zabzun. Pozor - tato odbočka kousek cesty je nově vyjetá, původní odbočka, jak je v mapách, byla asi 1km směr Bezë, ale cestu zahradil zával. Přehoupnete se přes sedýlko a planinou kolem velkých bunkrů (Bunkry) najedete na původní cestu (2Zabzun). Kolem pramene (Spring-Zabzun) pokračujte až k vesnici Zabzun. Silnice se klikatí úbočím hor a bukovými lesy. Na jaře zde mohou být dlouhé bahnité úseky. V létě jsem zde potkal velké množství medvědího trusu. Vesnice Zabzun zůstane hluboko pod cestou a vyjedete na hlavní silnici Çerenec-Librash, 2014 ještě bez asfaltu. (X-zabzun-cerenec-librash).

Kousek směr Librash je obchůdek a kavárna. Směr Steblevë je asi 1.5km silný pramen s výbornou vodou (Spring-Steblevë).

Upozornění: Od křižovatky (X-zabzun-cerence-librash) už vede hlavní cesta přímo na sever do Çerenec. V mapce tato cesta není vyznačena a chybí i na většině map.

X-Zabzun-Bezë-Balaj	N41 20.987 E20 14.277
Bunkry	N41 21.154 E20 15.560
2Zabzun	N41 21.162 E20 15.627
Spring-Zabzun	N41 21.525 E20 16.377
2Zabzun1	N41 21.909 E20 18.648
2Zabzun3	N41 21.130 E20 22.894
X-zabzun-cerenec-librash	N41 19.441 E20 24.802
Spring-Steblevë	N41 19.404 E20 25.646

26. Shebenik - Jablanica

Trasa: Steblevë - Shebenik

Délka: 40km tam i zpět, 3hod, doporučuji přespání

Obtížnost: lehká kamenitá cesta

Projeto: 2014 - Toyota LandCruiser 120

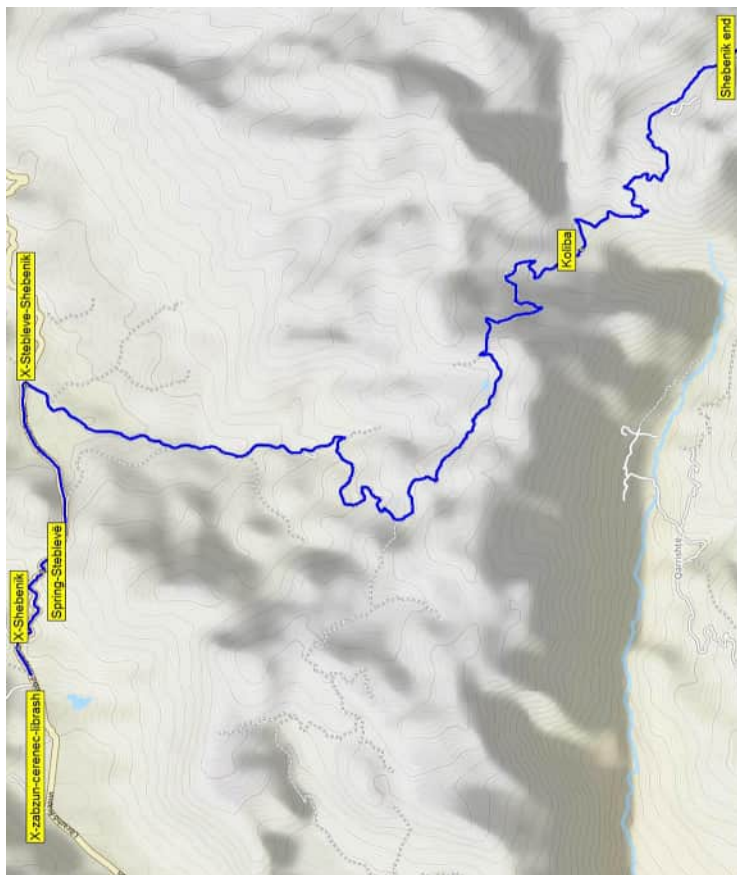
Popis: Národní park Shebenik - Jablanica je nejmladším národním parkem Albánie, vyhlášený 2008. Žijí zde medvěd hnědý, vlk šedý a dokonce rys balkánský.

Z hlavní silnice Çerenec-Librash odbočte na vesnici Steblevë (X-Shebenik). Tady dříve vedla hlavní cesta mezi Çerenec-Librash kolem makedonské hranice. Kolem silného a dobrého pramene (Spring-Steblevë) dojedete na křižovatku u sýrárny (X-Stebleve-Shebenik). V sýrárně doporučuji doplnit zásoby výborného sýra.

Málo používaná kamenná, ale velmi dobrá cesta vede přes louky a pak lesem stoupá serpentunami vzhůru. Kolem velmi výrazného skalního hřbetu a jezírka vyjedete na sedlo. Ze sedla vedou cesty na hezké výlety na hřebeny. Auto případně nechte raději u koliby pod sedlem. Pod sedlem v lese je koliba, pokud zde budou ovčáci, dejte si s nimi kávu a raki a dejte jim nějaký malý dárek (cigarety, kávu, konzervu). Lesním tunelem pokračujte dále, přes brod, další serpentíny a vyjedete do horského údolí, kde cesta končí. Na konci údolí stojí malý domek. Rozhodně stojí za to vyrazit do okolí na výlet.

V roce 2014 byl u koliby uvázaný osel, který byl potrhaný od medvěda. Místní pastevci, když chodí mezi kolibou a místy, kde pasou, tak celou cestu pískají a halekají, aby medvědy a vlky vyplašili.

X-zabzun-cerenec-librash	N41 19.441 E20 24.802
X-Shebenik	N41 19.535 E20 25.075
Spring-Steblevë	N41 19.404 E20 25.646
X-Stebleve-Shebenik	N41 19.497 E20 27.033
Koliba	N41 16.372 E20 28.048
Shebenik end	N41 15.481 E20 29.485

Çereneç-Librash

Tuto trasu jsem dříve uváděl jako „Podél makedonské hranice“. Dnes je zde postavená silnice, která z Librash k Zabzunu kopíruje původní cestu. Od odbočky na Stěrblevë (X-Shebenik) se odklání od původní cesty na sever a přibližně přes Borovë, Senishtë, Ostreni i Madh vede do Çereneç. Stojí ale za to odbočit a jet po původní cestě podél hranice přes Stěrblevë, Ostreni i Vogël a Tuçer do Çereneç.

Jezírko při cestě na Shebenik

Shebenik

Shebenik

27. Elbasan – Tiranë

RALLY ALBANIA

Trasa: Labinot Fushë – Gricani – Lanabregas – Tiranë horami

Délka: 100 km, půl dne

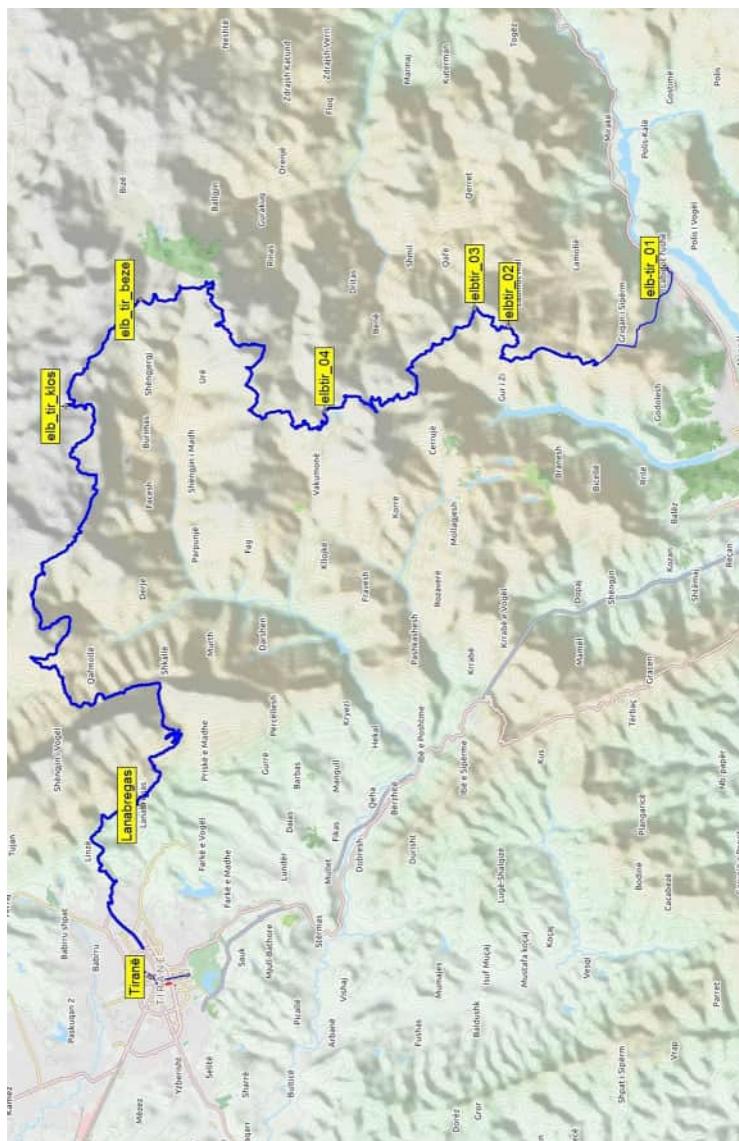
Obtížnost: lehká kamenitá cesta horami

Projeto: 2011 – KTM 690 RallyRaid, 2014 - Toyota LC120

Popis: Příjemná cesta téměř opuštěnými horami. Na silnici mezi Librazhd a Elbasanem, asi 9 km před Elbasanem, odbočuje pod železnicí úzká asfaltka (elbtir_01), která pak prudce stoupá do hor. Asfalt po čase skončí a pokračuje typická albánská horská kamenitá cesta. Navigace je velice jednoduchá, stačí jen držet směr. Na bodech elbtir_02 a elbtir_03 se odbočuje doleva. Cesta se protáhne mnohakilometrovým úsekem bukovým lesem, kde máte pocit, že jedete zeleným tunelem. Minete usedlost s jezezem (elbtir_04). Pokračuje zelený tunel a vyjedete na křižovatce cest mezi Tiranë a Bizë (elb_tir_beze), zde opět doleva. Cesta pokračuje hezkým vápencovým pohořím, kolem škrapových planin a závrťů. Další křižovatka je odbočka na Klos (elb_tir_klos), zase doleva. Pak už cesta postupně přejde na asfalt a kolem nejvyššího kopce Dajtit přes vesnici Lanabregas sjede do Tirany.

Z křižovatky na Bezë (elb_tir_beze) si můžete zkrátit cestu dolů přes Vërri, odkud vede údolím nová silnice přes Domja nahoru na sedlo před Lanabregas. Ale je škoda vynechat sice pomalý, ale krásný úsek oklikou horami. Ve Vërri je dobrá restaurace, pod ní na asfaltce druhá. Kousek před je odbočka na vesnici Burrimas a tam je nejlepší restaurace.

elb-tir_01	N41 08.813 E20 09.497
elbtir_02	N41 12.186 E20 07.818
elbtir_03	N41 12.918 E20 08.333
elbtir_04	N41 16.147 E20 05.392
elb_tir_beze	N41 20.081 E20 08.580
elb_tir_klos	N41 21.678 E20 05.542
Lanabregas	N41 20.045 E19 54.135
Tiranë	N41 19.870 E19 49.222

28. Bezë – Bulqizë

Trasa: Bizë – Krastë – Bulqizë

Délka: 70 km, půl dne

Obtížnost: lehká kamenitá cesta horami

Projeto: 2011 – KTM 690 RallyRaid, 2014 - Toyota LC120

Tato trasa navazuje na trasu 21. Elbasan - Tiranë na křižovatce (elb_tir_beze). Zde odbočíte po kamenité cestě na Bizë. V Bizë je velký vojenský tábor. Cvičí zde společně jednotky zemí NATO. Přejedete most přes hezký potok, minete odbočku na Zabzun - trasa 19. (X-Zabzun-Bezë-Balaj) a před klášterem Teqe e Ballenjës je u pomníku křižovatka (X-Bezë-Kreshtë).

Rovně pokračuje kolem kláštera trasa 17. Fusha Kaptines. Odbočíme tedy doleva na Krastë. Kamenitá cesta si vine úbočím hor borovými lesy. Mineme odbočku na Lenë (X-Lenë) a otevře se výhled na obrovský důl. Celá hora je zde rozvrtná řadou štol, pod každou je výsypka. Důl je činný, celý den zde hřmí odstřely a práce se nezastavuje ani o víkendu. Vystoupáme po serpentíně skrz důl a projedeme přímo jeho středem (mine). Je zde sice nějaký strážný, ale nikdy neprotestoval. Další cesta vede údolíčkem k odbočce na Krastë. Odsud už vede rozbitý asfalt až na hlavní silnici do Bulqizë (X-Klos-Kraste-Belquize).

Doporučuji ještě odbočku na bodě (X-Kochyses2) do bočního kaňonu. Také je zde plno dolů a dá se vyjet až k přehradě Kochyses (Kochyses Liqueni), která doly zásobuje vodou. Na břehu přehrady jsou velké bunkry. V roce 2014 mě zde ale pronásledovala ochranka dolů, že se sem nesmí. Od jezera se dá přes sedlo přejet k velkému opuštěnému dolu (mine-ruine) a napojit se na trasu Fusha Kaptines v bodě (2Mine). Nebo se dá vrátit od budov pod jezerem zpět po druhé straně údolí s vyhlídkou na doly na silnici do Bulqizë (2-Kochyses).

elb_tir_beze	N41 20.081 E20 08.580
Beze	N41 20.453 E20 11.790
X-Zabzun-Bezë-Balaj	N41 20.987 E20 14.277
X-Bezë-Kreshtë	N41 22.488 E20 15.340
X-Lenë	N41 22.974 E20 14.736
Mine	N41 25.118 E20 17.059
X-Krastë	N41 25.542 E20 12.730
X-Kochyses	N41 26.764 E20 11.594
X-Kochyses1	N41 26.153 E20 12.437
Kochyses Liqueni	N41 26.223 E20 16.885
X-Klos-Kraste-Belquize	N41 28.929 E20 11.727
X-MineRuine	N41 24.915 E20 19.593
Mine	N41 25.030 E20 19.430

Doly nad Krastë

Doly nad Krastě

Nad jezerem Kochyses

29. Qafë Shtyllës – Klos

RALLY ALBANIA

Trasa: odbočka z trasy Elbasan-Tiranë - Qafë Shtyllës - Guri i Bardhë - Fshat - Klos

Délka: 22 km, asi 2 hodiny

Projeto: 2011 Toyota Hilux, 2014 Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: lehká kamenitá cesta horami

Popis: Z trasy č.20 Elbasan - Tiranë odbočte na křižovatce u betonového pomníku (elb_tir_klos). Vyjedete na sedlo Qafa e Shtyllës. Hustým bukovým lesem dojedete ke kozí farmě, cesta pokračuje po dlouhém táhlém úbočí. Postupně sjedete do vesnice Guri i Bardhë. Minete odbočku přes sedlo na Vilëz trasa 22. Dále do Fshat po kamenité cestě přes most na hlavní silnici (X-Klos-Fshat) a do Klos.

V Klos doporučuji výbornou restauraci (klos-restaurace), dejte si „shnicel“ nebo „biftek“ nebo „kotëletë“. Na náměstí je výborná pekárna. A před městem od Burell je dobrý autoservis.

Zajímavost: V horách jsou výrazné vápencové škrapy - mísovitě prohlubně ve vápencích, kde voda protéká do podzemí a neodtéká jako potok po povrchu. V Guri i Bardhë jsou dochované typické albánské opevněné domy - kulla.

elb_tir_klos	N41 21.678 E20 05.542
Guri i Bardhe	N41 26.858 E20 04.393
x-vilëz	N41 27.650 E20 03.899
Fshat	N41 28.717 E20 05.351
X-Klos-Fshat	N41 29.395 E20 05.829
klos-restaurace	N41 30.297 E20 05.244

Bezë

Svoz sena u Guri i Bardhë

Guri i Bardhë

Cesta kolem škrapu

30. Klos - Tiranë

RALLY ALBANIA

Trasa: Klos - Fshtat - Xibër-Hane - Vilëz - Zall-Bastar - Zall-Dajt - Tiranë

Délka: 50 km, asi tři hodiny

Projeto: 2014 Toyota LandCruiser 120

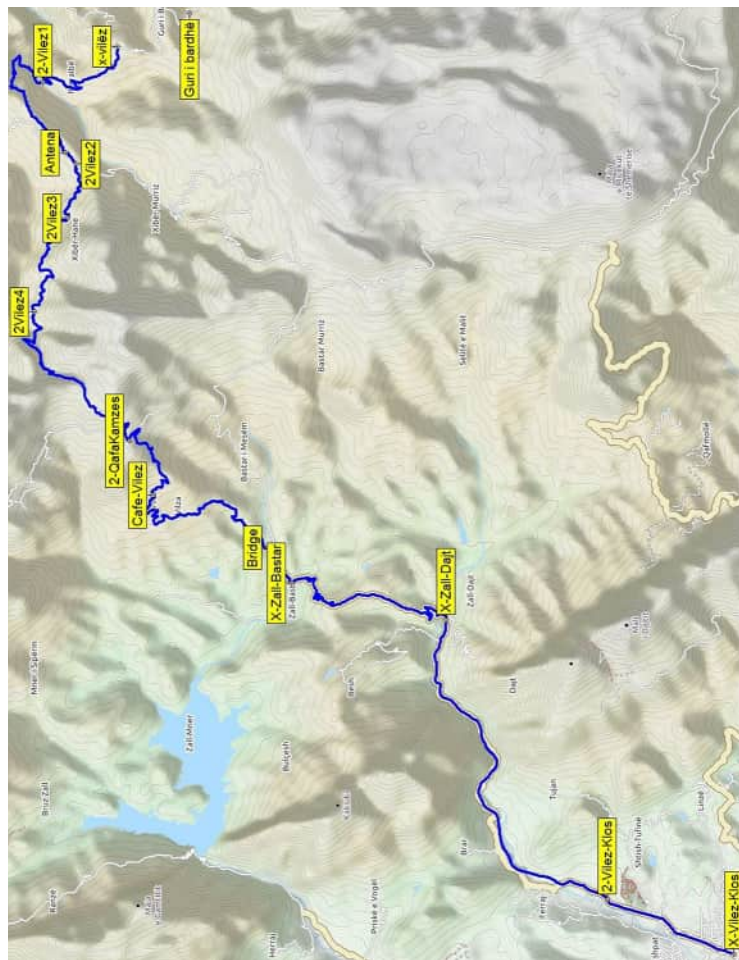
Obtížnost: těžká cesta horami, kamení, bláto, nevhodná pro naložené motorky

Popis: Zkratka, ale o to náročnější, přes Skanderbegova pohoří, z Klos do Tirany.

Odbočte z trasy Qafë Shtyllës - Klos mezi Fshtat a Guri-i-Bardhë. Z počátku pohodová, z kamenů postavená cesta vede do údolí. Za mostkem (2-Vilez1) pokračujte vzhůru po kamenité cestě až k vysílači (Antena). Těsně za vysílačem nesmíte minout odbočku doprava (2-Vilez2). Hlavní cesta vede rovně do Xibër-Murrize, to je špatně. Pokračujte přes Xibër-Hane. Cesta je horší a horší, úzká, rozbitá, kamení, bahno. Ostrými serpentinami se vyhoupnete na sedlo. Další cesta je už lepší, sjedete ze sedla na křižovatku (2-QafaKamzes). Zde můžete odbočit směr sedlo QafëKamzes, cesta není složitá, ani náročná a napojíte se na trasu 24. Burrel-Krujë. Ve vesnici Vilëz je kavárna s výhledem na jezero (Cafe-Vilëz).

Sjedete k mostu (Bridge), kde jsme jednou startovali vzhůru korytem do závěrečné časovky RallyAlbania. V Zall-Bastar nesmíte minout ostrou odbočku doleva mezi ploty před návsi (X-Zall-Bastar), dále přes Zall-Dajt (X-Zall-Dajt) vjedete do kaňonu. Dříve dramatický kaňon s tunely, dnes široká dálnice. Zřejmě tudy povede dálnice Tirana - Klos - Bulqiza.

x-vilëz	N41 27.650 E20 03.899
2-Vilez1	N41 28.466 E20 03.378
Antena	N41 28.222 E20 02.347
2Vilez2	N41 28.101 E20 02.178
2Vilez3	N41 28.199 E20 01.386
2Vilez4	N41 28.561 E20 00.013
2-QafaKamzes	N41 27.513 E19 58.112
Cafe-Vilez	N41 27.253 E19 57.313
Bridge	N41 25.986 E19 56.541

X-Zall-Bastar	N41 25.730 E19 56.024
X-Zall-Dajt	N41 24.027 E19 55.474
2-Vilez-Klos	N41 22.253 E19 51.369
X-Vilez-Klos	N41 20.849 E19 50.560

31. Burrel – Krujë

Trasa: Burrel – Komësi – Qafa e Kamzës – Cudhi – Nojë – Krujë

Délka: 50 km, asi dvě hodiny

Projeto: 2011 Toyota Hilux

Obtížnost: lehká kamenitá cesta horami

Popis: Přejezd Skanderbegova pohoří, které je pokryté krásnými borovými lesy. Do Komësi je asphalt a je zde velká opuštěná železárna. Pak začne kamenitá cesta, která prudce stoupá do hor. Přehoupne se přes sedlo Qafa e Kamzës a zde začíná pásmo borových lesů. Na křižovatce se zleva připojuje cesta. Dá se tudy sice dojet do Tirany, ale cesta je velmi obtížně průjezdná a složitá na navigaci. Vedla tudy etapa Rally Albania. Nebudeme to zkoušet a raději odbočíme doprava. Cesta opustí borový les a už zase asfaltovými serpentiniami kolem velkého pramene a stáčírny vody klesne do vesnice Cudhi. Nad cestou jsou velké bunkry. Cesta nás vede velmi dramatickou soutěskou a kolem neméně dramatického, věčně hořícího smetiště, dovede do Nojë a pak do Krujë. Pokud chcete k hradu, odbočte doleva u modré benzínky. Pokud chcete pryč z města, tak doprava dolů (2Burrel).

Ze sedla Qafë e Kamzës se dá odbočit ještě vzhůru na Fusha Liqenit - Planina jezer pod horou Liqenit (Jezerec). Nahoře jsou krásné výhledy, jezera bývají v létě vyschlá. Ale cesta je hodně rozbitá a obtížná.

Na sedle Qafë e Kamzës je, zejména v horkém létě, na kopečku vedle vojenského objektu, příjemné místo na táboření.

Burrel	N41 36.355 E20 00.634
Komesi	N41 34.910 E19 58.064
Qafa e Kamzes	N41 31.505 E19 54.109
Noje	N41 31.272 E19 48.980
2Burrell	N41 30.886 E19 47.308

Na sedle Qafë e Kamzës

Mali i Liqenit

Qafë Shtyllës

Přehradní jezero Bovillës

Jižní Albánie

32. Skanderbegův stůl

Trasa: z hlavní silnice z Elbasan na Përrenjas – Pishkash

Délka: 120 km

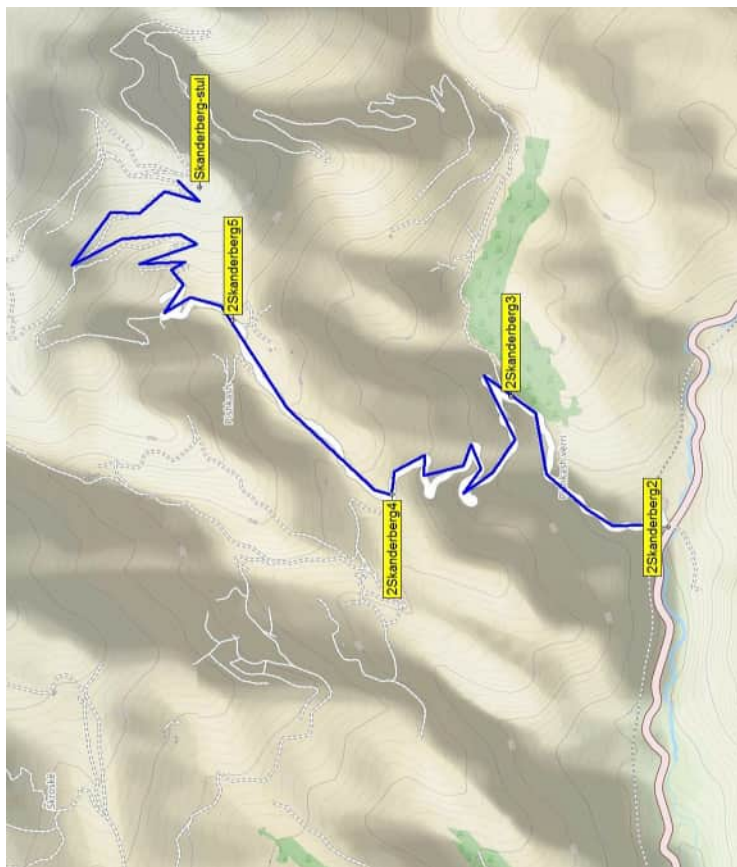
Projeto: Toyota Hilux, KTM LC4 Adv

Popis: Skanderbegův stůl je výrazný skalní suk nad vesnicí Pishkash. Je vidět z hlavní silnice Elbasan – Përrenjas pod železničním mostem a dá se vyjet až nahoru. Podle legendy zde tábořila Skanderbegova armáda.

Zajímavost: V Përrenjas na nádraží je odstaveno 27 československých lokomotiv ČKD model T669, přezdívaný Čmelák.

Mezi Elbasanem a Librashem je přes řeku Skumbini starý turecký most (Ura e Kamares) a nad ním jsou zbytky Via Engatia spojující Řím a Cařihrad. Po staré dlážděné cestě je hezká procházka - okruh. Pokud k němu budete zajíždět s vozidlem, tak pozor přes koleje. Není zde přejezd a vlaky jsou v tomto úseku pořád v provozu!

2Skanderbeg1	N41 04.471 E20 29.994
2Skanderbeg2	N41 04.900 E20 30.465
2Skanderbeg3	N41 05.224 E20 30.114
2Skanderbeg4	N41 05.657 E20 30.743
Skanderbeg-stul	N41 05.750 E20 31.226
Ura e Kamares	N41 10.245 E20 15.707

Ura e Kamares

T669 Čmeláci v Përrenjas

Strojvedoucí z Pärrenjas

Výrobní štítek z lokomotivy

33. Kolem Skanderbegova hradu

RALLY ALBANIA

Trasa: Librazhd – Dardhë – vrcholky hor Mali i Polisit – Lepush – Stravaj – Stranik - Dritaj – Përrenjas

Délka: 70 km, půl dne až den

Projeto: 2010 – KTM 690 RallyRaid, 2011 – Toyota Hilux

Obtížnost: velmi náročná cesta, hluboké vyjeté koleje s bahnem a kamením, nutné vysoké auto, nevhodné pro naložené motorky.

Popis: Náročná trasa na překrásné vrcholky pohoří Polisit nad Skanderbegovým hradem (Kala a Skanderbëut). Z hlavní silnice Përrenjas – Librazhd (2Skander1) odbočte na šotolinu na Dardhë (2Skander2). Cesta stoupá ostrými serpentinami do hor. Z vesnice Dardhë není cesta značená v žádných, ani vojenských mapách. Cesta vystoupá na vrcholky hor k pasteveckému přístřešku (2Skander3). Pokud se vám tento úsek zdál obtížný, jeďte pouze k bodu (2Skander4) před sjezdem z vrcholků hor a vraťte se. Pokračujte údolími mezi vrcholky hor cca 1500 m n. m. Na jaře jsou louky krásně rozkvetlé a cesta může být hodně rozbahněná. Na křižovatce (2Skander4) před sjezdem z vrcholků se dejte doprava po hlavní cestě. Cesta doleva se opět napojuje na hlavní cestu o pár kilometrů dále (2Shpatit5), ale je to nově vyjetá zkratka pro stahování klád.

Následující úsek cesty 27 km až do Lepush je velmi náročný. Úzká cesta se vine po úbočí hor. Na cestě jsou vyjeté hluboké koleje od nákladních aut IFA. Těmi nelegální dřevorubci svážejí dřevo z hor. Vyhnoutí není možné a pokud potkáte protijedoucí auto, tak to budete vy, kdo bude couvat i několik kilometrů. Mezi vyjetými kolejemi je vysoký val s kameny. Hrozí velké nebezpečí uvíznutí za spodek. Pokud jedete na motorce a máte kufry, tak budete mít potíže se do vyjetých kolejí vejít a neuváznout za kufry.

Na křižovatce (2Skander5) se připojuje zleva zkratka a následuje brod. Ten by nestál za řeč, kdyby do něj nevedly hluboké koleje, na kterých hrozí uvíznutí za spodek. Na další křižovatce se napojíte na hlavní cestu (2Skander6) z Gramsh nebo Elbasan, odbočte doleva a nejhorší máte za sebou. Cesta klesá serpentinami

do Lepush. Pak pokračujete po už dobré šotolině na Stravaj, Stranik a k restauraci u mostu. Od mostu už dobrá cesta až na hlavní silnici mezi Librazhd a Përrenjas.

Pro nižší auta a naložené motorky je možné doporučit vyjet jen přes Dardhë na vrcholky hor a od křižovatky 3Skander4 se vrátit zpět. I to stojí za námahu, vrcholky hor jsou překrásné.

Na hlavní silnici doporučuji malou restauraci s akváriem se pstruhu (Fish_bar).

Upozornění: Cesta vyznačená v mapě přes pohoří Mali i Shpatit ze Stravaj do Gjinar a dále Elbasan, kolem jezera Zavalines, je podle informace z roku 2014 stále neprůjezdná, v horách jsou závaly.

Zajímavost: Ve vesnici Dardhë jsou údajně pozůstatky Skanderbegova hradu, ale je obtížné rozlišit, která hromada kamení to je, a místní nic nevědí.

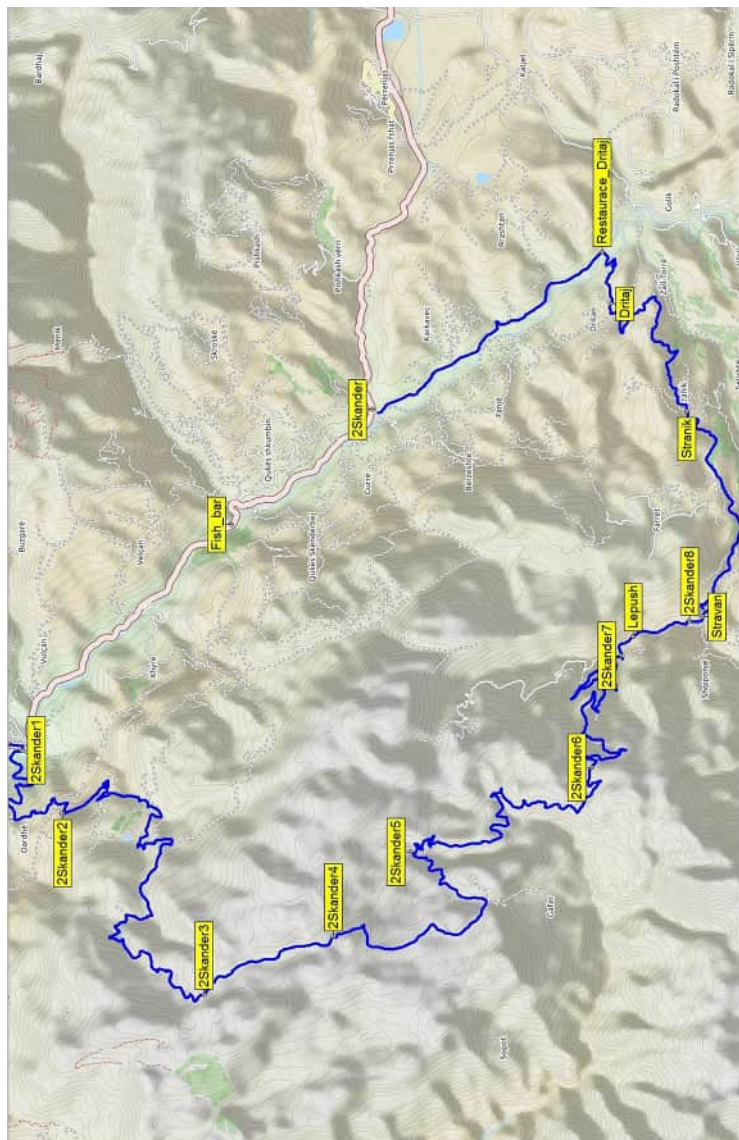
Pohoří Polisit

2Skander1	N41 08.318 E20 22.948
2Skander2	N41 07.863 E20 21.992
2Skander3	N41 06.261 E20 19.278
2Skander4	N41 04.806 E20 20.155
2Skander5	N41 03.925 E20 21.417
2Skander6	N41 01.888 E20 22.687
2Skander7	N41 01.539 E20 24.362
Lepush	N41 01.415 E20 24.649
2Skander8	N41 00.783 E20 24.886
Stravaj	N41 00.636 E20 24.954
Stranik	N41 00.809 E20 28.036
Dritaj	N41 01.672 E20 29.643
Restaurace_Dritaj	N41 01.770 E20 30.417
2Skander	N41 04.365 E20 28.063
Fish_bar	N41 05.951 E20 26.334

Honza Mareš, etapa Rally Albania přes pohoří Polisit

34. Stravaj - Gramsh

Trasa: Stravaj - Qafë Sheshit Bardhë - Baramaj - Kamiçan - Zavaline - Joronisht - Kotorr - hlavní silnice Gramsh-Elbasan

Délka: 60 km, půl dne až den

Projeto: 2013 – KTM EXC 450

Obtížnost: přes sedlo dlouhý náročný úsek s bahnem, jinak lehké

Popis: Cesta Stravaj - Gjinar kolem jezera Zavaline je už dlouho neprůjezdná a tak jsem hledal alternativu.

Ze Stravaj vyražte na západ údolím do hor. Minete odbočku na trasu 26 kolem Skanderbegova hradu. Velmi dobrá cesta vede pořád údolím až k Push I Bades. V mapách je zde vyznačené jezírko, ale asi už vyschlo. Kolem je hezký borový les. Les přejde v bukový prales a po vybuldozerované cestě se musíte dostat na sedlo Qafë Shetit Bardhë. Cesta může být hodně obtížná. Buldozer ji postavil jen pro těžbu dřeva a po zimě a dešti může být neprůjezdná. Za sedlem je místo, kde se pálí dřevěné uhlí. Bukovým lesem klesnete dolů do vesnice Baramaj, kde mají pivo.

Za vesnicí Zavalina začíná asfalt, držte se ho, dovede vás až na silnici mezi Gramsh - Elbasan.

V Gramsh doporučuji obchod, kde mají točené pivo a pečená kuřata (Gramsh-beer-chicken).

Upozornění: Cesta vyznačená v mapě přes pohoří Mali i Shpatit ze Stravaj do Gjinar a dále Elbasan, kolem jezera Zavalines, je podle informace z roku 2015 stále neprůjezdná, v horách jsou závaly.

Stravaj	N41 00.636 E20 24.954
2Stravaj12	N40 59.797 E20 23.479
2Stravaj11	N40 58.745 E20 23.560
2Stravaj10	N40 58.393 E20 23.804
PushIBades	N40 57.006 E20 22.982
2Stravaj9	N40 58.164 E20 21.748
2Stravaj8	N40 57.867 E20 21.185
2Stravaj7	N40 57.763 E20 21.217
2Stravaj6	N40 57.491 E20 21.308
QafaSheshitBardhë	N40 57.520 E20 20.634
2Stravaj5	N40 57.364 E20 20.411
Baramaj-beer	N40 57.335 E20 17.991
2Stravaj4	N40 58.628 E20 16.760
2Stravaj3	N40 56.620 E20 15.047
Kotorr	N40 55.485 E20 10.265
2Stravaj1	N40 54.850 E20 07.934

Kaçon Holtës

Milíře na sedle Qafë Shetit Bardhë

Údolí Devoli

35. Zkratka peklem

Trasa: Stravaj - Senisht - Bishnica

Délka: 12 km, nekonečná chvílka

Projeto: 2012 - KTM 690 Rally Raid, 2013 – KTM EXC 450

Obtížnost: pekelná, nevhodné pro naložené motorky a auta.

Popis: V roadbooku na rally zde bylo napsáno „Tvoje ruce ochutnají peklo“.

Ve směru od Bishnica vyjedete po šotolině do zatáčky. Odbočte na nepoužívanou cestu (X-Bishnica-Stravaj). Sjíždějte z kopce a navigujte intuicí. V průjezdu vesnicí mezi domy je původně kamenná cesta tak vydupaná od dobytka, že čouhají jen kulaté kameny a jízda po nich je opravdu peklo na ruce.

Z vesnice vyjedete ke hřbitovu (cemetery), tam jsme v roadbooku měli napsáno „Nebe pro ruce“. Kolem potoka dojedete do Stravaj.

Pro auta nedoporučuji, budou mít problémy se šířkou a výškou v průjezdu vesnicí.

Bisnica	N40 56.014 E20 26.033
X-Bishnica-Stravaj	N40 56.343 E20 26.116
2Hell1	N40 57.823 E20 25.520
2hell2	N40 58.421 E20 25.547
Senisht	N40 58.795 E20 25.642
hřbitov / cemetery	N40 59.963 E20 25.573
STRAVAJ	N41 00.604 E20 25.030

36. Jezera Lukova

Trasa: odbočka z hlavní silnice Librazhd - Përrenjas - restaurace Dritaj - Slabinjë - Leshnik - Bishnica - jezera Lukova - sedlo Qafë Macës - Kukur - údolí Devoli

Délka: 44 km, celý den

Projeto: 2011, 2012 Toyota Hilux, 2013 KTM EXC 450

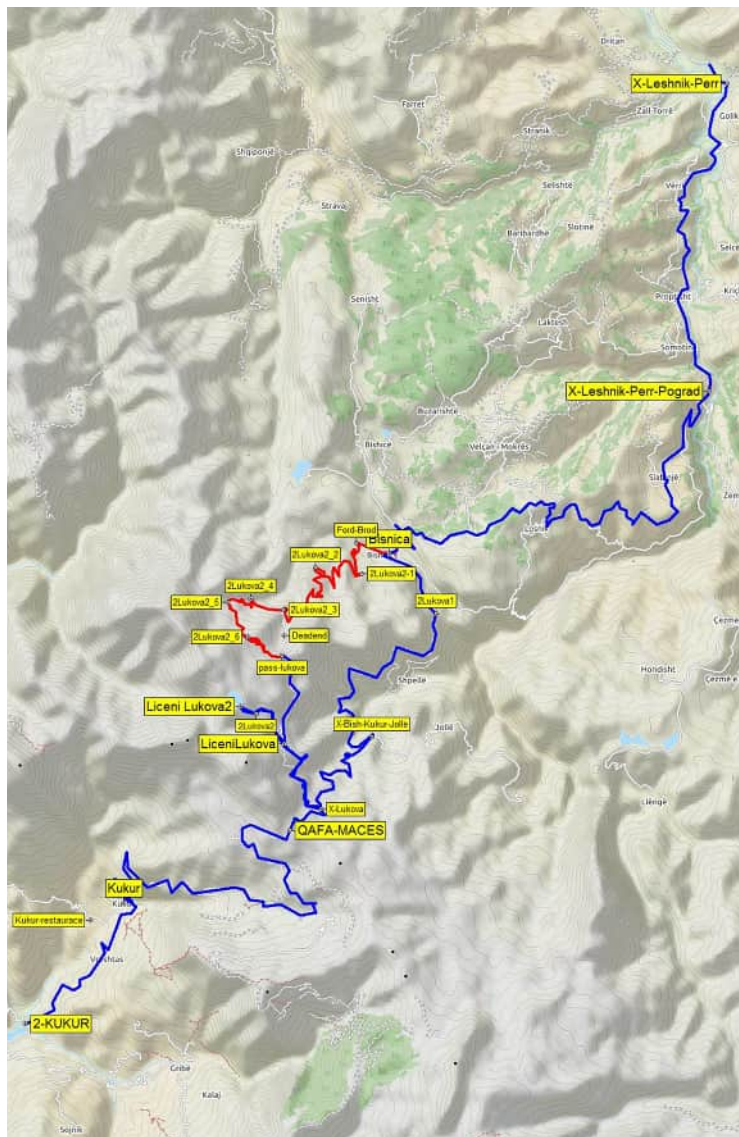
Obtížnost: střední, za sucha pohoda, za deště peklo, nevhodné pro naložené motorky.

Popis: Tato trasa hezky ukazuje, jak se dokáží cesty v albánských horách měnit změnit během jediného roku. Poprvé jsem se k jezerům nedostal autem od sedla Qafë Macës a musel dojít pěšky. Podruhé jsem v pohodě vyjel autem přímou cestou z Bishnice. Potřetí jsem jel na motorce a cesta, kterou jsem jel před tím autem, už nebyla, strhla ji voda. Naštěstí jsem našel další objížďku horami.

Cesta k jezerům není až na samotný závěr obtížná a vede poměrně osídlenými horami. Z hlavní silnice mezi Librazhd a Përrenjas odbočíte na slušnou šotolinu. Měla se zde stavět hlavní silnice na Pogradec, ale hned v úvodu jí strhl zával. U restaurace pod vesnicí Dritaj znova doleva po užší cestě a dostanete se na novou asfaltku mezi Përrenjas a Slabinjë (X-Leshnik-Perr). Za křižovatkou je historický turecký most Ura e Terziut. Asfalt záhy skončí, před mostem odbočte doprava nahoru (X-Leshnik-Perr-Pograd). Doleva byste pokračovali přes most na Pogradec. Cesta se přes vesnici Leshnik vyhoupne na hřeben.

Za hřebenem se držte vlevo a sjed'te do odlehlé vesnice Bishnica (není v mapě KnowHow) s malým obchůdkem a kavárnou nebo spíše nálevnou. Vesnice je dřevařským centrem, všude v okolních horách se těží dřevo.

Varinta 1: Nad kavárnou přejed'te potok a jihovýchodním směrem objed'te kopec (2Lukova1). Cesta obtáčí hory po úbočí po vrstevnici. Tento úsek může být po zimě nebo deštích neprůjezdný pro závaly. Na křižovatce (X-Bish-Kukur-Jollë) hlavní cesta pokračuje rovně na vesnici Jola. Tady odbočte doprava vzhůru. Cesta je obtížnější, minete opuštěný vojenský objekt a další od-

bočka je k jezerům (X-Lukova). Cesta dále pokračuje na sedlo Qafë Macës.

Odbočka k jezerům Lukova se za zatáčkou výrazně zhorší a je zde po pár metrech místo, kde za deště a mokra hrozí sklouznutí auta do rokle. S autem prohlédněte nejdříve pěšky a možná budete muset auto nechat těsně za křižovatkou. Ale k jezerům je to už jen asi 3 km a cesta je snadno zratelná.

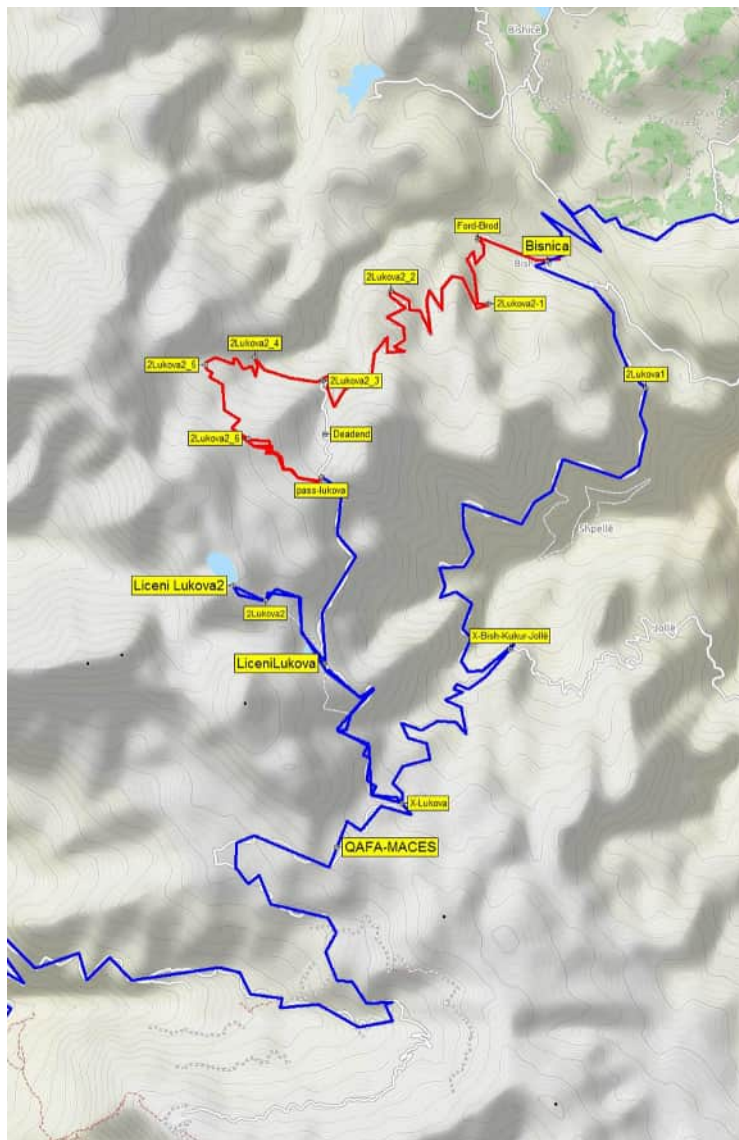
Za sesuvem po už pevné kamenité cestě dojedete k prvnímu jezeru (LiceniLukova). Po strašné kamenité cestě můžete pokračovat výše k druhému jezeru. Auto a možná i motorku nechte na cestě (2Lukova2) a vyběhněte průsekem kousek pěšky k druhému jezeru. Cesta dále nevede, končí v horách. Vraťte se na hlavní cestu na sedlo Qafë Macës nebo sjed'te druhou cestou do Bishnica.

Varinta 2: K jezerům se dá dostat z Bishnica i druhou cestou. Obvykle bývá průjezdnější, je však náročná na navigaci a nevhodná pro naložené motorky.

Od kavárny jed'te proti proudu potoka severozápadním smě-

Bishnica

rem a přebrodte potok (Ford-Brod). Stoupejte po lesních cestách vzhůru. Z křižovatky (2Lukova2_3) vedla dříve zkratka do sedla, tu ale strhla voda. Musíte to objet. Pořád stoupejte až na vrchol v lese (2Lukova2_6). Odsud sjedte do sedla (pass-lukova), cesta je hodně rozbitá, kamenitá, ale sjízdná.

Ze sedla je cesta zarostlá, ale jednoduchá až k jezeru Lukova. Pokud bude cesta neprůjezdná a najdete jinou cestu, tak mě prosím informujte.

Pokračování: Další cesta do údolí Devoli pokračuje z odbočky na jezera (X-Lukova) na sedlo Qafë Macës. V létě a za sucha je cesta poměrně jednoduchá, za mokra je to peklo. Těsně před sedlem je zatáčka s obrovskými kolejiemi. Lépe je objet průsekem v lese před zatáčkou. Ze sedla jsem jednou pokračoval na motorce po hřebeni k jezerům Valamares. Tam jsem nakonec nedojel, musel jsem sjet z hřebene do vesnice Lënija. Byla to hodně enduro trasa, nemohu obecně doporučit.

Přejedete louku kolem salaší a vjedete do lesa. Zde je obtížné místo, cesta je strhaná od vody do rokle. Za mokra prohlédněte a zajistěte. Další cesta je už pohoda, projedete bukovým lesem a vyjedete do vesnice Kukur i Vjetër. Vesnice Kukur je hluboko dole, sjedete do ní po kamenité cestě ve skalní stěně. Hospoda v Kukur na hlavní cestě je mizerná, zajedte do vesnice za školu do druhé hospody (Kukur-restaurace). Občas mají i uvařeno, pivo vždycky. Jednou jsem tu i na terase spal. Hostinský má vycpaného malého medvěda, chytil ho do drátěného oka na sedle Qafë Kamzës.

Cesta do údolí Devoli je už jednoduchá, vyjedete na hlavní silnici (2Kukur).

Zajímavost: Jezera Lukova jsou ve výšce 1700 m n. m. Okolní lesy jsou důkladně vytěžené nelegální těžbou. Na okraji horního jezera pod skálou je dobře zachovalá kamenná zeď, která se jmenuje „Bulharská zeď“. Pochází z první světové války. Bulhaři si zde postavili mostek pro přepravu materiálu.

X-Leshnik-Perr	N41 01.387 E20 31.143
X-Leshnik-Perr-Pograd	N40 57.871 E20 30.859
Bisnica	N40 56.014 E20 26.033
2Lukova1	N40 55.332 E20 26.740
X-Bish-Kukur-Jollë	N40 53.922 E20 25.771
X-Lukova	N40 53.093 E20 24.998
Liceni Lukova	N40 53.845 E20 24.449
2Lukova2	N40 54.184 E20 24.026
Liceni Lukova2	N40 54.269 E20 23.791
Ford-Brod	N40 56.137 E20 25.536
2Lukova2-1	N40 55.789 E20 25.616
2Lukova2_2	N40 55.860 E20 24.922
2Lukova2_3	N40 55.374 E20 24.433
2Lukova2_4	N40 55.502 E20 23.946
2Lukova2_5	N40 55.458 E20 23.594
2Lukova2_6	N40 55.063 E20 23.898
pass-lukova	N40 54.853 E20 24.420
QAFA-MACES	N40 52.853 E20 24.528
Kukur-restaurace	N40 51.825 E20 21.520
2Kukur	N40 48.080 E20 15.445

Horní jezero Lukova

Dolní jezero Lukova

Kukur

Poblíže Përrenjas

37. Jezero Dushku a puklina Grabovë

Trasa: odbočka z hlavní silnice Gramsh-Maliq – Bulçar - jezero Dushku - Lënia - Grabovë e Sipërme

Délka: 30 km, půl až celý den

Projeto: 2013 KTM EXC 450, 2014 ToyotaLandCruiser 120

Obtížnost: lehké, pouze cesta od jezera Dushku do Lënia je obtížnější.

Popis: Z údolí Devoli odbočte z hlavní silnice Gramsh-Maliq (2Dushku) do vesnice Bulçar. Pokračujte serpentinami borovým lesem pořád vzhůru až k jezeru Dushku (Liqeni Dushku).

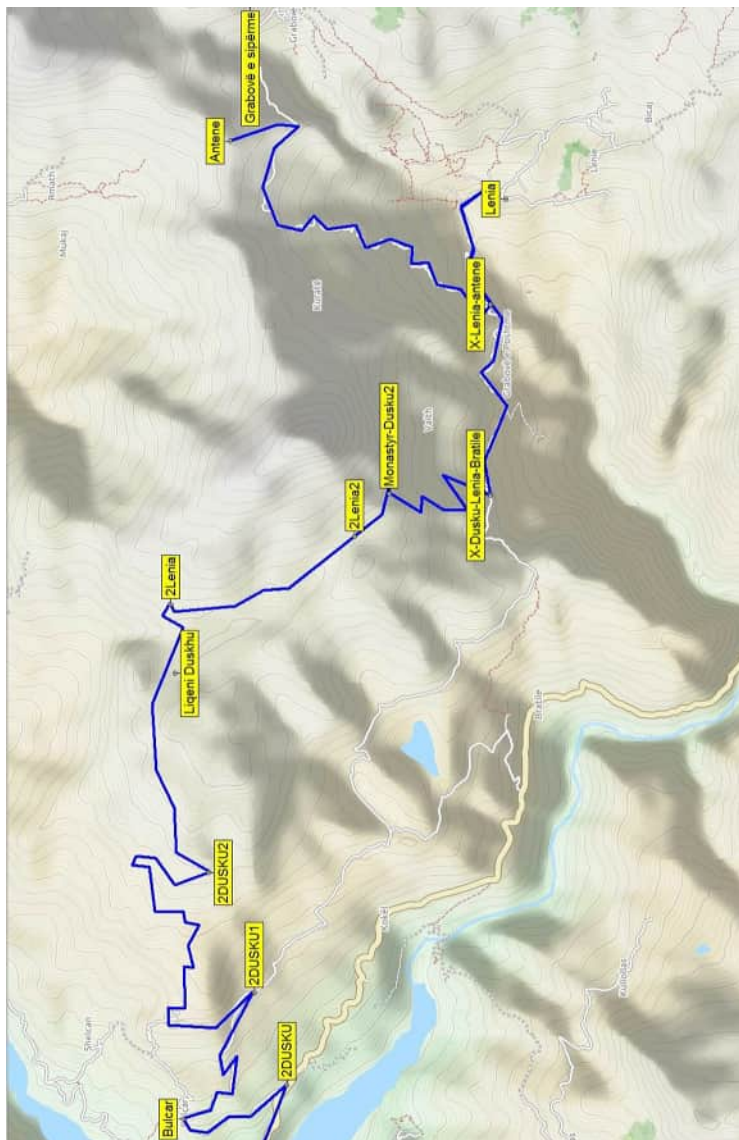
U jezera je kostel, bývaly tu i velké bunkry, ale ty jsou již zničeny. Je příjemné přespát na břehu, začátkem léta celé jezero krásně kvete.

Další cesta je trochu těžší. Lesní cesta vede přes sedlo a serpentinami spadne kolem malinkého kláštera (Monastyr-Dushku2) na cestu mezi Lenia a Bratile. Vyjed'te si až k vysílači (Antene).

Zpět můžete sjet přímo z Grabovë do Lënia a do údolí Devoli.

Zajímavost: Grabovë e Sipërme je historické město, které dříve mívalo až 2000 rodin. Vedla tudy hlavní stezka Via Egnatia do Voskopoja a dál do Byzantské říše. Kolem roku 997 zde byly na této stezce zbudovány kamenné mosty. U Grabovë e Sipërme je také obrovská skalní puklina, kterou protéká řeka.

2DUSKU	N40 47.647 E20 16.476
Bulcar	N40 48.229 E20 16.223
2DUSKU1	N40 47.829 E20 17.162
2DUSKU2	N40 48.085 E20 18.059
Liqeni Dushku	N40 48.277 E20 19.551
2Lenia	N40 48.300 E20 20.064
2Lenia2	N40 47.262 E20 20.569
Monastir-Dusku2	N40 47.067 E20 20.890
X-Dusku-Lenia-Bratile	N40 46.497 E20 20.880
X-Lenia-antene	N40 46.495 E20 22.302
Lenia	N40 46.408 E20 23.087
Antene	N40 47.965 E20 23.520
Grabovë e sipërme	N40 47.853 E20 24.550

Jezero Dushku

Hora Partizanit 2416 m n.m. od jezera Dushku

Jezero Dushku

Puklina Grabovë

Trasa: odbočka z hlavní silnice Librazhd Përrenjas – restaurace Dritaj – most pod Slabinjë – Zemçë – Trebinjë – Potkozhan – Rëmenj

Délka: 44 km, půl dne

Projeto: 2011 KTM 690 RallyRaid, Toyota Hilux

Obtížnost: lehká

Popis: Rozhodně zajímavější cesta než po silnici kolem Ohridského jezera. Trasa začíná stejně jako trasa na jezera Lukova odbočkou z hlavní silnice Librazhd – Përrenjas (2Pogradec1). Před mostem u restaurace (Restaurace_Dritaj) doleva, přijde asfalt zleva, odbočíme doprava na mostek (2Përrenjas). Na křižovatce pod vesnicí Slabinjë (2Pogradec2) skrz betonárku přes most. Pak pořád nahoru přes vesnice Zemçë, Trebinjë, Potkozhan na hřeben. Na hřebeni je křižovatka u pomníku (2Pogradec). Vlevo je velmi slušná cesta prudkými serpentinami do údolí na Rëmenj a Pogradec (2Trebinje). Pokud pojedete v opačném směru, tak je odbočka na Rëmenj těsně u benzínové pumpy v Pogradci.

Jestli nedošlo pivo, tak do Pogradce nemusíme a můžeme pokračovat z křižovatky s pomníkem přímo rovně na Gurj I Kamjes. Cesta je horší, jsou zde vyjeté koleje od nákladáků IFA, ale i po deštích byla průjezdná. Cesta se vine po úbočí hor ve velké výšce nad Pogradcem a jsou z ní překrásné výhledy na Ohridské jezero a různé skalní útvary.

Na další křižovatce se zprava z vrchu připojí cesta od Niçë (2GuriIKamjes2). Stojí zato vyjet nahoru ke skalním útvarům a vyhlídkám. Další cestu na Niçë ale nemohu doporučit. V říjnu 2011 jsem zde Hiluxe 17x vytahoval na navijáku. Možná, že po dlouhém suchu bude cesta průjezdná.

Lepší je odbočit doleva, objet kopec a přijet na hlavní cestu (2GuriIKamjes2), která vede ke skalnímu monumentu Guri i Kamjes.

Zajímavost: Na břehu Ohridského jezera nesmíte vynechat místní pochoutku – pstruha „Koran“. Na straně Makedonie přísně chráněná endemická ryba, na straně Albánie vyhledávaná pochoutka. Poznává se podle růžového masa.

2Pogradec1	N41 04.356 E20 28.047
Restaurace_Dritaj	N41 01.770 E20 30.417
2Perrenjas	N41 01.391 E20 31.140
2Pogradec2	N40 57.871 E20 30.859
2Pogradec	N40 52.120 E20 36.213
2GurilKamjes2	N40 50.888 E20 36.334
2GurilKamjes1	N40 51.119 E20 37.598
2GurilKamjes	N40 51.570 E20 41.684
2Trebinje	N40 53.750 E20 40.099

Cesta za Gurj I Kamjes na Niçë

Cesta okolo Gurj I Kamjes na Ničë

39. Guri i Kamjes - Niçë

Trasa: Pogradec – Dardhas - Guri i Kamjes – Osnat – Niçë – kaňon Devolli

Délka: 55 km, půl dne

Projeto: 2010 Toyota Hilux

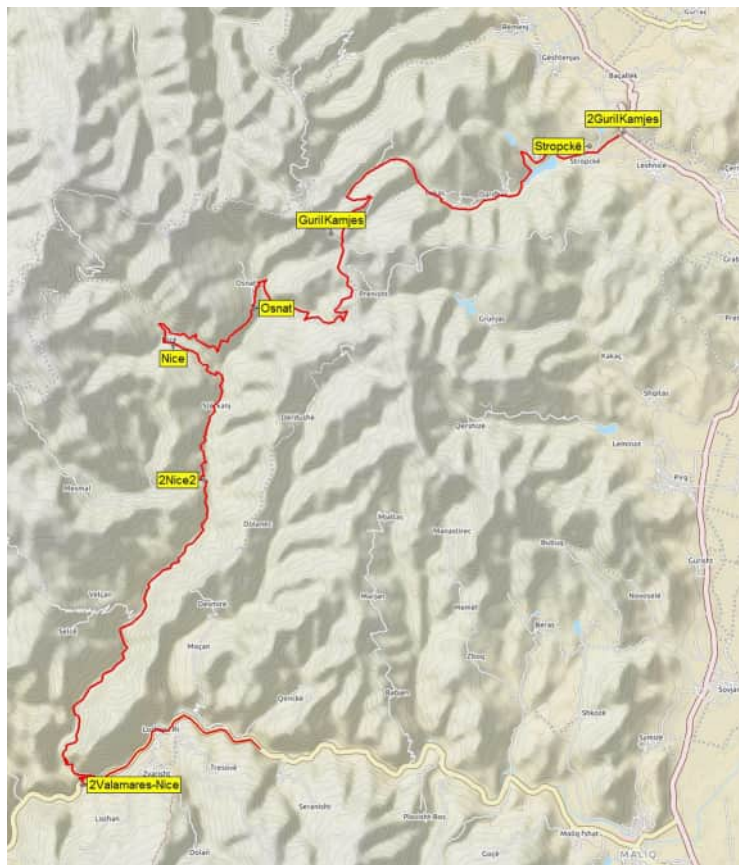
Obtížnost: lehká k monumentu, dál po deštích neprůjezdné

Popis: Guri i Kamjes je výrazný skalní monument. Z hlavní silnice Pogradec – Korçë odbočte těsně nad serpentínami na vesnici Dardhas (2GuriIKamjes). Asfalt po chvíli skončí a po dobré šotolině dojedete až ke skalnímu monumentu Guri i Kamjes. Na louce pod monumentem je hezké spaní.

Další cesta je velmi obtížná a po dešti může být zcela nesjízdná. V létě 2011 byla cesta průjezdná. V říjnu již byl mezi vesnicemi Osnat a Niçë zával. Na objízdné cestě, která vede po hřebeni severně, jsem Toyotu Hilux 17x tahal navijákem, utrl závěs kardanu a neprojel. Z Niçë do kaňonu Devolli vede cesta podél řeky. Cesta často brodí a je velmi blátivá. Stavěla se zde přehrada, je možné, že cesta už bude zatopená.

Monument Gurj I Kamjes

2GurilKamjes	N40 51.570 E20 41.684
GurilKamjes	N40 50.297 E20 36.837
Osnat	N40 49.362 E20 35.566
Nice	N40 48.895 E20 34.229
2Nice2	N40 47.201 E20 34.731
2Valamares-Nice	N40 43.390 E20 32.745

40. Jezera Vallamarës

Trasa: Tresovë - Selcë - jezera Vallamarës a zpět

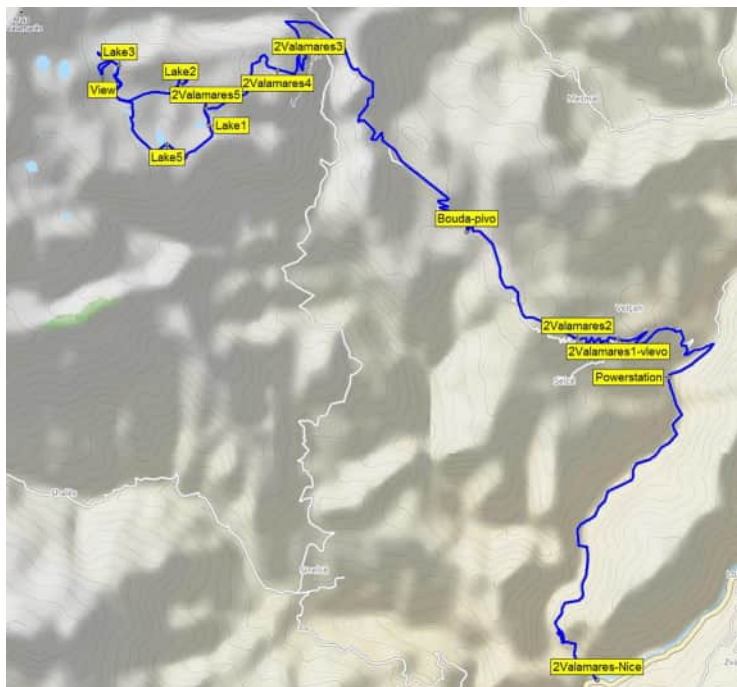
Délka: 50 km, půl dne

Projeto: 2013 - KTM EXC 450, vhodné i pro auta

Obtížnost: lehké, až v závěru prudké stoupání v kamení

Popis: Z kaňonu Devoli odbočte (2Valamares-Nice) asi 2km pod Tresovë do bočního údolí řeky Velčan směrem na Niçë. Za elektrárnou odbočuje cesta vzhůru. Na první odbočce doleva (2Valamares-vlevo) a vzhůru na křižovatku cest, kde je bouda, kde občas vaří kafe a mají pivo pro dřevaře. Pak pořád nahoru kolem náhonu na elektrárnu a milířů na dřevěné uhlí. Objedete údolí a dostanete se na místo, kde se kříží několik cest (2Valamares3). Ostrým výjezdem vzhůru se dostanete na louku (2Valamares5). Jezera jsou kousek nahoře, k některým se dá dojet, k jiným musíte pěšky. Jezera jsou ve výšce 1900 - 2000 m n.m. a je u nich krásné spaní.

2Valamares-Nice	N40 43.390 E20 32.745
Powerstation	N40 45.324 E20 33.347
2Valamares1-vlevo	N40 45.569 E20 32.921
2Valamares2	N40 45.565 E20 32.582
Bouda-pivo	N40 46.248 E20 31.649
2Valamares3	N40 47.343 E20 30.322
2Valamares4	N40 47.277 E20 30.058
2Valamares5	N40 47.036 E20 29.461
Lake1	N40 46.928 E20 29.481
Lake2	N40 47.183 E20 29.242
Lake3	N40 47.308 E20 28.728
Lake4	N40 46.807 E20 29.131

41. Voskopojë – Tresovë

Trasa: Voskopojë – Tresovë

Délka: 22 km

Projeto: 2011 Toyota Hilux, 2013 KTM EX 450, 2015 Toyota LC120

Obtížnost: za sucha středně těžká, po deštích je trasa neprůjezdná.

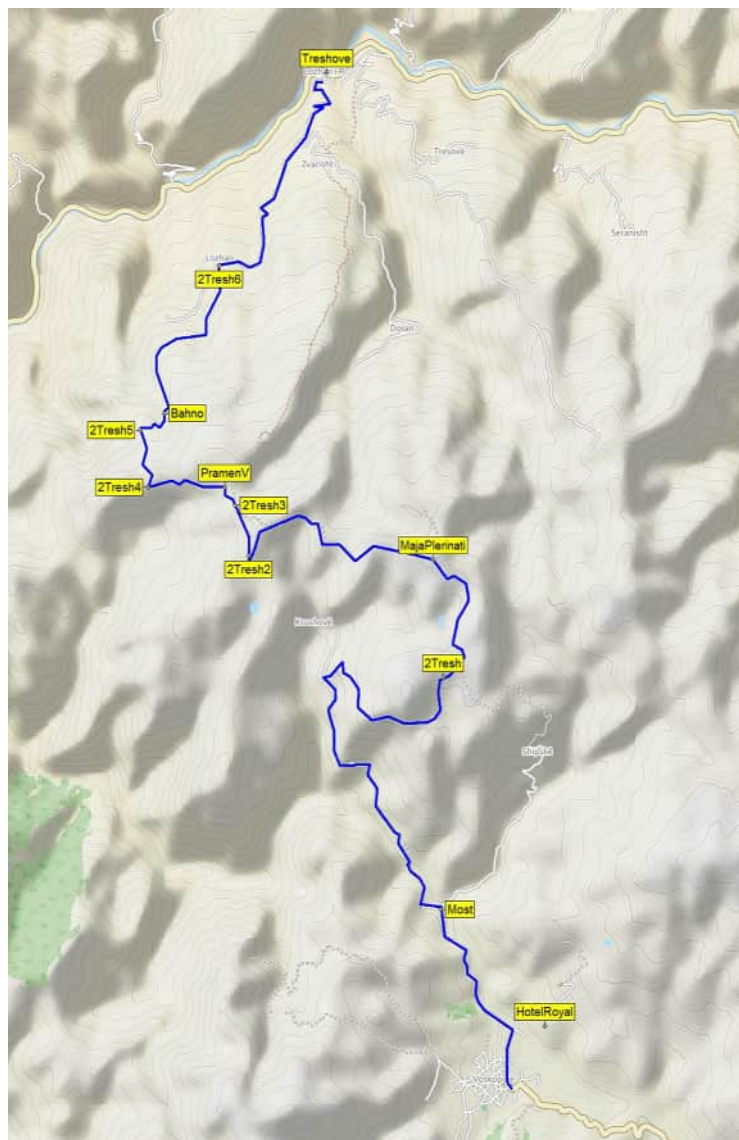
Popis: Z Voskopojë se klikatí krásná říčka a kolem ní cesta. Prašná, ale celkem udržovaná. Ovšem pouze 5 km k vojenské posádce a klenutému mostu do Shipské. Tady před mostem (Most) odbočuje evidentně téměř nepoužívaná lesní cesta. Přebrodí řeku a vyhoupne se na ostroh nad kaňonem. Celou dobu nádhernými borovými lesy. Cesta není těžká, je tu písčitá půda, za deště by to tady asi dost klouzalo, ale šlo by to. Cesta mine vesnici Krushovë a zprava obtočí kopec. Ve vojenských mapách ho obtáčí zleva, cesta tam je, ale evidentně nepoužívaná. Na cestě zprava minete rybníček, odbočku na Shipské a napojíte se na starou cestu (2Tresh).

Vyjedete nad borový les na vrchol kopce Maja Plerinati s nádherným výhledem a výškou 1555 m n. m. Napravo přes Korçë vidíte Gur i Cjapi, skalní útvar s bunkry, před vámi na obzoru skalní útvar Gurj i Kamjes, pohoří Vallamarës, pohoří Gramsh, Tommorit, pohoří Ostrovicës. Je zde krásné místo na spaní.

Další cesta je náročná na navigaci, v lesích je několik odboček, které vypadají všechny stejně vyjeté. Snažte se sledovat nejvíce vyjeté koleje. Úplně na konci na vrcholu kopce nad Lozhan se vyjeté koleje stácejí prudce doprava a mimo původní cestu strmě padají dolů. Následuje příkré klesání v kapradinách na původní cestu.

Tady začíná jediný opravdu obtížný úsek na cestě. Jsou tu buky, ty drží vodu, a tak je zde prudké klesání vyjetými kolejemi s vodou (vyjezd). Následuje přejezd závalu, za sucha bez problémů, za mokra hrozí velké nebezpečí sklouznutí do strany – kaňon Devolli je asi 300 m rovnou dolů. Kvůli tomuto místu nelze trasu doporučit za deště ve směru Maliq – Voskopojë.

V Lozhan vyjedete (2Tresh6) na návsi u vyhlídky s velkým stromem. Do Tresovë už vede asfaltka. V Tresovë je restaurace, obchod a opuštěný lignitový důl.

HotelRoyal	N40 38.313 E20 35.857
Most	N40 39.014 E20 34.983
2Tresh	N40 40.413 E20 35.002
MajaPlerinati	N40 41.125 E20 34.922
2Tresh2	N40 41.146 E20 33.369
2Tresh3	N40 41.453 E20 33.253
Pramen	N40 41.560 E20 33.168
2Tresh4	N40 41.561 E20 32.522
2Tresh5	N40 41.905 E20 32.456
Bahno	N40 42.008 E20 32.657
2Tresh6	N40 42.893 E20 33.122
Treshove	N40 44.058 E20 34.025

Zajímavost: krom prastarých kostelů ve Voskopoja je ještě velmi zajímavý kostel ve vesnici Shipskë. Rozhodně stojí za zájžd'ku. U klenutého mostku (Most) pokračujte rovně přes mostek. Můžete pak najet na bod 2Tresh, ale přijdete o hezký úsek pod mostem.

Most do Shipskë

Lozhan

42. Gjerbës – Devolli

Trasa: Gjerbës – Posten – Vrepckë – kaňon Devolli

Délka: asi 25 km, tři hodiny

Projel: 2009, 2012 – Toyota Hilux

Obtížnost: těžké, cesta je strhaná od vody, po dešti hrozí sklouznutí ze srážu

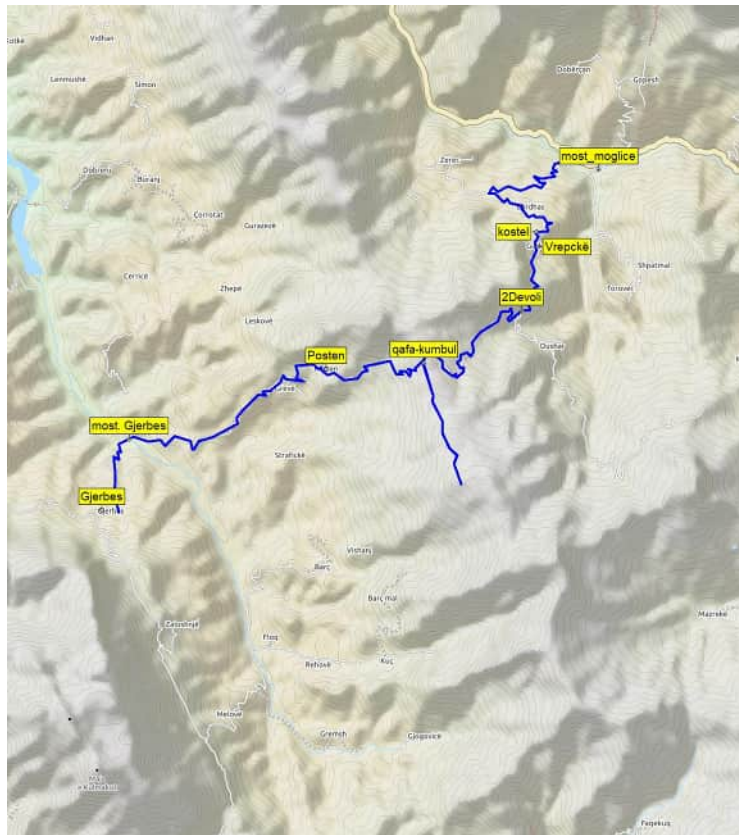
Popis: Z Gjerbës přímo z návsi odbočuje doprava dolů úzká nenápadná cesta, která se hned mění v novou širokou šotolinu na most pod Gjerbës (most_Gjerbës). Přejedte přes most, jeďte kousek proti proudu řeky a stoupejte nahoru do vesnice Posten. U hřbitova odbočte doprava, cesta vesnici Posten obchází vrchem. Je zde mostek přes rokli. Buďte opatrní, na mostek a z mostku se autem obtížně vytáčí a zejména za deště může být manévr nebezpečný.

Z Posten se stoupá borovým lesem po obtížné cestě na hřeben. Cesta může být po dešti nesjízdná a je rok od roku horší. Na sedle Qafë Kumbullës je pomník partyzánům (qafa-kumbules). Sedlo považuji za jedno z nejkrásnějších míst v Albánii. Rozhodně stojí zato odbočit na obě strany a po hřebeni dojet na blízké vrcholy na vyhlídku. Na kopečku nad sedlem je také krásné místo na spaní.

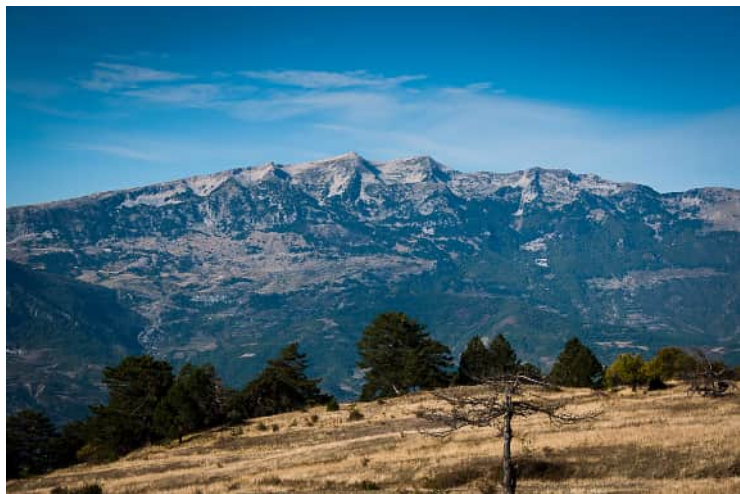
Cesta z hřebene dolů může být po dešti hůře průjezdná, jsou na ní hluboké vyjeté koleje. Na křižovatce odbočte doleva (2Devolli), minete vesnici Vrepckë a serpentinami dolů sjedete kolem mlýna do kaňonu Devolli k železnému mostu (bridge_moglice).

Kaňon Devoli

Gramsh - Maliq, jsem dříve uváděl jako samostatnou trasu. Dnes je v dolní části kaňonu vystřílená nová asfaltová silnice a staví se tunely. Také je zde z bezpečnostních důvodů při stavbě silnice zakázané sjíždění řeky na kajaku a na raftech.

Gjerbës	N40 37.878 E20 15.138
most_Gjerbës	N40 38.772 E20 15.595
Posten	N40 39.655 E20 18.854
qafa-kumbul	N40 39.733 E20 20.488
2Devolli	N40 40.389 E20 22.104
Vrepckë	N40 41.195 E20 22.366
kostel	N40 41.377 E20 22.354
most_moglice	N40 42.156 E20 23.382

Pohoří Tomorri

Sedlo Qafë e Kumbullës

Pomník partyzánům Qafë e Kumbullës

Maja e Ostrovicës

43. Gjerbës a řeka Tomorricës

RALLY ALBANIA

Trasa: Çorovodë – Gjerbës – řeka Tomorricës – Kërpicë – Gramsh

Délka: asi 60 km, 4 - 5 hodin

Projel: 2000-2016 – KTM 690 RallyRaid, Toyota Hilux

Obtížnost: Çorovodë – Gjerbës dobrá šotolina. Gjerbës – Gramsh cesta vede korytem řeky.

Popis: Z Çorovodë stoupá silnice kolem tureckého mostu a jeskyně Pirroshi. Pak pokračuje šotolina prudce do hor, přes sedlo, kolem velkého lomu a pomníku s výhledy na pohoří Ostrovices. Cesta končí ve vesnici Gjerbës, kde jsou hospůdky a pohodlný hotýlek, majitel Eraldo mluví anglicky.

Druhá část cesty vede přímo korytem řeky. Je sjízdná pouze v suchém létě. Rozhodně nesjízdná po deštích a brzy na jaře. Cesta vede po kamenných náplavech řeky a často brodí přes řeku. Nedoporučuji pro naložené motorky. Auta s dostatečnou světlostí jsou bez problémů. Sjízdnost konzultujte s místními v Gjerbës.

Z Gjerbës přímo z návsi odbočuje doprava dolů úzká nenápadná cesta. Pod mostem přebrodíte na druhý břeh a po pravém břehu pokračujte dolů. Cesta brzy skončí a je nutné vjet do řečiště. Dál pokračujte řekou. Vlastní tok se kroutí a budete jej muset mnohokrát přebrodit. Po březích jsou občas náznaky cesty, ale nenechte se svést, jediná cesta je pořád řekou. Před vesnicí Kërpicë opusťte nad soutokem s potokem řeku. Ve vesnici přebrodíte přítok, který může mít v létě více vody než řeka. Proti proudu přítoku je hezký vodopád. Dál už vede pohodlná šotolina, přebrodíte ještě dva brody a vyjedete na mostě u Gramsh.

Pokud bude řeka neprůjezdná, zkuste trasu Gjerbës – Devolli nebo trasu pohoří Mali i Tomorrit přes sedlo Kulmakës do Poļiçan. Ještě se dá objet po pravém břehu přes Buranj - Ermenj - Skëndëbegas. Ale mezi Shëndërbëgas a Grams je brod a pokud bude řeka neprůjezdná, tak ani tento brod nemusí být průjezdný. Pod Gramsh se dokončuje přehrada. Je otázka, kam až jezero dosáhne, ale je možné, že tato trasa bude zatopena.

Řeka Tomorrcës

Rally Albania, brod v Kërpicë

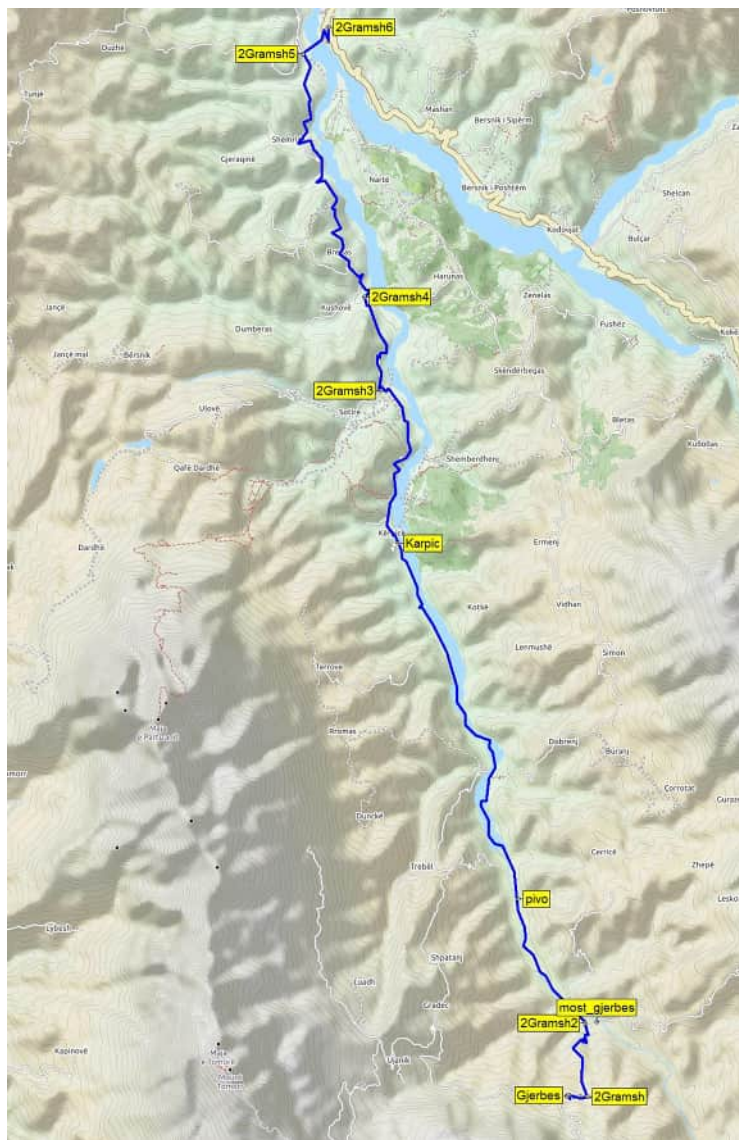

Brod přes Devoli

Zajímavost: Na cestě mezi Çorovodë Gjerbes je jeskyně Pirroghshi - popis viz.trasa Përmet - Çorovodë.

Gjerbës	N40 37.878 E20 15.138
2Gramsh	N40 37.862 E20 15.440
2Gramsh2	N40 38.758 E20 15.405
bridge_ Gjerbës	N40 38.772 E20 15.595
pivo	N40 40.252 E20 14.338
Kërpicë	N40 44.549 E20 12.429
2Gramsh3	N40 46.389 E20 12.150
2Gramsh4	N40 47.523 E20 11.890
2Gramsh5	N40 50.454 E20 10.910
2Gramsh6	N40 50.774 E20 11.314

Trasa: Gjerbës – sedlo Kulmakës – hora Tomorri – Poliçan

Délka: 40 km, půl dne

Projeto: Toyota Hilux, KTM 690 RallyRaid

Obtížnost: lehká, pouze výjezd na horu Tomorrit je velmi prudký

Popis: Národní park Pohoří Tomorri s nejvyšší horou Partizanit 2416 m n. m.

Už jste někdy byli na motorce nebo autem na hoře vysoké 2388 m n. m.? Máte jedinečnou šanci. V Gjerbës na návsi zamiřte západním směrem a kolem lomu stoupejte vzhůru. Minete novou stáčírnu pitné vody a vyjedete do sedla Kulmakës. Zde stojí zcela nový bektašský klášter (teqe). Přímo areálem kláštera najedete na novou cestu, která vás velmi prudkým stoupáním s převýšením 904 m vyvede na vrcholek hory Tomorri. Zde je kaple prvního imáma betkašské víry Abaze Aliua.

Cesta ze sedla do města Poliçan je lehká a vede obrovskými lomy na kámen. Ve městě Poliçan byla dříve soustředěna zbrojní výroba a celá oblast byla zakázána.

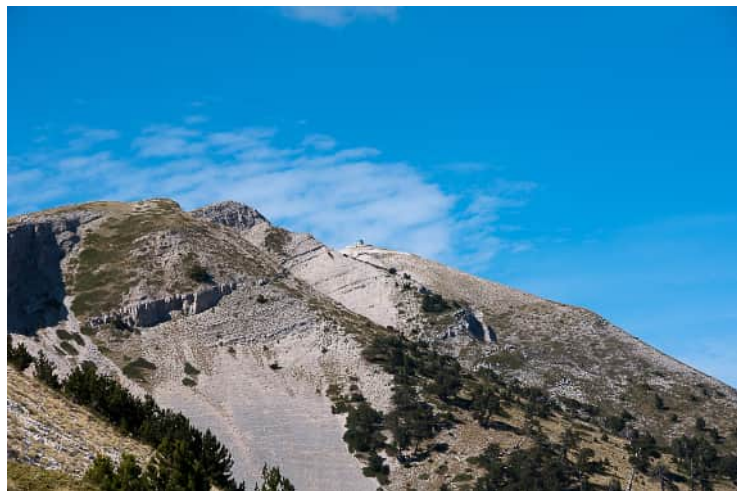
Zajímavost: Bektašský řád byl zřejmě založen v Turecku Hádždžím Bektašiem Walím kolem třináctého století. Řád byl v Turecku mnohokrát zakázán, ale přes Janičáře – elitní jednotky Osmanské říše, se rozšířil do Albánie. Bektašská víra je odnoží islámu, ale velmi, opravdu velmi tolerantní.

V sedle a na vrcholku si povšimněte hrazd. Ty slouží k obětování ovcí při slavnostech. Hlavní slavnost je v srpnu a trvá 5dní. Ale jedná se o velmi krvavou a hlučnou záležitost.

Cesta na vrchol Tomorrit je na jaře nesjízdná

Tomorrit 2388 m n.m

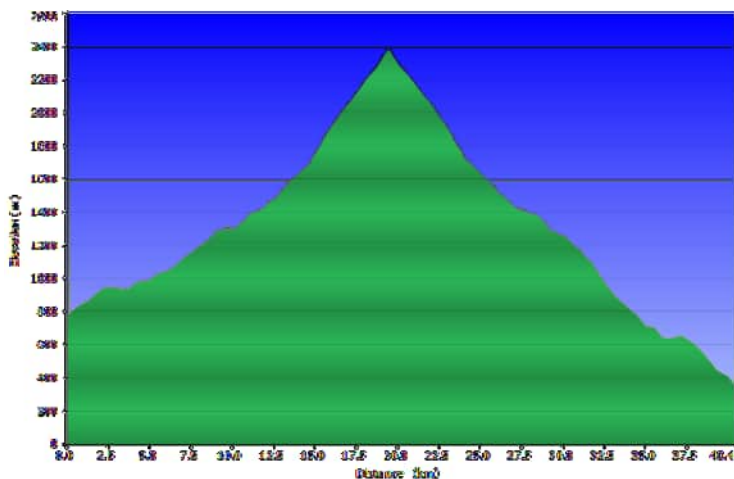
Vejde beктаšký mnich do mešity a začne hlasitě volat: „Ó Bože, nemohl bys mi dát láhev rakije?“

Vedle něj se modlí zbožný sunnita, který, když slyší tu prosbu, zvolá: „To nemáš nic jiného, co by sis mohl od Boha přát? Velmi dobře víš, že je rakije zakázána šariú!“

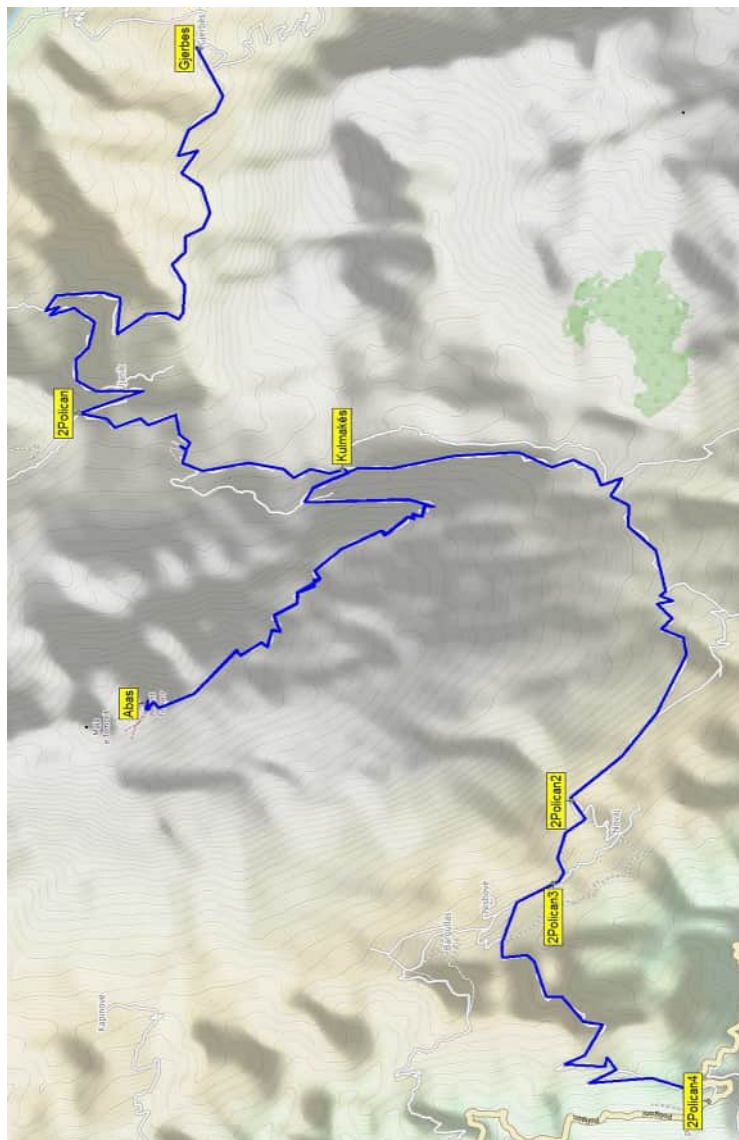
„Ale o co bych měl tedy žádat?“ odpoví beктаš upřímně.

„Měl bys začít prosit o Boží milosrdnost,“ povídá muž.

Mnich vstane a prohlásí: „Nemodlí se lidé obvykle pro to, co nemají? Co se mě týče, já mám spoustu Božího smilování. Ale co opravdu nemám, je láhev rakije!“

Gjerbës	N40 37.878 E20 15.138
2Poličan	N40 38.539 E20 12.141
Kulmakës	N40 37.104 E20 11.683
Abas	N40 38.181 E20 09.755
2Poličan2	N40 35.849 E20 08.956
2Poličan3	N40 35.949 E20 08.282
2Poličan4	N40 35.101 E20 06.489

45. Guri i Cjapit

Trasa: Drenově – opuštěný důl – Guri i Cjapit - Bredvicë

Délka: 30 km, půl dne

Projeto: 2011 Toyota Hilux, 2015 Toyota LC120

Obtížnost: obtížná cesta, za mokra nesjízdná

Popis: Guri i Cjapit je slepencový skalní monument v pohoří Mali Moravës a národním parku Bredhi i Drenovës. Guri i Cjapit v překladu znamená Kozí kameny, česky spíše Kozí hřbety. Stojí za to přespát pod monumentem.

Z vesnice Drenově (2GuriCjapit) jed'te severním, velmi dramatickým kaňonem k opuštěnému dolu (mine). Za dolem jsou zbytky vojenských budov. Oblast byla ještě roku 1995 uzavřena, ale vojáci se už stáhli. Zůstali pouze v radarové stanici na vrcholku. Cesta dále je kamenitá, vede přes brod, okolo opuštěných sádek. U kostelíčka se stočí doleva od hlavního toku potoka, a bočním údolím stoupá borovými lesy. Od zimy 2015 je obtížně sjízdná, vojáci ji sice stále používají, ale moc neudržují. Vyjeté koleje, bahno, kamení. Minete budovy u Medvědího pramene a otevře se výhled na skalní monument. Ostrými serpentinami s vyjetými kolejemi vystoupáte až k monumentu. Monument dříve sloužil jako vojenská základna a je provrtaný chodbami.

Hlavní cesta pokračuje vlevo dále na vrcholek hory, kde je vojenská radarová stanice, a tam končí.

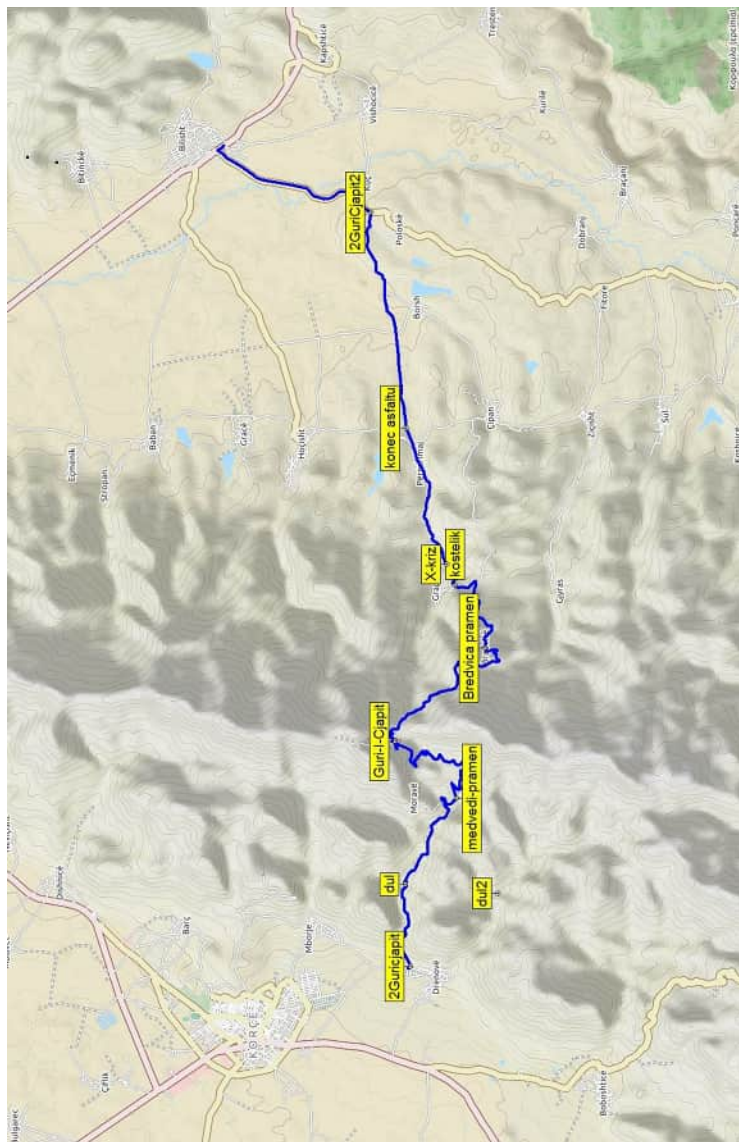
Za sucha je možné od monumentu pokračovat přes sedýlko dále na Bredvicë a Bilisht. V opačném směru odbočte u křížku (X-kriz) u potoka brodem a po skalních prazích pokračujte vzhůru.

Stojí za to zajet i do jižnějšího kaňonu u Drenovë. Je zde druhý opuštěný důl a po cestě nad dolem se dá vystoupat až na vrcholky pohoří, odkud jsou nádherné výhledy.

Zajímavost: V národním parku Bredhi i Drenovës jsou ještě další skalní útvary, třeba medvěd a slon, ale ty jsou dostupné jen pěšky.

V dolech se těžil lignit, naprosto nevýhřevné uhlí. Na odkaze je video, kde do dolu zajíždí vláček. Aby jel, tak řidič lokomotivy drží v gumové rukavici drát na troleji nad kolejemi.

(www.bebaweb.cz/download/video/albanie_elektrifikovana_trat.wmv)

2GuriCjapit	N40 35.263 E20 47.666
dul	N40 35.321 E20 48.833
Medvedi-pramen	N40 34.775 E20 50.054
Guri-I-Cjapit	N40 35.429 E20 50.852
dul2	N40 34.326 E20 48.697
Bredvica pramen	N40 34.466 E20 52.171
kostelik	N40 34.789 E20 53.062
X-kriz	N40 34.875 E20 53.352
konec asfaltu	N40 35.314 E20 55.286
2GuriCjapit2	N40 35.687 E20 58.329

Gurj I Cjapit

46. Pohoří Ostrovicës

Trasa: Voskopojë – Gjergjevicë – Marjan – Lekas – Gjergjevicë – Voskopojë

Délka: okruh 45 km, půl dne

Projeto: Toyota Hilux

Obtížnost: lehká

Popis: Pohoří Ostrovicës je jedno z nejhezčích v Albánii.

Z Voskopojë vede pohodlná šotolina na hřeben, tady je křižovatka (2Ostrovikes), sjedete do hezkého údolí s borovicemi. Cesta vystoupá přes vesnici Gjergjevicë na sedlo. Před sedlem je křižovatka (2Ostrovikes2), na kterou se okruhem kolem hor vrátíte.

Ze sedla jsou nádherné výhledy na celé pohoří. Po celkem dobré cestě dojedete do Marjan a po druhé straně údolí do Lekas. Odsud se přes údolí a serpentiny vrátíte zpět na křižovatku (2Ostrovikes2).

Trasa je okruh, protože pokračování cesty z Marjan na Çemericë a Shtyllë je pro závaly neprůjezdné. Ale nemusí to platit stále.

Podle neověřené informace je z Lekas nová cesta do údolí Devoli.

Zajímavost: Voskopojë bývalo v 18. stol. největší město oblasti, žilo zde těžko uvěřitelných 35000 lidí, více než v Aténách nebo Sofii. Jsou zde staré kostely s freskami.

Doporučení: Ve Voskopojë doporučuji hotel (HotelRoyal), co je nejvýše postavený. Majitel Elzi Bulka je pravidelný účastník RallyAlbania s autem.

Na asfaltce před Voskopojë od Korçë je výborná restaurace se pstruhy.

Voskopojë	N40 37.976 E20 35.524
2Ostrovikes	N40 35.424 E20 36.052
2Ostrovikes2	N40 35.171 E20 32.501
2Ostrovikes3	N40 34.275 E20 30.631
Marjan	N40 34.346 E20 29.193
Lekas	N40 36.365 E20 30.909
HotelRoyal	N40 38.313 E20 35.857

Pohoří Ostrovicës

Trasa Çlirim - Frasheri

Pohoří Ostrovicës

Trasa Shtyllë - Çlirim

47. Shtyllë - Çlirim

Trasa: Shtyllë – Ndriçim – Çlirim

Délka: asi 20 km, dvě hodiny

Projeto: 2013 KTM Rally Raid, 2014 Toyota LC120

Obtížnost: lehká

Popis: Pohodová cesta liduprázdnými kopci na borovými lesy.

Z hlavní silnice Korçë - Ersekë až do Vithkuq vede asfalt. Ve Vith-kuq je starý pravoslavný kostel. Za Shtyllë je křižovatka. Rovně se dá pokračovat na Çemerice, ale další cesta na Marjan byla 2015 zavalena. Doleva odbočíte kolem silného pramene (pramen-shtyle) do hezkého údolí, kterým postupně vystoupáte až do sedla 1600 m m.n m. (sedlo). V sedle bývá ještě začátkem května sníh a cesta je neprůjezdná. Ze sedla klesnete dolů na louky. Zde se cesta ztrácí, louky mohou být podmáčené. Cesta pokračuje po levém břehu potoka, na hřebínek a pak serpentinami dolů k dalšímu potoku a do vesnice Ndriçim. Obydlený je pouze jeden dům, dejte dětem bonbóny a dárky.

Na druhé straně potoka vystoupejte borovým lesem vzhůru a vyjedete na louku (2Ndrcim2). Přes louku sledujte vedení a za loukou už uvidíte zcela novou cestu (2Ndrcim1). Cesta doprava končí slepě ve vesnici Radovickë. Pokračování na Çorovode, které je v některých mapách, neexistuje. Dejte se doleva a dojedete k hezké nádrži. Pak dolů a přijedete na křižovatku s pomníkem (X-Shtyllë-Ndrcim-Frasher). Rovně je cesta do Frasher, doleva Çlirim a cesta na hlavní silnici Korçë - Ersekë. Pokud pojedete dále na Frasher, tak si zajedte do Çlirim, je to jedna z nejrozpadlejších vesnic.

Shtyle	N40 32.102 E20 31.991
Sedlo	N40 28.969 E20 32.313
Pramen-Shtyle	N40 31.748 E20 31.836
Ndrcim	N40 27.391 E20 32.203
2Ndrcim2	N40 26.792 E20 32.075
nadrz	N40 25.434 E20 32.005
X-Shtyllë-Ndrcim-Frasher	N40 24.801 E20 32.889
Clirim	N40 25.004 E20 33.089

48. Çlirim - Frashëri

RALLY ALBANIA

Trasa: Çlirim - Orgocke - Frashëri

Délka: asi 25 km, čtyři hodiny

Projeto: 2013 KTM Rally Raid, 2014 Toyota LC120

Obtížnost: lehká, za deště obtížné

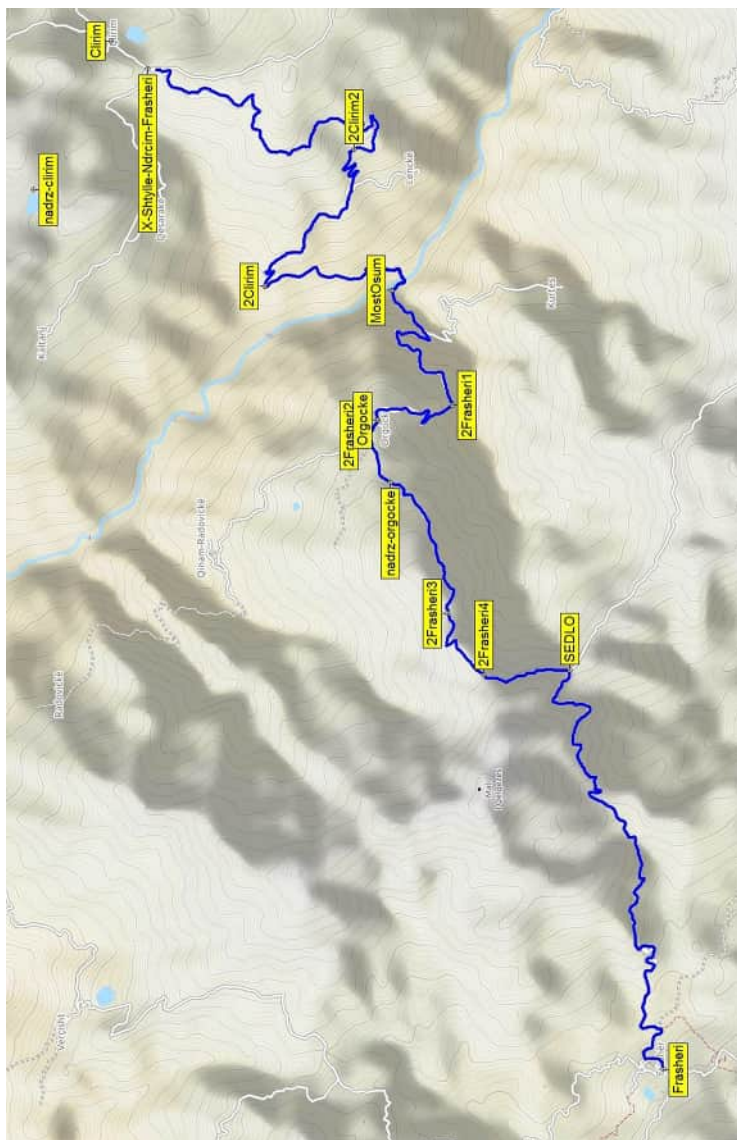
Popis: Tato cesta byla roky průjezdná jen na motorce s velkou odvahou. V roce 2015 ji kompletně opravili dřevaři a cesta je průjezdná i autem. Je ale otázka, jak dlouho cesta vydrží. Určitě se zeptejte místních, jinak se budete velký kus vracet.

Z křižovatky u Çlirim (X-Shtylle-Ndrcim-Frasher) se vydejte do údolí řeky Osum. Údolí řeky je jednou z nejméně obydlených oblastí Albánie. Přes řeku Osum je most, částečně klenutý, částečně příhradový, jeho přejetí autem chce dost odvahy, ale nebojte, zatím vždy vydržel. Za ním sledujte cestu vzhůru, minete vesnici Orgocke a nádrž nad vesnicí. Další úsek je obtížný, vyjeté koleje, prudké stoupání a za deště bude možná nesjízdný. Následuje kličkování lesem a několik křižovatek. Vyjetější cesta nemusí být ta správná, mířte na bod Sedlo.

Na sedle musíte odbočit doprava. Cesta rovně vede na Erseke, ale v letech 2014 a 2015 nebyla průjezdná.

Za sedlem cesta klesá do úzké skalní soutěsky. Za soutěskou je po levé straně bývalá vojenská nemocnice - dvoupatrový betonový bunkr. Odsud již vidíte vesnici Frashëri.

X-Shtylle-Ndrchim-Frasher	N40 24.801 E20 32.889
Clirim	N40 25.004 E20 33.089
nadrz-clirim	N40 25.434 E20 32.005
2Clirim2	N40 23.661 E20 32.300
2Clirim	N40 24.156 E20 31.306
MostOsum	N40 23.455 E20 31.276
2Frasher1	N40 23.121 E20 30.441
Orgocke	N40 23.530 E20 30.331
2Frasher2	N40 23.603 E20 30.223
nadrz-Orgocke	N40 23.464 E20 29.880
2Frasher3	N40 23.143 E20 28.929
2Frasher4	N40 22.942 E20 28.477
Sedlo	N40 22.469 E20 28.516
Frasher	N40 21.953 E20 25.613

Most přes řeku Osum

Muzeum bratří Frasherů

Cesta do Frashëri

Trasa: Përmet – Frashëri a zpět

Délka: 60 km, půl dne

Projeto: 2007 – 2011 – KTM LC4 Adv, Toyota Hilux

Obtížnost: lehká cesta po šotolině horami a lesy

Popis: Z Përmet je potřeba dojet asi 9 km směrem Tepelenë. Tam odbočuje cesta směrem na Çorovodë a Frashëri (2Frasheri3). Odbočka na Çorovodë je asi po 6 km doleva, na Frashëri se pokračuje pořád rovně (2Frasheri4). Cesta vystoupá serpentinami do pásma lesů. Okolí je přírodní rezervací, Albánci sem často jezdí na pikniky, ale přesto je cesta jen pro 4x4.

Zajímavost: Vesnice Frashëri se jmenuje podle bratří Frashërrů, klíčových osob albánského národního obrození a tvůrců moderního albánského jazyka.

Ve vesnici je muzeum a beктаšský klášter - teqe. Na protějším svahu údolí pod skálou jsou zbytky vojenské podzemní nemocnice. Do muzea i do kláštera vás místní na požádání rádi pustí. Klíče má Marjána nebo její manžel Pandy nebo jejich syn Ilji. Bydlí v prvním domě pod muzeem. Vezměte Pandymu cigarety, je to můj nejstarší přítel v Albánii.

Upozornění: Pokračování z Frashëri na Çlirim nebo dolů k horkým pramenům je obtížné, nevhodné pro naložené motorky.

Doporučuji horké sirné prameny poblíž Përmet. V létě hodně lidí, ale na jaře nebo na podzim tam budete sami.

2Frasheri3	N40 16.313 E20 16.813
2Frasheri4	N40 19.261 E20 19.508
Frasheri	N40 21.953 E20 25.613
klaster	N40 21.652 E20 25.658
pramen	N40 20.709 E20 23.719

50. Frashëri od horkých pramenů

Trasa: Përmet – Gostivisht – Frashër

Délka: 37 km, půl dne

Projeto: 2007 – BMW 650 Dakar, 2013 - Toyota Hilux

Obtížnost: Na trase jsou časté závaly, sjízdné jen pro motorky. Za deště a na jaře hodně bahna, v létě hladce průjezdné.

Popis: Trasa začíná u horkých pramenů (horke prameny) asi 10 km z Permëtu na Leskovik. Odbočka z hlavní silnice je u výrazné skály s křížem (Hotspring).

Proti proudu řeky se po krásném asfaltu dojede až k tureckému mostu „Ura e Katiut“ (bridge_otoman), u kterého jsou termální prameny a výborné koupání.

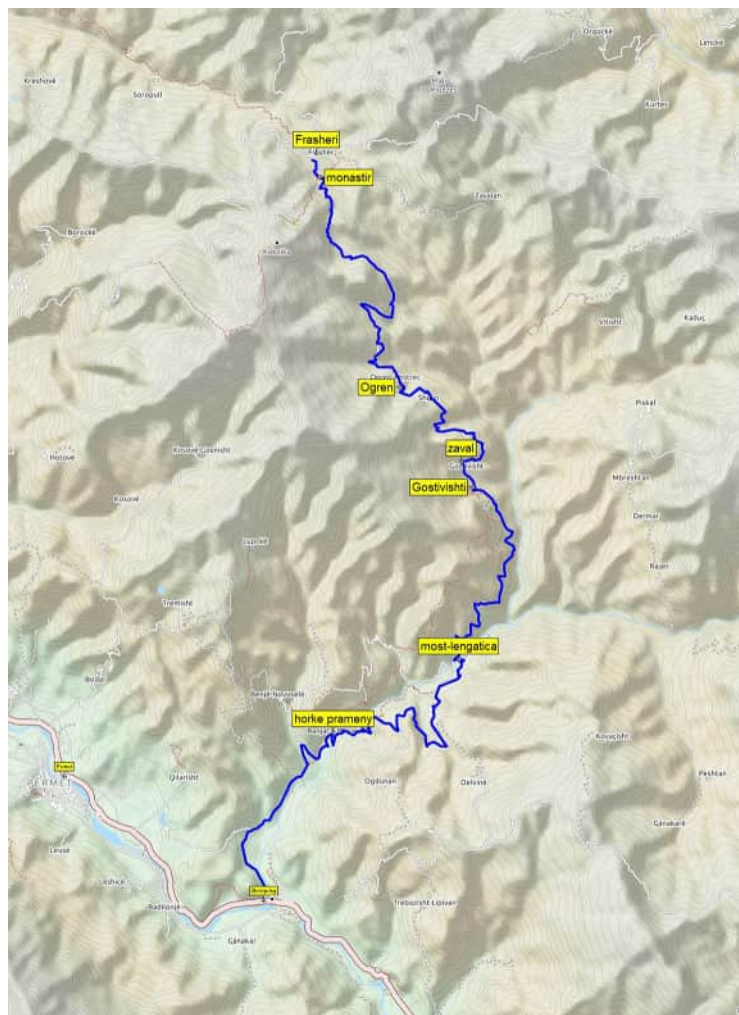
Asi 700 m pod tureckým mostem je nový most. Cesta vzhůru, dříve bahnité koleje, je dnes opravená až k přehradě nad soutěskou. Před Gostivisht musíte odbočit doleva na most (bridge_fras) přes soutěsku. Další cesta je zatím původní bahniště. Ve vesnicích na křižovatkách pokračujte rovně, projetější cesta vzhůru vede do vesnice.

Za Gostivisht začíná úsek závalů (zaval), některé roky v létě jsou závaly protaženy buldozerem. Na jednom místě jsem v roce 2006 musel vytáhnout v bahně utopenou motorku koněm. A v roce 2012 jsme zde utopili dvě Toyoty Hilux.

Další vesnice je asi za 10 km Ogren. Od sedla do Frashëri je již zpevněná cesta a vyjedete okolo kláštera.

Zajímavost: Soutěska řeky Lengaticë, která končí u horkých pramenů, se sjíždí na kajacích. Obtížnost WW-3-4.

2hotspring	N40 12.491 E20 24.737
horke prameny	N40 14.605 E20 25.926
most-lengatica	N40 15.545 E20 27.967
Gostivishti	N40 17.728 E20 28.208
zaval	N40 18.053 E20 28.015
Ogren	N40 18.992 E20 27.004

monastir	N40 21.652 E20 25.658
Frasheri	N40 21.953 E20 25.613

Cesta od horkých pramenů do Frashëri - 1998

Stejné místo - 2012

Pohoří Nemërtsika a most Ura e Katiut

Horký pramen

51. Zkratka mezi Shalës a Prodan

Trasa: Shalës - Gjonç - Prodan

Délka: 22 km, asi tři hodiny

Projeto: 2012 - Toyota Hilux

Obtížnost: cesta lesy, po dešti může být bahno

Popis: Cesta po asfaltu z Ersëke na Leskovik je nuda. Tohle je zkratka lesy.

Odbočte z asfaltu (L-E-01) a projed'te vesnici Shalës. Stoupejte vzhůru borovými lesy. Cesta je rozbahněná, vyjeté koleje a kličkuje. Po dešti bude v tomto směru neprůjezdná. Na hřebeni je pozůstatek bunkru (Bunkr), můžete odbočit doprava na vyhlídku na pohoří Gramos a ke kostelíku v lese.

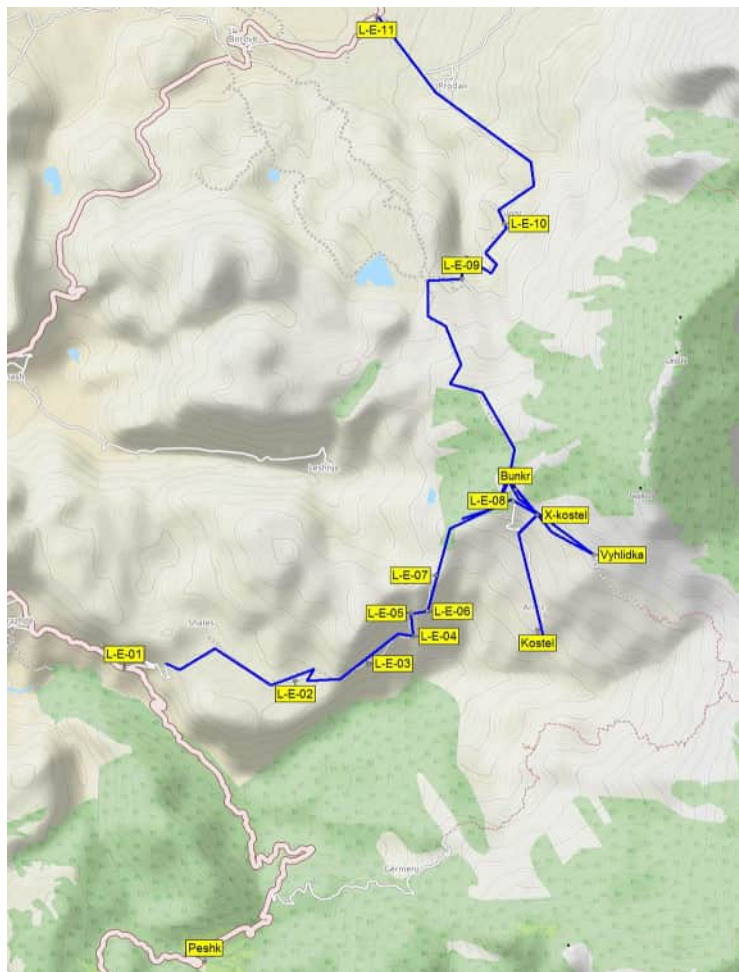
Od bunkru pokračujte doleva do vesnice Prodan a vyjed'te zpět na hlavní silnici.

Na jaře nebo po dešti bude cesta spíše sjízdná ve směru Prodan - Shalës.

Zajímavost: Vedle Ersekë, ve vesnici Rehovë, byla za podpory nevládní organizace DMO a České republiky vyznačena turistická stezka do pohoří Gramosh.

U silnice směrem na Leskovik je restaurace s čerstvými pstruhy (peshk).

L-E-01	N40 14.735 E20 38.150
L-E-02	N40 14.654 E20 39.568
L-E-03	N40 14.765 E20 40.171
L-E-04	N40 14.938 E20 40.549
L-E-05	N40 15.083 E20 40.532
L-E-06	N40 15.094 E20 40.662
L-E-07	N40 15.322 E20 40.733
L-E-08	N40 15.792 E20 41.374
L-E-09	N40 17.197 E20 40.946
L-E-10	N40 17.547 E20 41.297
L-E-11	N40 18.855 E20 40.241
Vyhlička	N40 15.450 E20 42.039

X-kostel	N40 15.702 E20 41.572
Kostel	N40 14.976 E20 41.577
Bunkr	N40 15.862 E20 41.393
Peshk	N40 12.875 E20 38.813

Pohoří Ostrovicės od Prodan

Vesničan v pohoří Gramos

Most Ura e Kasabashit

Pohoří Mali i Mietës

52. Përmet – Çorovodë

RALLY ALBANIA

Trasa: Përmet – Pagri (Rabon) – Sevrani – Dhorës – Çorovodë

Délka: asi 70 km, půl dne

Projeto: 2009 KTM LC4 Adv, 2010 KTM 690 RallyRaid

Obtížnost: lehká šotolina

Popis: Z Përmet se jede kousek stejnou cestou jako na Frashëri (2Frasheri3). Kus za mostem je nenápadná odbočka na vesnici Rabon-Pagri (2Çorovodë) u pomníku. Cesta je krásná šotolinka, nic těžkého. Přes sedlo přijedete k mostu přes soutěsku na řece Osumi. Odsud už je asfalt až do Çorovodë.

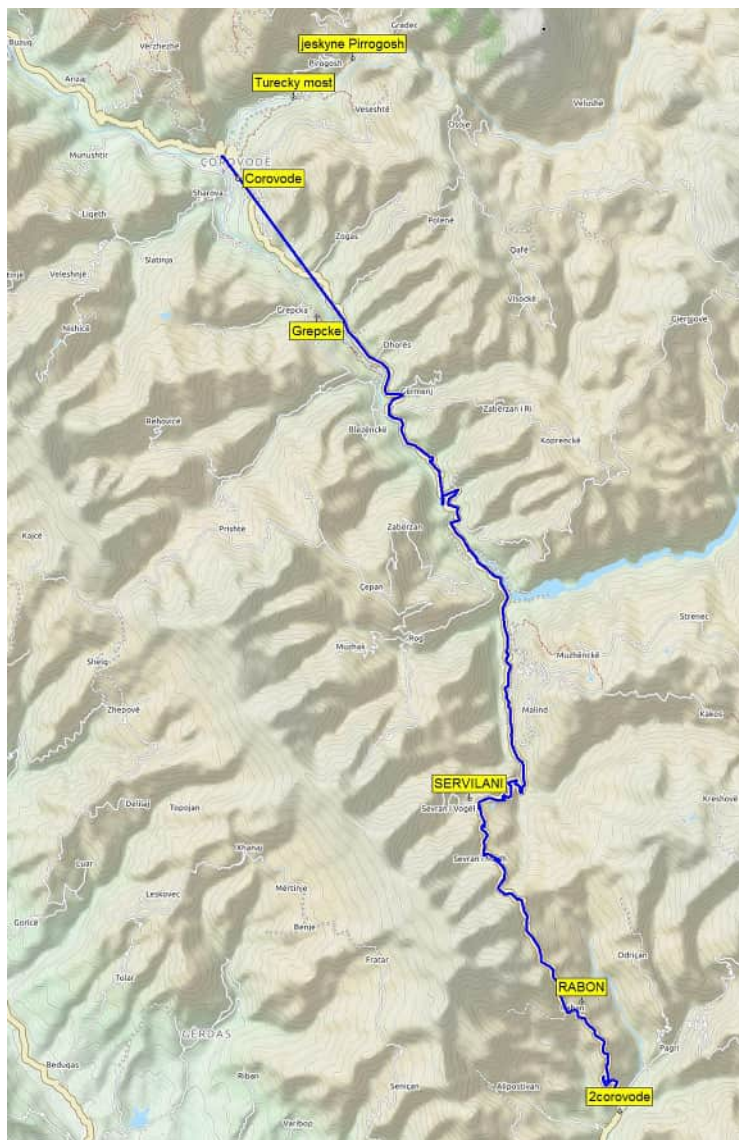
V roce 2015 byl postaven nový asfalt kus za mostem přes řeku Usum. Stavba má prý pokračovat až do Përmet.

Zajímavost: Nad Çorovodë, směrem na Gjerbes, nedaleko Radesh, je kaňon Gradec. Je dlouhý 4 km a místy pouhých 1.5 m široký. V kaňonu jsou bunkry.

Na horním konci kaňonu Gradec je jeskyně Pirrogoshi. Nejdelší v Albánii, 1500 m hluboká s velkými koloniemi netopýrů. Od tureckého mostu vystoupejte serpentinami k lomu. Po pěšině dojdete asi 300m k jesyni.

Kaňon Osumi nad Çorovodë na řece Osum, je dlouhý 15 km, šířka místy jen 5 m a výška stěn až 50 m. Na řece Osum se raftuje a jezdí na kajaku, obtížnost asi WW-2.

2Çorovodë	N40 19.261 E20 19.508
RABON	N40 20.523 E20 18.933
SERVILANI	N40 22.869 E20 17.226
Dhorës	N40 27.919 E20 16.041
Çorovodë	N40 30.014 E20 13.732
Grepcke	N40 28.419 E20 14.927
Turecky most	N40 30.939 E20 14.572
Jeskyně Pirrogoshi	N40 31.390 E20 15.463

53. Çorovodë - Helmës-Staraveckë

Trasa: Çorovodë - Polene - Gjergjovë - Potom - Helmës-Staraveckë a zpět

Délka: asi 48 km, půl dne

Projeto: 2013 KTM EXC 450

Obtížnost: lehká šotolina

Popis: Nad Çorovodë směr Përmet je neznačená odbočka doleva vzhůru (2-Helmes1). Asfalt rychle zmizí a rozbitá kamenitá cesta stoupá vzhůru do hor. Na křižovatce (2-Helmes2) odbočte doprava. Cesta doleva vede ke stavbě elektrárny, může být projetější. Přes řeku ale bohužel není most do Vlushë. Pokračujte horami do vesnice Potom. V mapě Know-how je zde vyznačen Helmës-Staraveckë, ale ta je dále. Na začátku Potom je sýrárna, majitelka umí trochu anglicky, sýry jsou výtečné.

Za vesnicí odbočte doprava dolů k mostu a pak serpentinami vzhůru. Po levé ruce máte ruiny beктаšského kláštera, který opravují. Po pravé ruce je nádrž na vodu, u které se dá hezky tábořit.

Cesta vede ještě vzhůru do hor až k pomníku bojů 1. sv. války. U pomníku je krásná louka na táboření a silný pramen pitné vody. Cesta bohužel dále přes hřeben nepokračuje. Ani směr Nikollarë - Grabockë není průjezdný.

2-Helmes1	N40 28.899 E20 14.732
2-Helmes2 vpravo	N40 30.025 E20 17.175
Syr	N40 29.396 E20 22.435
Potom	N40 29.357 E20 22.519
2-Helmes	N40 29.557 E20 22.682
Most	N40 29.072 E20 23.747
X-nadrz-pomnik-monastyr	N40 28.963 E20 24.294
nadrz	N40 28.804 E20 24.296
klaster	N40 29.276 E20 24.726
Staravecka	N40 29.443 E20 24.822
Pomnik	N40 29.067 E20 26.002

Přehrádka u Helměs-Staraveckě

Klášter Helměs-Staraveckě

Pomník partyzánům nad Helměs-Staraveckě

54. Këlcyrë – Poliçan

RALLY ALBANIA

Trasa: Këlcyrë – Ballaban – Buz – Tërpan – údolí řeky Osum
– Poliçan

Délka: asi 50 km, půl dne

Projeto: 2007 – BMW 650 Dakar, 2015 – Toyota LC120

Obtížnost: lehká kamenitá cesta

Popis: cesta je v mapě značená jako hlavní spojnice mezi Këlcyrë a Berat. Na asfalt ale zapomeňte!

Z Këlcyrë stoupá silnice do kopců malými vesnicemi. Přes sedla navigujte citem, značení chybí, ptejte se místních. Minete přehradu (dam_lake) a vesnici Rehovë.

Ve vesnici Rehovë, je krásná ukázka komunistické architektury – paneláky, a cesta přes kopce stále dál připomíná středověk.

Před Tërpan odbočte (2Osum3) na velmi málo projetou cestu. Cesta je zřejmě původní turecká, postavená z kulatých kamenů, které prověří vaše tlumiče.

Stojí za to odbočit u řeky kus proti proudu ke krásnému tureckému mostu - Ura e Vokopolës. Od mostu je cesta směr Balaban, ale těžko se hledá.

V údolí musíte dojet na soutok řek a tam po lanovém mostě (Osum-most) přejet na druhý břeh, kde je asfaltka a výborná restaurace.

Kelcyre	N40 18.492 E20 11.176
Ballaban	N40 25.059 E20 07.125
prehrada	N40 25.691 E20 02.954
Buz	N40 26.904 E20 00.298
2Osum	N40 29.455 E19 58.541
Rehove	N40 29.986 E19 58.806
2Osum2	N40 32.783 E20 00.440
2Osum3	N40 32.957 E20 01.339
2Osum4	N40 32.207 E20 04.140
Osum-most	N40 35.007 E20 06.029
Ura e Vokopolës	N40 31.830 E20 04.185

55. Borsch – Tepelenë

RALLY ALBANIA

Trasa: Borsh – Ftterrë – Kuç – Gjorm – Vajzë – Sevaster
– Dorëz – Tepelenë

Délka: asi 150 km, celý den

Projeto: 2004, 2008 – KTM LC4 Adv

2010, 2011 – KTM 690 RallyRaid

Obtížnost: lehké

Popis: spojovací trasa mezi ponorkovou základnou a horkými prameny. Trasu využijte na jaře nebo za deště, kdy bude neprůjezdná trasa Kuç - Golem soutěskou řeky.

U Borsh se stavte u ponorkové základny a turecké pevnosti (pevnost).

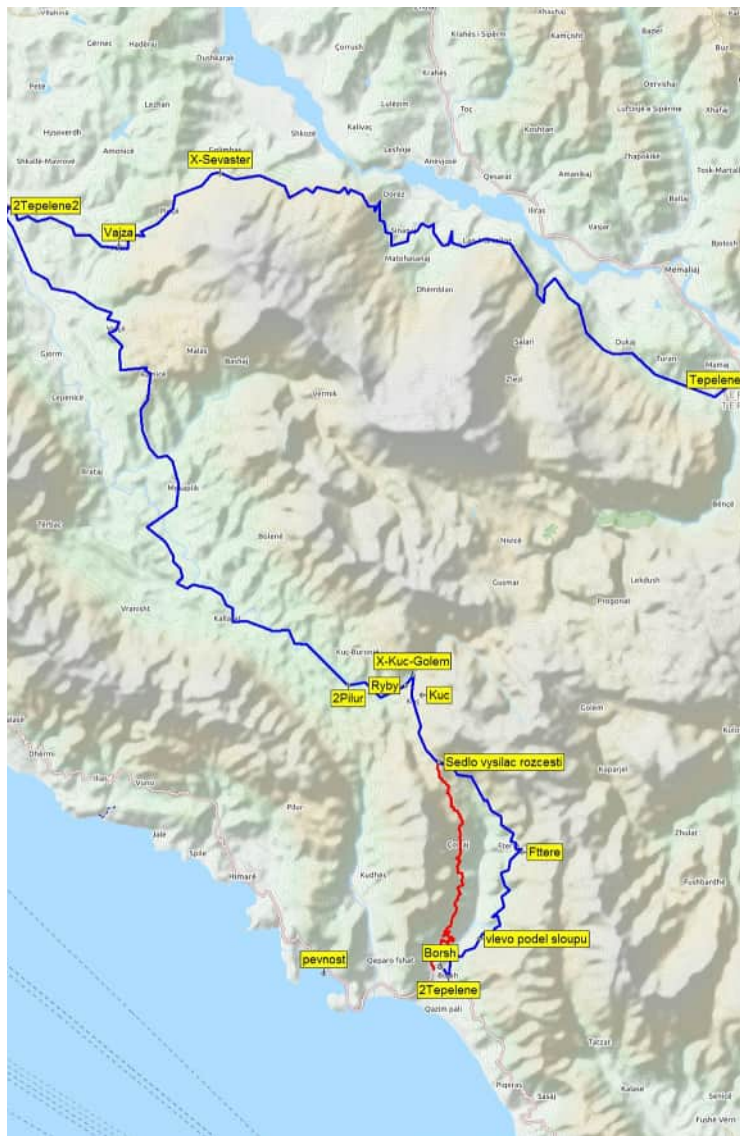
Cesta z Borsch do Kuç má dvě varinaty. První odbočuje pod vesnicí Borsch do údolí kolem elektrárny, serpentinami do vesnice Corraj a v sedle u vysílače se spojí s protilehlou cestou. V posledních letech byla tato cesta více používaná. Druhá varinta odbočuje přímo z Borsh, v kopci neznatelná odbočka (2Tepelene) s rozpadlým rozcestníkem směr Ftterrë. Stoupáte kolem hradu po kamenité cestě od moře do hor. V jednom místě se cesta větví u sloupu. Horní je slepá, jeďte spodní cestou. Kamenitá cesta se dokroučí do vesnice Ftterrë, za kterou je velký pramen vody ze skály. Cesty se spojují na sedle s vysílačem .

Projedete vesnicí Kuç, kde je odbočka na trasu soutěskou do Golem (X-Kuc-Golem). Pokračujete po asfaltu a minete pstruží farmu s restaurací (Ryby).

Za mostem se zleva připojuje trasa přes hory z Himarë (2Pilur).

Asfaltka vede podél řeky až na odbočku na Vajzë (2Tepelene2). Kdyby vás asfaltka nebavila, zkuste si to třeba zkrátit přes vesnice Shalës – Mesaplik – Ramicë – Velçë jak je vyznačeno v mapce. Po cestě je řeka s brody a skalní obydlí.

Za odbočkou na Vajzë (2Tepelene2) končí asfalt a za Vajzë je krásná restaurace ve skále, kde dobře vaří. Po cestě minete několik pomníků partyzánům. Nad vesnicí Sevaster minete odbočku dolů do vesnice (X-Sevaster) a odbočíte doprava nahoru Tady je

úsek asi 7 km cesty po kamenech a rozlámané skále. Pak už jen dojezd do Tepeleně.

Doporučuji dojet až za Përmet k teplému sirnému prameni (horke-prameny).

Zajímavost: Ali Paša Tepelenský – mocný, separatistický vladař v severozápadních částech Osmanské říše. Měl vlastní armádu a loďstvo, udržoval diplomatické styky s cizími mocnostmi. Zavražděn v Janině 1882.

pevnost	N40 03.728 E19 47.462
Borsh	N40 03.892 E19 51.206
2Tepelene	N40 03.651 E19 51.479
Fttere	N40 06.736 E19 53.849
Sedlo vysilac rozcesti	N40 08.953 E19 51.164
Kuc	N40 10.598 E19 50.608
Ryby	N40 10.837 E19 50.080
2Pilur	N40 10.850 E19 48.246
2Tepelene2	N40 22.657 E19 37.203
Vajza	N40 21.654 E19 40.845
x-Sevaster	N40 23.435 E19 44.108
Tepelene	N40 18.368 E20 01.126
horke-prameny	N40 14.605 E20 25.926

Most Ura e Vokopolës

Pomník partyzánům nad Sevaster

Trasa: Kuç - soutěska - důl - Progonat - Golem - Kolonjë - Picar - Homelice

Délka: asi 50 km, celý den

Projeto: 2015 - Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: soutěska a řeka těžké, zbytek lehké

Popis: Nejhezčí trasa jižní Albánie, průjezd divokou soutěskou a krásnými horami.

Pod vesnicí Kuç najdete cestu do soutěsky (X-Kuc-Golem, Soutěska). Průjezd soutěskou může být na jaře nebo po deštích velmi obtížný. Často se brodí řeka po kulatých, kluzkých kamenech. Odměnou je ale průjezd velmi dramatickým kaňonem s prastarými platany. Soutěska se rozevře a pokračujete pořád dál korytem řeky. Tam, kde se řečiště rozděluje, odbočte doleva (Doleva).

Pak musíte najít místo, kde se opět objevuje cesta a stoupá serpentiny pryč z údolí (doleva-serpentina).

Vystoupejte do sedla k salaši (Salas). Můžete odbočit na vyhlídku ke starému dolu (Stary dul). Je zde hezké místo na táboření s vyhlídkou.

Od salaše pokračujte ze sedla dále, až dojedete k pomníku na asfaltovou silnici Progonat - Gusmar (Asfalt pomník). Doprava po asfaltu, minete další monumentální pomník (monument) a odbočte pryč z asfaltu (2-Golem).

Kamenitá cesta stoupá do hor kolem malého pomníku (pomník) na sedlo (Sedlo kaplicka). Ze sedla klesáte dolů přes planinu s dalším hezkým místem na táboření. Pak cesta spadne strmě dolů serpentiny do vesnice Golem.

Další cesta je už jednoduchá, údolím sjedete do vesnice Kolonjë a u Homelicë se napojíte na hlavní silnici (2Golem2).

Upozornění: v soutěsce, ani v korytě řeky netábořte. Jste kousek od moře a v horách. Nenadálá bouře s přívalem vody může přijít kdykoliv.

Poznámka: cesta Cepan - Kardiq - Vergo vyznačená v mapách je neprůjezdná. V údolí se bude stavět dálnice a tunel do Sarandë.

X-Kuc-Golem	N40 11.086 E19 50.322
Souteska	N40 11.163 E19 50.391
Doleva	N40 11.887 E19 51.782
doleva-serpentyňy	N40 11.623 E19 53.310
Salas	N40 12.146 E19 53.424
Stary dul	N40 12.282 E19 53.105
Asfalt pomnik	N40 12.718 E19 53.943
Monument	N40 12.593 E19 55.999
2GOLEM	N40 12.519 E19 56.362
Pomnik	N40 11.626 E19 56.773
Sedlo kaplicka	N40 11.154 E19 56.444
Spani	N40 11.041 E19 56.347
Golem	N40 10.326 E19 56.147
Kolonje	N40 09.728 E20 00.685
2GOLEM1	N40 09.868 E20 03.090
2GOLEM2	N40 10.347 E20 04.760

Pohoří Mali i Gjerës

57. Pohoří Nëmerçkë

Trasa: Suhë – Selckë – Çatistrë – Sopik – Poliçan – Topovë – Labovë

Délka: asi 80 km, celý den

Projeto: 2006 BMW GS650 Dakar

Obtížnost: lehká šotolinová cesta, pouze ze Zrej do Labove je přes sedlo obtížnější úsek

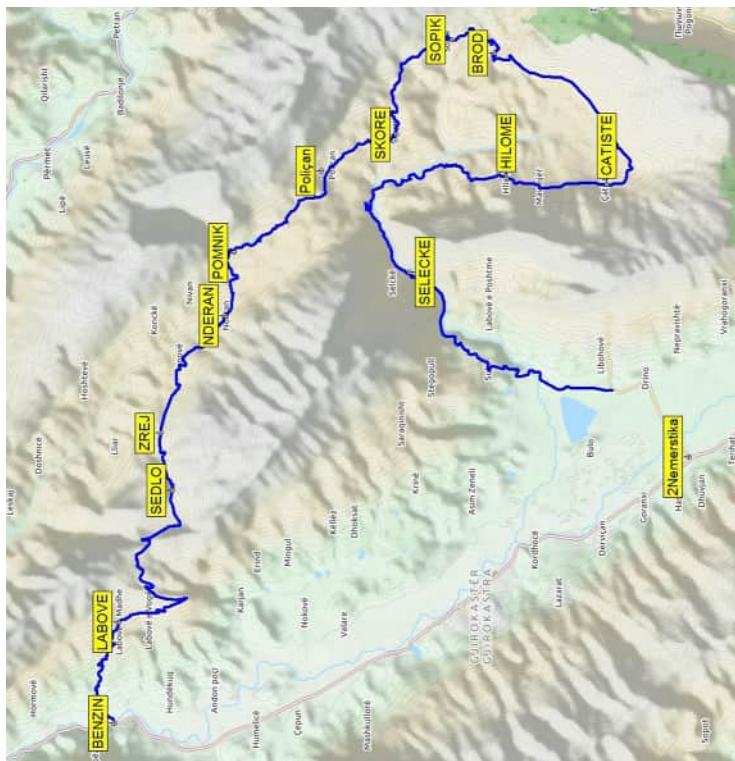
Popis: Z hlavní silnice mezi hraničním přechodem Kakavia a Tepelenë odbočte doprava (2Nemerstika) do kaňonu řeky směr Poliçan. Na konci kaňonu odbočka u velkých stromů doprava směr řecké hranice a po chvíli přes most. Cesta je pořád proježděná šotolina. Projedete několik vesnic s kostely a krásnými stromy. Ve vrcholu údolí je ostrý sjezd k potoku, brod a zase výjezd na protější stranu údolí. Po již velmi pěkné šotolině dojedete do Poliçan, na náměstí kostel a hospoda. Z Poliçan kolem bunkru a přes sedlo s památníkem bojů II. sv. války do Topove a přes další sedlo na náhorní planinu (velmi podobná planinám na Krětě). Pak už z neuvěřitelné výšky sjíždíte zpět do hlavního údolí. Při sjezdu se držte doleva a vyjedete ve vesnici Labova a pak na mostě k hlavní silnici.

Mezi Sopik a Pogoniani v Řecku bude možná otevřen nový hraniční přechod. Ale není jasné, zda nebude jen pro místní obyvatele.

Zajímavost: Oblast je osídlená albánskými Řeky. Během posledních let byla většina domů, které byly v rozvalinách, zrekonstruována. Také zahrady a vinice byly obnoveny. Za II. sv. války zde probíhaly těžké boje.

Upozornění: Trasu jsem projížděl naposledy v roce 2006. Vše může být jinak.

2Nemerstika	N40 00.084 E20 12.870
SELECKE	N40 06.145 E20 18.104
HILOME	N40 04.050 E20 20.786
CATISTE	N40 01.867 E20 20.597
BROD (river cross)	N40 04.310 E20 24.319

SOPIK	N40 05.233 E20 24.686
SKORE	N40 06.430 E20 22.014
Poliçan	N40 08.045 E20 20.981
POMPIK (monument)	N40 09.937 E20 18.677
NDERAN	N40 10.136 E20 16.875
ZREJ	N40 11.525 E20 13.564
SEDLO (pass)	N40 11.280 E20 11.926
LABOVE	N40 12.435 E20 08.196
BENZIN (petrol)	N40 12.542 E20 05.340

58. Himarë - Kuç

RALLY ALBANIA

Trasa: Himarë - Pilur - Kuç

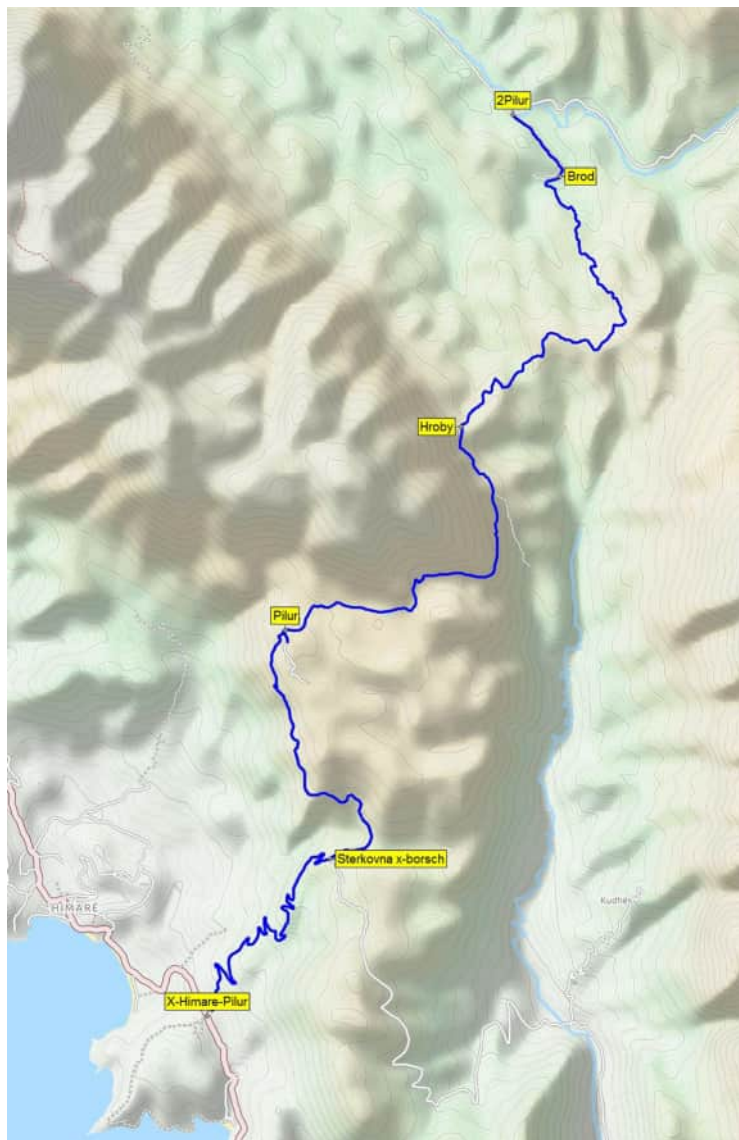
Délka: 20 km

Projeto: 2015 - Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: lehká, místy bahnitá cesta

Popis: Zkratka z Himarë do Kuç. Z křižovatky před ponorkovou základnou odbočte vzhůru do hor po rozbité asfaltce (X-Himare-Pilur). Ve štěrkovně (Sterkovna x-borsch) doleva do vesnice Pilur. Tu projed'te přímo rovně a sledujte vedení vysokého napětí. Cesta byla postavena asi v roce 2011 pro stavbu tohoto vedení. Přes malou planinku pokračujete úbočím kopce kolem starých hrobů. Cesta se zakrotí v kopcích a přes brod a kolem vojenských domů se napojí na asfaltku mezi Kuç a Buronje.

Turecka pevnost	N40 03.739 E19 47.456
Ponorkovy tunel	N40 04.235 E19 46.643
X-Himare-Pilur	N40 05.478 E19 45.866
Sterkovna x-borsch	N40 06.417 E19 46.823
Pilur	N40 07.778 E19 46.472
Hroby	N40 08.992 E19 47.844
Brod	N40 10.483 E19 48.610
2Pilur	N40 10.850 E19 48.246

59. Vyhlídka nad sedlem Llogarasë

Trasa: sedlo Llogarsë - vrcholek Thanasit

Délka: 4 km

Projeto: 2015 - Toyota LandCruiser 120

Obtížnost: lehká cesta

Popis: Z nejvyššího sedla Albánie (míněno s asfaltkou) ještě výše na horu Thanasit.

Kamenitá cesta stoupá prudkými serpentiniami lesem na hřebeni k vyslačům. Z výšky 1360 m n.m. je úchvatný výhled. Na pláinkách pod vrcholkem je v letních vedrech krásné spaní. Cesta na vrcholku končí, ale pěšky se dá udělat hezký výlet po hřebeni.

Llogarase	N40 11.908 E19 35.520
Thanasit	N40 12.058 E19 33.940

Pohled z hory Thanasit na pláž Palazës

60. Pláže jižní Albánie

Pobřeží mezi Vlorë a Sarandë bývalo plné krásných a opuštěných pláží. Při mé první cestě do Albánie v roce 1998 zde nebyla silnice, jen prašná cesta. A v ponorkové základně ještě opravdu kotvila ponorka. To již dávno neplatí, ponorka je v muzeu v Čechách, silnice asfaltová a pláže jsou nechutně plné lidí a hotelů. Přesto jsou ale tři pláže, které mohu doporučit. V létě budou přeplněné lidmi, ale v září a v říjnu zde budete skoro sami.

Plazhi i Palazës: Pláž Palazës je přímo pod sedlem LLogarasë. V roce 2015 byla postavená nová asfaltová cesta a chystá se tu výstavba hotelového resortu. Přesto se ale jedná o krásnou a velkou pláž.

Plazhi i Gjipës: Pláž Gjipes je to pravé pro off-roadáka. Dostupná je jen po opravdu náročné kamenité cestě úbočím útesu nad mořem. Odbočte z hlavní silnice (2Gjipës) na úzkou asfaltku. Na parkovišti (Gjipës parkoviste) odbočte na kamenitou cestu. Bojte se, aby jste nikoho nepotkali proti, jinak jeden bude couvat celou cestu. Oblázková pláž je v ústí nádherného kaňonu s lezeckými terény. Přesto, že je pláž obtížně dostupná, tak tu je malý bar. V létě sem asi proudí davy turistů pěšky. V kaňonu je místo na táboření a studna s užitkovou vodou.

Plazhi i Shpellës: Pláž Shpellës pod Borschem je dostupná po asfaltové silnici a je plná barů. V létě peklo, v říjnu klid a prázdno. Za bary je krásný olivový háj na táboření a na skále vedle pláže je jeden z posledních bunkrů. Bunkry Albánci odstřelují a získané železo prodávají. Podle názvu (Shpellës = jeskyně) a cedulí by měla být na pláži jeskyně, ale nepovedlo se mi ji navštívit.

Gjiri i Kakomesë: v mapě vypadá lákavě, ale je to nepřístupný oplocený areál po vojácích.

2Palazës	N40 10.524 E19 36.302
Palazës	N40 10.269 E19 34.966
2Gjipës	N40 08.422 E19 40.577
Gjipës parkoviste	N40 07.817 E19 39.493
Gjipës	N40 07.620 E19 40.308
2Shpellës	N39 59.300 E19 54.893
Plazhi Shpellës	N39 58.249 E19 54.871

Plazhi i Gjiçës

Plazhi i Shpellës

Pláž Gjipes

Pláž Shpellës

Shpella e Zezë/Shpella e Pëllumbasit

Trasa: silnice mezi Tirana a Elbasan - Ibë - Pëllumbasit

Popis: Toto není off-road, ale o jeskyni jsem se v jiných průvodcích nedočetl a je opravdu hezká a snadno přístupná.

Černá jeskyně se nalézá asi 15km východně od Tirany. Auto necháte ve vesnici Pëllumbasit u restaurace a pak po svých. Cesta je upravená, místy jsou i schody a k jeskyni se jde necelou hodinu.

Jeskyně je 308m dlouhá a nejvyšší dóm je 36m vysoký. V jeskyni je krápníková výzdoba – stalagmity, stalaktity, pár stalagnátů, brčka, polevy. Stojí za to nebyť líný a nehledět na umazání a prolézt až do opravdu nejvzdálenějšího dómu. Celkově je jeskyně sušší, a tak nemá tak krásnou a barevnou výzdobu jako třeba řecká Perama. A je zcela volně přístupná, takže se nevyhnula vandalismu v podobě nasprejovaných nápisů. V zimě a brzkém jaře v jeskyni sídlí velké kolonie netopýrů.

2-Pellumbasit	N41 14.052 E19 55.568
2-Pellumbasit2	N41 14.584 E19 57.239
Parking	N41 14.690 E19 57.355
Spelle cave	N41 15.438 E19 58.069

Shpella e Pëllumbasit

Ubytování v Albánii

V Albánii na pobřeží a ve městech vyrostla za posledních pár let spousta hotelů a kempů. Ale kdo by stál o to spát ve městě nebo na přeplněné pláži. Nejkrásnější je spát pod širákem v horách.

Albánci jsou mimořádně pohostinní a běžně se v horách stává, že vás ubytují u sebe doma. Pokud budete chtít spát osamoceně, tak je ale lepší zajet k nejbližšímu obydlenému domu, rukama a nohama vysvětlit, že budete spát na sousední louce a nabídnout jim cigarety nebo pivo. Myslet si, že když se zašijete někam do lesa, tak o vás nikdo neví, je hloupé. Vědí o vás celé hory.

V Albánii mám dvě velmi oblíbená místa na bydlení u místních a jeden ověřený hotel.

Ubytování u místních je jednoduché, kdo potřebuje luxusní hotel, ať jede na riviéru.

Arras - Vladimír

Ubytování při cestě na Lurská jezera

Penzion kamaráda Vladimíra používám jako svoji nečastější základnu v Albánii. Přijedu autem s lehkou motorkou přes Makedonii - Peshkopija, auto nechám u Vladimíra, skočím na motorku a hurá za dalšími dobrodružstvími v Albánii.

Ubytování sice není zcela dokončené, ale je úplně nové, jednoduché, čisté a příjemné, v nově postaveném samostatném domku. Dva a brzy tři dvoulůžkové pokoje s vlastní koupelnou a záchodem.

Tábořit můžete případně na louce vedle domu. Kdo spí v autě, tak zajede do sadu za domem.

Vladimírův dům se trochu hůře hledá. Na cestě směrem od Peshkopi odbočíte u cedule „Vladimir GuestHouse“, když dojedete k pomníku a ke škole, tak jste to přejeli. Odbočte po prašné cestě do vesnice a asi po 200m doleva přes zavlažovací kanál po cestě mezi sadem a polem přímo k bílému domu.

Součástí ubytování je snídaně - sýr, vejce, marmeláda. V případě zájmu Vladimírovy manželky (ano má dvě, tak je to v této oblasti normální), připraví výbornou večeři, nějakou místní specialitu. Otec Vladimíra pálí vlastní rakiji a pivo je v obchodě asi 300m vzdáleném.

Kus za školou jsou rybí sádky a vedle restaurace, kde dělají výtečné grilované pstruhy.

Nad vesnicí je Skanderbegovo muzeum. Proti proudu řeky v soutěsce je jeskyně se zajímavým vodopádem uvnitř kamenné stěly.

Vesnice Arras je ideálním místem pro výlet na Lurská jezera. Okruh kolem jezer - Cidhen - Lurë e Vjetër - Lurská jezera - Qafa Murrë - Rreth Kale - Arras je akorát na celý den. Hezký je také výlet na druhou stranu k makedonské hranici do masivu Korabit k jezeru Beska Zonjave 1900 m n.m. A v okolí se dá vymyslet spousta dalších výletů. Vladimír mluví plynule anglicky - je učitel angličtiny.

Vladimir Marku

email: markuvladimir@yahoo.com

web: gesthousemarku.yolasite.com/

Mobil: + 355 68 65 06 061, + 355 69 28 45 694

GPS: N41 44.191 E20 19.251

Nejlepší ubytování v Teth

Nejlepší ubytování v Theth není přímo ve vesnici Teth, ale o 5km níže ve vesnici **Nderlysaj**. Vesnice Theth je na můj vkus už příliš turistická, místní se skoro perou, koho kde ubytují, z amplionu na baru celý den vyhrává nahlas muzika. A vesnice je od května do října plná davů zahraničních i domácích turistů.

Nderlysaj je o 5km níže údolím po hezké vyhlídkové cestě za elektrárnou. Pod vodopádem je velká tůň se pstruhy, ovce, jalovcové lesíky, malý bar s pivem, historický mlýn.

Z Nderlysaj můžete po červeně značené stezce vyrazit po druhé straně řeky moc hezkou procházkou nahoru do Thetu. Projdete kolem vodopádu Grunas a přes „Český most“ dojdete kolem opevněného domu „Kula“ do Thethu.

Nebo se můžete vydat z Nderlysaj nahoru nad vodopád k dalšímu moc hezkému vodopádu v opuštěné vesnici Capri. Červená značka odsud pokračuje na sedlo Qafa e Thorës 2000 m n. m.

Ubytování v Nderlysaj poskytuje rodina Dedë.

Dům je na cestě, která od mlýna zleva obchází spodem vesnici k vodopádu. Na bráně je neumělý nápis „Hotel“. Nenechte se odrahit omšelým vzhledem domu, rodina Dedë žije trvale ve Shkodëru a dům má jako chalupu na horách. V domě se ukrývá opravdu velice slušná a čistá koupelna a záchod. Hostinský pokoj je jenom jeden s šesti lůžky, ale přistýlka nebude problém. Nebo můžete tábořit na zahradě a využívat jen koupelnu a záchod.

Starší syn Dedë umí anglicky, mladší se učí.

GPS: N42 21.209 E19 46.261

Nderlysaj - Dedë

Ubytování Voskopoja

Hotel Royal ve Voskopoja sice není moje krevní skupina, ale vlastní ho můj výborný kamarád Elsi, který několikrát startoval s autem na Rally Albania a poslední roky vždy pomáhá s pořádáním. A když je zima a prší, tak je i luxusní hotel dobrý...

Hotel stojí nad městečkem Voskopoja. V okolí jsou nádherné výlety borovými lesy na motorku, off-road, ale i klidně pěšky. Hotel sice nemá parkování za plotem, ale několikrát jsem tady nechával auto s vlekem déle než týden a bezpečně, bez problémů.

Elsi mluví anglicky.

Elsi Bulka

Hotel Royal

email: Elbu_lcb@yahoo.it

mobil: +355684088797

GPS: N40 38.313 E20 35.857

Jezero Balžaj

Kde jsem potkal nejlepší lidi?

Seděl jsem večer v Německu v Hechlingenu v hospodě. Dostal jsem se sem vlastně náhodou, protože jsem v jednom časopise vyplnil anketu a vyhrál tak víkendový enduro trénink v Enduro parku BMW Hechlingen.

A jak tak v pátek po příjezdu sedím v té hospodě a piju si svoje pivo, tak si na bar sedli chlapíci v mikínách a tričkách HP2, BMW Fahrer Training a tak podobně. Aha, to asi budou instruktoři. Způsobně se zvedám od piva a představuji se jim. Pokývají hlavou, pronesou pár zdvořilostí a více si mě nevšímají.

Hm, tak si sedám ke svému pivu a dlabu večeri. K vedlejšímu stolu si sedá skupina čtyř chlapíků a začíná se bavit, světe div se, rusky. Okamžitě pookřeji, jsem antisovětský rusofil a dávám se s nimi do řeči. Potěšilo je, že umím rusky, vyprávím, že jsem přes Moskvu cestoval do Mongolska. Jenže rozhovor uváznul na mrtvém bodě, a tak si tak sedím v té hospodě sám.

Teda ne sám, ale s pivem. A tak si s ním filosofuji, jak jsem kdy cestoval, jaké jsem potkal na cestách lidi. V Mongolsku jednoduché, ale milé. V Moskvě arogantní, na Sibiři báječné. V Libyi hrdé a přátelské, jenže zakomplexované islámem. V Turecku, v Maroku, v Indonésii, v Thajsku, v Malajsii, v Rumunsku, na Ukrajině, na ostrově Réunion, na Sumatře, v Anglii, ve Skotsku, v Norsku, ve Státech, v Mauretánii, v Senegal. A tak všude možně, kde jsem byl.

A jací ti lidé byli. Komunikativní, pohostinní, odtažití, nepřijemní.

A víte, co jsem po třetím pivě vymyslel? Kde byli nejlepší lidé? V Albánii!

červen 2009

Albánie není jenom Theth

Když se řekne Albánie, tak se všem vybaví bunkry a Theth. Jenže bunkry v horách mizí, jsou ve velkém odstřelovány pomocí ledku. Pro chudé venkovany jsou zdrojem železa, které mohou prodat do šrotu a aspoň trochu si vylepšit mizernou životní úroveň. Theth zase, s davy turistů a od brzkého rána nahlas vyhrávajícím reproduktorem na místním baru, připomíná lunapark. A pobřeží? No fuj!

V Albánii je spousta dalších nádherných míst – skalních útvarů, křišťálových jezer a dech beroucích vyhlídek, která jsou naprosto neznámá a turistikou nedotčená. Pravda, řada z nich je stále velmi obtížně dostupná, ale to býval Theth před pár lety také. Veřejná doprava k nim nejedí a cesty k nim jsou sjízdné jen terénním autem nebo pěšky z posledního města. To je při rozlehlosti Albánských hor výlet i na několik dní. Většina míst jsou uprostřed hlubokých lesů, postižených nelegální těžbou, a v nepřístupných horách, které poskytují ochranu medvědům, vlkům, rysům, orlům.

Jezera Miçekut

Horská jezera

Jezera v pohoří Kreshtës jsou opuštěná, těžko dostupná, ale nádherná.

Řada jezer je zde ve třech různých údolích, oddělených hřebeny. Zcela samostatná jsou jezera Shtungës, dostupná od vesnice Kacni po šílené cestě, vybuldozerované v úbočí hor. Šílená je svojí strmostí a je zcela zničená od nákladáků IFA, které svážely nelegálně vytěžené dřevo. Jezera Mičekut jsou dostupná poměrně pohodlně, tedy pokud pohodlně znamená chůzi v blátě po cestě vyjeté od opět nelegálních těžařů, ale tentokrát chromu. V okolí krásných jezer Mičekut, kterých je asi osm pod stejnojmenným vrcholem hor, se těží chrom. Dříve legálně štolou, dnes nelegál-

ně, povrchově. Bagr, za pomoci trhaviny, sledoval ložisko chromu z povrchu a vytvořil tak nesmazatelný šrám v jinak panenském okolí jezer. Jezera jsou překrásně čistá, žijí v nich ryby a čolci, kolem jsou rozkvetlé louky, pasou se ovce. Místní ovčáci vyrábějí výborný ovčí sýr. Za sedlem 1984 m n.m. je další jezero. Je plné kvetoucích leknínů a krásně se v něm zrcadlí torzo uschlé borovice.

Jezera Shtungës - Liqeni i Zi

Asi nejkrásnější jezero Albánie Liqeni e Luleve (Leknínové jezero) najdete mezi jezery Lures. Celkem dobrá cesta (v albánském pojetí, tedy kamenitá, rozbitá, ale sjízdná a průchozí) vede z vesnice Lura e Vjetër pod hřeben pohoří Malësia e Dejës a dál směrem k sedlu Qafë Murrë. Je zde asi 11 jezer. Původně ledovcová, s hrází navýšenou v roce 1985, aby zadržovala co nejvíce vody na suchá léta. Dnes má několik jezer vybagrovanou hráz, aby se snížila hladina pro těžbu dřeva. Okolí celé cesty, které bylo dříve zarostlé překrásným bukovým pralesem, je dnes zcela vykáceno. Samozřejmě ilegálně. Cesta sama je v závěru před sedlem Qafë Murrë téměř neprůjezdná, jak je zničená od dřevařských nákladů. Na cestě jsem jednou našel čerstvý medvědí trus.

Velmi obtížně dostupná křišťálová jezera jsou na vrcholcích pohoří Valamarës. Přístupná jsou nejlépe odbočkou z údolí Devoli asi 8km pod vesničkou Maliq. Cesta k jezerům se špatně hledá, prostě pořád vzhůru a použít intuici. Pěšky můžete pokračovat přes vrcholky pohoří a pak po hřebeni k jezerům Lukova. Ta jsou kus od spojovací cesty mezi vesnicemi Bishnica a Kukur, pod sed-

lem Qafë Macës, ve výšce 1700 m n.m. V minulosti byla obě jezera uměle navršenou hrází zvednuta, aby sloužila jako zásobník vody pro pastevce na léto. Horní jezero ještě nedávno obklopovaly borovice staré až 170 let, dnes jsou již nelegálně vytěžené. Stejně tak hráz jezera je probagrována, aby se snížila hladina a projely těžební traktory... Velkou zajímavostí je „Bulharská zeď“ na protějším konci jezera. Za 1. sv. války tady probíhaly boje a Bulhaři si zde postavili cestu pod skálou kolem jezera.

Jezera Valamarës

Skalní útvary

Hned vedle univerzitního města Korçë je národní park Bredhi i Drenovës. Park by měl chránit unikátní porosty jedlobukových pralesů - jedli kefalonskou, borovici černou, tis a cesmínu. Bohužel jej, podobně jako řadu jiných míst, postihla nelegální těžba dřeva. V národním parku je skalní monument Guri i Cjapit (Kozí kameny), vytvořený slepencem a prošpikovaný, jak jinak než bunkry. Skalní útvar je přístupný dramatických kaňonem z vesni-

Jezero Lukova

ce Drenově na předměstí města Korčë. Cesta vede kolem opuštěných dolů na lignit. Ještě nedávno se zde těžilo. Aby jela elektrická důlní lokomotiva, tak horník musel držet rukou v gumové rukavici drát na troleji.

Kousek vedle, u města Pogradec najdete Guri i Kamjes. Obrovský, černý, skalní útvar připomínající hlavu, se tyčí nad údolím řeky Velčan. Přístupný je od vesnice Darhas u Pogradce po celkem slušné cestě. Na cestě od Gurj i Kamjes do pohoří Valamarës jsem jednou za deště tahal svého Hiluxe 17x navijákem.

Závratná vyhlídka

Kde se vám poštěstí vyjet autem na vrcholek hory až do výšky 2388 m n.m. Já vím, není to moc sportovní, ale cestu si tady Albánci postavili. Na vrcholu hory je totiž kaple s hrobem prvního svatého otce beктаšismu. Toto náboženství je velmi rozumnou odnoží islámu, beктаšové mají v sedle pod horou klášter a pravidelně zde pořádají poutě, spojené s oslavami. Když už jste ne-

Guri i Cjapit

sportovně nabrali výšku, pokochejte se překrásným výhledem a vyrazte pěšky na nedaleký druhý nejvyšší vrchol Albánie, horu Partizan 2416 m n.m. Cesta po hřebeni je schůdná jen obtížně....

Horské planiny

Horských planin nebo při otrockém překladu polí je v Albánii řada. Fusha e Lugjeve, Fushe Laj, Fusha e Vjeter, Fusha Sharkut a další. Fusha e Lugjeve se rozkládá mezi městy Reps a Kukës ve výšce 1400 m n.m. a je planinou propastí. Ve vápencovém masívu se zde vytvořila spousta propastí a škrapů. Určitě by stály za prozkoumání. Planina je dostupná po dramatické a strmé cestě ve skalním masívu, která se zvedá z výšky jen z 200 m n.m. Další krásnou planinou je Fushe Laj mezi městy Gjegjan a Pukë na úbočí hory Maja e Sučelit, vysoké 1475m. Mohla by to být v překladu „planina praní“. Bylo tím míněno praní ovčích kůží. Planina je pokrytá borovými lesy, rozkvetlými loukami a, jak jinak, horskými jezery. A Fusha Sharkut je zase planinou ovčích kožichů. Asi je

na planině Laj vyprali a na planině Sharkut pak sešili. A Fusha Vjeter je prostě Stará planina.

Horale

V Albánii je v horách mnoho a mnoho dalších krásných míst, stačí se nebát a vyrazit. A víte, co je na albánských horách nejkrásnější – lidé. Sami chudí, přežívají od zimy do zimy jen z ovčího sýra, a co si vypěstují na poli. Nemají nic a o to nic se s Vámi, když přijdete slušně a s pokorou, rozdělí.

Článek vyšel v časopise Lidé a země 7/2015.

U jezer Valamarës

U jezera Duschku

Na konci světa je škola a mlýn

Myslel jsem si, že konec světa je v Albánii pod horou Korabit. V zapadlé vesnici Radomirë na Makedonské hranici je tam sýrárna. Jenže pokrok se nezastaví, kousek od vesnice Radomire vede nová asfaltová silnice mezi Peshkopi a Kukës a konec světa skončil.

Letos jsem našel nový konec světa. Na severní hranici Albánie, na hranici s Kosovem, za pohořím Prokletije, je boční údolí ke kaňonu Vermosh. V zimě zapadlé sněhem, v létě dostupné po kamenité cestě úzkým kaňonem. Na konci údolí, pod štítý Mali e Shenikut (2553m n.m.) a Mali e Radohimës (2568m n.m.) se krčí vesničky Nikč a Vukël. Celý sever Albánie je křesťanský, ve vesnici Vukël je kostel, na rozcestí jsou křížky a kolem domů pobíhají prasata. Všechny domy jsou původní kamenné s doškovou střechou, některé ale už mají střechu novou plechovou. Zde žijí ti šťastnější, co sehnali práci v zahraničí. Jenže šťastnější v jakém smyslu? Do zahraničí odešli mladí lidé a své malé děti nechali u prarodičů. Děti dopoledne chodí do školy ve vesnici Vukël a odpoledne pracují na kamenitých polích kolem domů. Bylo jaro – čas orby a sázení. Všude na polích byly vyvezené hromádky hnoje a zemědělci zapřáhli koně nebo krávu a jednoduchým pluhem orali pole. Kolem domů nasázeli rajčata, fazole, cibuli. Stáda ovcí se zatím pasou kolem vesnic. Až bude práce na polích hotová, tak je vyženo na louky v okolních horách. A na prázdniny přijedou na měsíc rodiče domů, přivezou peníze a podívají se, jak jim děti vyrostly.

Ve vesnici Nikč, podobně jako ve většině horských vesnic v Albánii, mají mlýn. Malý domeček s plechovou střechou, voda je z náhonu přivedena potrubím, sestaveným ze starých barelů. Zrovna jsme zastihli tatínka, jak se synkem přivedli osla s pytli kukuřice. Dva stařáci ve mlýně kukuřici semleli, popovídali si a mouku opět odvezli na oslovi.

Strava vesničanů je velmi jednoduchá. Přesto, že mají početná stáda ovcí, tak jedí především zeleninu, kukuřičné placky a sýr. Maso je jen ve svátek a na zimu.

květen 2014

Mlín v Nikč

Albánské gulagy

Co mají společného Svaz sovětských socialistických republik, Československá socialistická republika, Albánská lidová republika a vůbec všechny režimy ve světě, označované jako lidové a demokratické? Porušování lidských práv, potlačování svobody projevu a náboženské svobody. A také pracovní tábory – gulagy.

Gulagy v Albánském pojetí byly těžké pracovní tábory v dolech. Dřina v primitivních a nelidských podmínkách pod zemí, velké mrazy, v létě strašné horko. Vězni spali zabalení v dekách na betonové podlaze v nevytopených ubikacích, jídlo jednou denně, peklo. A to jen proto, že měli jiné názory, které se nebáli říct. Nejčastější obvinění bylo za agitaci a propagandu proti lidové moci. Většinou bez řádného soudního procesu byli věznění řadu let společně s duševně chorými a skutečnými těžkými zločinci. Ponižování, šikana, nenávist, to byl běžný denní chleba. Celkem 200.000 lidí prošlo pracovními tábory. V zemi, která měla tři milióny obyvatel, téměř každý 15. člověk měl někoho v rodině, kdo byl vězněn.

Nejvíce pracovních táborů bylo v okolí Tirany. Nejtěžšími a nejhoršími gulagy v Albánii bývaly doly na měď v oblasti mezi Fushë Arrëz a Reps. V jednom údolí důl Gurth Spaç, přezdívan albánskou Osvětímí, v druhém důl Lumëbardhë a v sedle mezi nimi vůbec nejtěžší věznice Qafë Bari. V dolech na měď a pyrit zde dřelo více jak 1.000 lidí nepohodlných komunistickému režimu, zejména intelektuálů. Dodneška není zdokumentováno, kolik lidí nepřežilo. Tyto gulagy byly otevřeny v roce 1968 a uzavřeny byly a vězni propuštěni až v roce 1988, těsně před pádem komunistického režimu.

Příšerný je příběh povstalců, kteří protestovali proti nelidským podmínkám ve věznici Qafë Bari. V roce 1984 byli hromadně popraveni. Jejich ostatky nebyly ve většině případů do dneška nalezeny. Pouze rodina Sokola Zef Sokoli po dlouhém pátrání a vyptávání se účastníků, kteří odmítli vystoupit z anonymity, našla ostatky svého bratra poblíž Shkodëru až v roce 2011.

Absurdním je příběh premiéra Koço Kota. Ten slavnostně otevřel nové pracovní vězení ve městě Burrell ještě za vlády krále Zoga. V roce 1946 po převzetí moci komunisty se sám stal věz-

něm a ve vězení zemřel. Dnes si ve vězení odpykávají své tresty nejtěžší zločinci spojení s drogovými mafiemi.

Zcela typickým příkladem hrůznosti komunistického režimu je pak příběh učitele Pjetëra Arbnoriho, který byl za své názory a opakované organizování vzpour vězňů neuvěřitelných 28 let.

Za mřížemi nekončili jen lidé s odlišnými názory, ale i celé rodiny bývalých politických přísluhovačů, kteří se stali nepohodlnými albánskému hrůzovládcovi Enveru Hoxhovi. Příkladem je třeba Fatos Lubonja, jeho otec vedl Hoxhovu státní televizi, pak se stal režimu nepohodlný a byl i se synem uvězněn. Fatos Lubonja byl odsouzen na 7 let za kritiku režimu a pak na dalších 12 let za prosovětskou opozici (Albánie byla v té době proti Sovětskému svazu). Ve vězení napsal na cigaretový papír román „Poslední masakr“. Nejsmutnější je, že v Albánii, stejně jako u nás, se dnes ukazuje, že lidé mají krátkou paměť.

Dnes jsou vězení i doly v troskách, opuštěné budovy, zavalené štoly. Jsou plány na rekonstrukci a vytvoření památníku, ale zatím zůstává jen u slov.

květen 2013

Gurth Spaç

Dole v dole

„Všechny doly tady zavřeli, tak jsem musel odjet pracovat do Itálie,“ vzpomíná Etvalt Ndoj, když nám na plynovém vařiči vaří v džezvě kávu. Sedíme v malé boudě, kde jsou dvě místnosti. V jedné jsou kamna a stůl, v druhé spí na pryčnách osm horníků. „Tenkrát jsme vůbec neměli práci a rodina měla opravdu hlad. Vydělal jsem i peníze navíc, a tak, když jsem se před čtyřmi lety vrátil, měl jsem jasno, co chci dělat. Otevřít si vlastní důl. Kde? To bylo také jasné, oblast znám a o tomto ložisku chromu věděl už můj táta. Vyřídil jsem si licenci, nakoupil zařízení, najal horníky, většinou známé a začali jsme kopat.“

Čerstvě otevřený důl pod Lurskými jezery jsem zaregistroval před třemi lety. Dříve holá stráž, teď nově vybuldozerovaná cesta, díra do země a výsypka. Důl je jak ve středověku – vydřevená štolá, kolejničky, vozíčky, karbidové lampy. Většinu vybavení získali z jiných, větších, ale opuštěných dolů. Teda vybavení, přivezli si čtyři vozíčky, koleje, výhybku, ohýbačku na koleje, pražce a ná-

sytku. Výdřevu si vozí z lesů od nedalekých Lurských jezer. A tak jediné pořádné vybavení je starý kompresor a jedna sbíječka.

Štolu začali razit před třemi lety, dnes jsou štoly dvě nad sebou, v hloubce 450 m jsou propojeny svislým komínem, který sleduje ložisko.

Když jsme k dolu v podvečer vyjeli, tak zrovna končili směnu. Posunky a pár albánskými slovy jsem naznačil, že bychom se chtěli kouknout dovnitř. Okamžitě pochopili, žádný problém. Tady si obujte holínky, helmu a vezměte si bundy, je tam zima. Šlapeme mezi kolejnicemi v proudící vodě.

Štola je ražená do kopce, aby voda odtékala, všude je velké vlhko. Tady jim nebezpečí výbuchu rozhodně nehrozí. Výdřeva vypadá dobře, je poctivě postavená a udržovaná. Do opuštěného dolu bych v Albánii nikdy nevlezl. Zdejší horniny nejsou tak pevné jako třeba na Americe u Karlštejna. Oblast je navíc seizmicky aktivní, tak k poškození výdřevy a pohybu horniny může dojít velmi snadno. Ale o aktivní důl je postaráno, a tak není nutné mít strach. Brodím se vodou za světlem karbidky. Míjíme kratičkou boční štolu, kde mají výhybku na vozíčky.

Na konci tunelu je komín. Dál už razit nebudou, ložisko tady uhnulo nahoru, tak jej sledovali komínem a pak si vyrazili o 100 m výše další štolu. Komín teď využívají ke shazování kamenů s obsahem kysličníků chromu. Horní štolou vyvázejí hlušinu a dolní chrom. Kameny s obsahem chromu pak odvázejí nákladákem IFA přes hory k velkému dolu, kde je funkční třídička. V jiném funkčním dole, který jsem také navštívil, neměli horní štolu, ale ložisko těžili z povrchu pomocí trhaviny a bagru.

„Jak moc vyděláte?“ snažím se dát dohromady fráze z konverzace.

„Je to slušné, na výplaty máme a počáteční investice se nám už také vrátila. Ložisko vypadá dobře a ještě tu budeme pár let těžít. Ale už se rozhlížím po novém ložisku a budu na něj muset včas vyřídit licenci,“ uzavírá asi pětatřicetiletý Evtal.

Albánské hory jsou celé provrtané. V severní a střední části doly na chrom a měď, v jižní zase černé uhlí. Technika téměř

žádná, jen pneumatické sbíječky a ručně tlačené vozíčky. Pouze v těch největších dolech mají elektrické lokomotivy. Za komunismu bylo nerostné bohatství jediným vývozním artiklem.

S Československem se třeba měnily rudy za lokomotivy a nákladní automobily. Po změně režimu byla většina dolů uzavřena a horníci odešli do zahraničí. Teď se pomalu vracejí, někteří pracují u nadnárodních společností, které koupily těžební licence ve velkých dolech. Jiní, tak jako Etvalt, to zkoušejí sami v malých štolách. Ošklivou upomínkou na komunistický režim pak zůstává dnes již uzavřený obrovský měděný důl Gurth Spaç. Komunistům sloužil jako gulag a mnoho lidí nepohodlných režimu se zde udřelo k smrti.

červen 2011

Poznámka: V posledních letech většinu licencí na těžbu v dolech získaly turecké společnosti a pohltily i všechny malé těžaře.

Korabit přes údolí Drini i Zi
Maja e Partizanit 2416 m n.m.

Albánie – horská jezera

„Jezera v pohoří Kreshtës? Vůbec netuším, jak se k nim dostat!“ říká Edvin Kasimati, ředitel Rally Albania a jeden z největších znalců divokých albánských hor. Měsíce se toulá horami na terénním motocyklu, aby připravil nové trasy pro tuto nejtěžší Evropskou cross country rally. „Je to nejpouštěnější oblast Albánie. V padesátých letech tady vysazovali na padáku anglické a jugoslávské diverzanty proti komunistickému režimu,“ pokračuje Edvin nad pivem Tirana a výborným pečeným pstruhem, albánskou to specialitou. Setkali jsme se asi dva týdny po rally v Arras u rybích sádek. Jezera mi už dlouho ležela v hlavě, tak jsem si připravil satelitní a vojenské mapy, KTM EXC 450, stan, spacák, stejně vybaveného kamaráda Romana a vyrazili jsme na průzkum.

Pohoří Kreshtës

Pohoří Kreshtës je rozděleno na několik údolí, které se společně stýkají na hřebeni s nejvyšší horou Miçekut 2101 m n. m. V každém z horských údolí je pod hřebenem jedno nebo více

jezer. Jezera jsou původně ledovcového původu, ale kolem roku 1985 jim byla uměle navýšena hráz. Proč, to se už můžeme jen dohadovat. Zřejmě aby fungovala jako přirozený rezervoár vody na suchá léta. V jezerech je křišťálově čistá voda, žijí v nich čolci, mraky žabích pulců a malé rybičky. Kolem jezer jsou překrásné horské louky, plné žlutých a modrých květů. Na loukách pasou pastevci stáda ovcí.

Cílem výletu nebylo jen jezera navštívit, ale také najít cestu sjízdnu pro offroad auta a zdokumentovat. Neobávám se, že by tady auta nebo motorky napáchaly nějakou škodu. Kde projedou terénní nákladáky, svážející ilegálně těžené dřevo, tam už osobák nebo motorka škodu nenadělá. Projet obtížné kamenité cesty s vyjetými kolejiemi v bahně, výjezdy po šutrech a krkolomná stoupání, to i s autem nebo na motorce vyžaduje pořádný kus umění a poslouží to jako přirozený filtr množství vozidel. Čtyři za rok? I to je možná moc.

Jezerá Shtungës

Jezerá Shtungës jsou na severovýchodním svahu hor. Cestu sem nám poradili místní, na hledání nebyla složitá. Dříve k nim vedla celkem pohodlná cesta údolím, kterým odtéká potok z jezer. Tu ale strhly závaly, a tak si místní bagrem postavili novou cestu od dolů přes hřeben. Strmou, kamenitou, autem i na motorce jen obtížně vyjetelnou.

„Nic těžšího jsem v životě nejel!“ vykřikuje Roman na vrcholku serpentiny a adrenalin z něj odstříkuje. Místní tu jezdí s Ifami (IFA – východoněmecký terénní nákladák), naloženými kládami. V naloženém autě, které vytáčí serpentiny na prudké cestě dolů, že mu jde kabina nad srázem, bych nechtěl sedět. Shtungës není jedno konkrétní jezero, ale asi pět jezer. Největší a nejkrásnější je Liqueni i Zi. To je ve výšce 1800 m n. m. přímo pod hřebenem. Jezero je velké asi 600 x 400 m, s průzračnou vodou, žijí v něm ryby. Všude kolem jsou znatelné stopy po starém požáru - ohořelé stromy popadané do vody. Požáry v letních měsících často sužují albánské hory. Většina stromů je už vytěžena a o sázení nových se

nikdo nestará. O jezero níže je nedávno opuštěný důl. U nejspodnějšího jezera jsme potkali dřevaře, jak na mulách jedou s motorovou pilou kácet další části bukových lesů.

Jezera Mičekut

Tato jezera se jmenují podle nejvyšší hory a jsou rozložena v údolí přímo pod ní. Napočítal jsem jich pět, v mapě jich bylo devět. Přestože se do tohoto údolí vyráží ze stejné vesnice jako do předchozího, tak zde už místní nevěděli. Část jich tvrdila, že tam žádná jezera nejsou, část tvrdila, že tam jsou, ale cesta k nim nevede. Dali jsme se tedy kamennou cestou horami směrem k jezerům. Cesta ale končila u opuštěného dolu a konec. V satelitní mapě jsem našel ještě jednu cestu, která na tuto navazovala a vypadala nadějně. Našli jsme začátek této cesty nebo spíše opuštěného tankodromu. Spíše strž než cesta, plná volných kamenů a skalek, na motorce velmi obtížně vyjetelné. Roman mě proklínal: „Nic těžšího jsem v životě nejel!“ ale nakonec jsme touto cestou vyskákali až na hřebínek, za kterým se otvíralo horské údolí s jezery. Jedno z jezer je dokonce plné kvetoucích bílých leknínů a žlutých stulíků. Měli jsme smůlu, protože se celou noc honily mraky a přes den pak přicházely prudké dešťové přeháňky, hnaly se mraky a mlha.

U jednoho z jezer byl zase důl na chrom. Kde je důl, tam musí vést cesta a poté, co jsme přijeli, tak nákladáky už dlouho nejely. Mimochodem albánský horský důl, to je učebnice antiekologie. Původně štola s malou výsypkou. Pak objevili, že ložisko na kopci vylézá na povrch. Nasadili bagr, třaskaviny a kopec je po zásahu leteckou pumou. Horníci z nás mají obrovskou radost a vysvětlují nám, kudy se sem s nákladákem dostanou. Nepochopili jsme to.

Raději od této brutální jizvy do jinak panenské horské přírody odjíždíme k dalšímu jezeru. Nejdříve potkáme stádo ovcí, pak pasoucí se muly a pak obrovský hrnec na ohni, z kterého stoupá pára. V hrnci jsou konve na mléko a pastevci zde vyrábějí sýr. Proslulý balkán, slaný, trochu cítit po ovcích a výtečný. Dostáváme sýr k obědu, to je výhra, už se dva dny živíme jen sardinkami a čoko-

ládou. Pastevci zde mají ohradu v rozvalinách nějaké staré stavby. Z boku mají mezi zdí napnutou plachtu, pod ní ohniště a pelech. Jinak se té hromadě molitanů a dek na prknech, vyráběných namísto motorovkou, říct nedá.

Jsou velmi milí, klábosíme, fotíme si je, vysvětlujeme jim rozdíl mezi albánským „jo“ a českým „jo“ (význam je zcela opačný, stejně jako kývání a vrcení hlavou). Sdělují nám, že před pár lety tady prošla česká dvojice s batohy a pak ještě čtveřice. Samozřejmě, že jsem si nedělal iluzi, že jsme toto místo objevili. Vždyť první fotka jezera Miçekut, kterou jsem na internetu objevil, pocházela od bývalého českého konzula z Tirany. Samotné jezero Miçekut je překrásné – těsně pod vrcholky hor v obrovském skalním amfiteátru. A zase čolci a hejna pulců. A kolem rozkvetlé louky, na kterých poletovali dudkové.

Za pár dní, když už jsme měli hory přejeté na druhou stranu, tak se k těmto jezerům Miçekut vracíme. Byla nejkrásnější a navíc jsme museli najít tu cestu pro auta. Byla to ta poslední odbočka, co jsme po celém dni pokusů zkusili. Koleje v bahně byly vyjeté, že v nich motorka skoro mizela. Tak to bude na hodně zvednuté

auto a statečného řidiče.

Jezero Baldžaj

Od jezera Mičekut vede krásná balvanitá cesta přes sedlo. Pašáci koukli na naše EXC a prohlásili, že tudy projedeme do Fuschë-Belquize. Výjezd na sedlo byl sice po cestě, ale neuvěřitelně prudký, plný volně se kulících balvanů. Na motorce velmi obtížné, auto nevím, nevím. Já to nějak vyublal, ale Roman se seknul ve strmé části. Chvilku se horami nesl zvuk jeho úžasného Akrapa a odrážel se od kopců. Pak už nemohl, tak jsem s motorkou sjel dolů a znova. No co budu povídat, na dva pokusy jsem to nedal. Ten Akrap mi vůbec nesedl, výkon se vůbec nedal jemně dávkovat, bylo to off/plnej výkon. Posledních sedm metrů jsme motorku vytáhli na kurtě.

„Nic těžšího jsem v životě nejel!“, funí Roman na kopci. Sedlo 1980 m n. m. a úžasné výhledy, občas mraky, občas sluníčko, občas slejvák. Pod námi je další překrásné jezírko. Je plné kvetoucích leknínů a krásně se v něm zrcadlí torzo uschlé borovice.

Hledáme cestu dál do údolí, ale vyhodnocujeme ji jako sjíždnou jen na oslu s padákem. Jak se tak válíme u jezírka a váháme,

Roman Hrabě, pekelný výjezd na sedlo

kudy dále, tak se najednou za kopečkem objevuje stádo ovcí a pasák. Zdravíme ho „Mirëdita“. Potěšen, že se snažíme o albánštinu, odpovídá „Mirë“. Ptáme se: „Rruga për Belquizë moto – po?“ Pastevce naznačí důrazný albánský nesouhlas – vrcení vztyčeným ukazováčkem. „Rruga – jo!“ Po chvíli diskuze nám ale radí, že se nemusíme vracet stejnou cestou. Ukazuje na nízký hřeben a za ním, že je prý další jezero Baldžaj. Ukazuje nám, ať vyjedeme kousek zpátky, tak odbočíme z cesty, jedeme asi 2 km volným terénem, sjedeme k jezeru a vpravo za jezerem je cesta.

Tak jo, nahoru po kamenité cestě, odbočit do louky plné po-

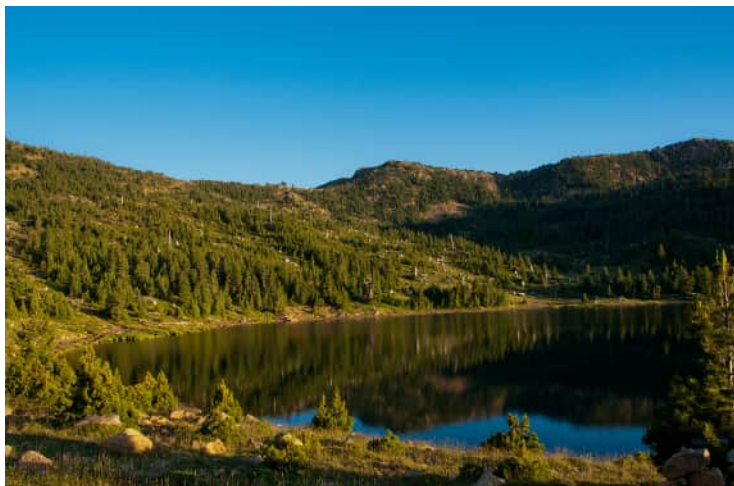

Guri I Kuç

házených velkých kamenů a 2 km si hledat cestu mezi balvany. S autem neprůjezdné, motorka to nějak prokličkovala. U jezera Baldžaj opravdu začíná cesta. Čerstvě vybuldozerovaná – otevřeli tady nové štolu na chrom. Cesta serpentínami prudce sklesá do kaňonu, kde je hlavní důl. Ten je starý, tady se těžilo již za komunistů. Stavějí si tady vlastní elektrárnu na potoce a do okolních kopců vrtají štolu za štolou.

Jezera Lurës

Nelze se nezmínit o jezerech Lurës. Tato jezera jsou v Albánii nejznámější, vede kolem nich celkem dobrá cesta. Ovšem zase jen pro terénní auto nebo motorku. Cestu jsme použili jako spojovačku mezi Arrës, kde jsme měli schůzku s Edvinem, a výše popsanými horami Kreshtës. Jezera Lurës jsou v sousedním pohoří Kukorë Lurës. Jezer je v oblasti údajně podle tištěného průvodce přeloženého z angličtiny až 25, ale průzkumem satelitních snímků jsem jich objevil jen jedenáct a z toho přístupných u cesty je šest jezer. Možná jsou zbývající jezera už vyschlá, anebo autor v oblasti nikdy nebyl, a to spíše.

Jezero Miçekut

Původně přírodní ledovcová jezera byla kolem roku 1985 také upravena umělými hrázemi. Jezera jsou velmi krásná a pro svoji relativní dostupnost i navštěvovaná. To v albánských měřítkách znamená, že tu za celý rok projede i dvacet aut. Jedno z jezírek je zarostlé stulíky a lekníny a na cestě jsme našli medvědí trus.

červenec 2011

Průzkum jihu

Svět je malý, hlavně ten albánský

Těch 30 km od GurhIKamjes jsme jeli celý den, naviják použili jen 17x, lopatu jsme už nesli vedle auta, lano navijáku už ani nenavíjeli, jen přetáhli přes haubnu ke spolujezdci pod nohy, tekuté bahno z pohorek jsem už před nástupem do auta nevytléval, do korby zadem natekla voda z kaluží. Nevěřil bych, jaké drobné šípky udrží lano navijáku. Mimochodem, naviják se albánsky řekne „arganelo“. Nakonec jsme zničili jen uchycení kardanu a přední manžety a vyvázli těsně před soumrakem na pevnou cestu. Naštěstí přestalo pršet a oteplilo se na 4°C a hranice čerstvého sněhu se zastavila nad námi. Přespali jsme. Druhý den, utahaní, dorazíme po již slušných cestách do turistické Voskopojě. Prohlédneme vyhlášené kostely a vyměkneme, že chceme do sprchy. Nad vesnicí luxusní hotely. Vyjedeme k prvnímu hotelu, zamčeno. Druhý hotel (ten výše), před ním stojí terénní Suzuki s povědomou červenočernou samolepkou a z hotelu vybíhá Elsi! Kluk, co pomáhal zajišťovat Albania Rally! Tak to je teda setkání. Hotel patří jeho rodičům, je tady sám, sezóna už skončila a moc se omlouvá, že už nemá nic, jen pivo Tirana.

Borovými lesy

„Do Tresově? Tam se přece jede přes Korče po asfaltu,“ řekli mi dědci, co hráli domino v hospodě ve Voskopojě. „Pres Krushove cesta vede, ale tam se nejedí, jed’ po asfaltu.“

Naštěstí jsem se nenechal odradit a vyrazili jsme. Pravda, po dni stráveném na IFA highway s opakovaným nácvikem vyprošťování vozidla navijákem, jsem měl pramálo chuti na bahenní koupele.

Ještě jsme s Elsiho pomocí ráno sundali u hotelu tažné zařízení - musí se sundat celá zadní traverza a pak se dá tažné odmontovat. Tvoří úplně báječný pluh a především jsem na něm opakovaně visel.

Z Voskopojě se klikatí krásná říčka a kolem ní cesta. Prašná, ale celkem udržovaná. Ovšem pouze 5 km k vojenské posádce a klenu-

tému mostu do Shipske. Tady odbočuje evidentně téměř nepoužívaná lesní cesta. Přebrodí řeku a vyhoupne se na ostroh nad kaňonem. Celou dobu nádhernými borovými lesy. Cesta není těžká, je tu písčitá půda, a tak po předvčerejších dešti není ani památky. Za deště by to tady asi dost klouzalo, ale šlo by to. Cesta mine vesnici Krushove a zprava obtočí kopec. Ve vojenských mapách ho obtáčí zleva, cesta tam je, ale evidentně nepoužívaná. Na cestě zprava jsme minuli rybníček, odbočku na Shipske a napojili se na cestu dle vojenské mapy.

Potkali jsme pastevence s ovce. Zdálokly vidím, jak má přes ramię vojenskou pušku. Když u něj zastavíme, abychom ho pozdravili, tak už ji nemá. Naznačuju pušku a kde ji má a směju se. Směje se taky, ale neukáže ji. Mohl bych se rozepisovat, jak ji má na ochranu stáda před vlky, ale pravda je taková, že místní vášnivě a načerno loví zajíce a divoká prasata. Ptám se na cestu a potvrzuje, že „rruga Lozham makina sum mir“. Tedy cesta je výborná.

Vyjeli jsme nad borový les na vrchol kopce. Opojně zde voněl tymián a borovice. A ta panoramata.

Napravo přes Korče jsme horským údolím viděli Guri i Capit, skalní útvar s bunkry, před námi na obzoru Guri i Kamjes, skalní

útvár s vyhlídkovou cestou, kde se trénuje použití navijáku. Pak pohoří Valamarës a jezera Lukova, kde jsme byli hned první den. Pohoří Gramsh, Tomorrit a za námi překrásné pohoří Ostrovicës, pod kterým jsme si ráno projeli krásný okruh. Okruh byl bohužel s návratem do Voskopojë, protože mezi Marjan a Cemerice byl zával.

Bylo by tady fantastické místo na spaní, ale je ještě brzo, a tak se motáme borovými lesy dále. Je zde náročná navigace, vojenská mapa nesedí úplně bezvadně a v lesích je několik odboček, které vypadají všechny stejně vyjeté. Úplně na konci na vrcholu kopce na Lozhan se vyjeté koleje stáčejí prudce doprava a mimo původní cestu strmě padají dolů. Následujeme je docela příkrým klesáním v kapradinách a klesneme na původní cestu.

Tady začíná jediný opravdu obtížný úsek na cestě. Jsou tu už buky, ty drží vodu, a tak je zde prudké klesání vyjetými kolejami s vodou. Následuje přejezd závalu, naštěstí je suchý, za mokra bych se asi dost bál o sklouznutí do strany. A že je kam padat, kaňon Devolli je asi 300 m pod námi. Kvůli tomuto místu nemohu trasu doporučit ve směru Tresovë Voskopojë a za deště ani v jednom směru.

V Tresovë jsme vyjeli přímo u opuštěného dolu.

říjen 2011

Albánský masakr

V roadbooku vidím poznámku, co jsem si večer napsal, do konce časovky je to ještě 20 km. To snad nepřežiju! Už mám za sebou 65 km ostré jízdy v časovce. A to je už druhá časovka dnešní etapy, která má 499 km. Překročili jsme tři pohoří, na spojovačce projeli kaňonem kolem měděného dolu, kde byl nejstrašnější albánský gulag. Druhá časovka začínala nekonečným výjezdem do hor, který vrcholil těžkým endurovým výjezdem po kamenech. Peklo na ruce. Už jen 10 km, cesta se vine úbočím hor, kamenitá, plná louží, kameny kloužou. Motorku už vůbec neřídím, jen se jí držím. Tahle časovka snad nemá konce. Edvin (ředitel rally) letos pořádně přitvrdil a připravil nejtěžší rally, jakou jsem zažil.

Italský mixér

„Jestli bude rally pokračovat stejně nudně jako prolog, tak jedu domů.“ To říkala většina nováčků albánské rally. V prologu se jelo krátké kolečko na písčité pláži. Všem říkám: „Zachovejte klid a šetřete síly, netušíte, co Edvin a Albánie dokáží“. Nemýlil jsem se, překonalo to i mé očekávání.

První etapa start v 5.30 hod., první časovka hned po 20 km, na rozjetí 85 km. Startovali jsme ve Skanderbegových horách těsně nad Tiranou a etapu jsem nazval „Italský mixér“. Všude kolem trati leželi rozsekaní Italové, tedy nejen Italové, ale těch bylo zdaleka nejvíce. Kamarád Johanés z Rakouska stál bokem a u SuperEndura měl proražený karter. Filip si na své LC4 utrhł rozetu od náboje. Tomáš skočil z nenápadného mostku do kamenitého koryta. Motorka naštěstí zůstala na cestě. Po cestě míváme albánský horský vojenský tábor. Před bránou motorka na boku a vojáci pomáhají obrovskými montpákami přezouvat. V druhé půlce, v navazujícím pohoří Martanesh jsem na krásném hřebeni mezi zbytky sněhu dojel Pécu a společně jsme zabloudili u obrovského bunkru. Když jsme se vraceli zpět na trasu, tak jsme za výjezdem přehlédli hluboký příkop. Já ho skočil, ale bouchnul jsem si roadbookem do brýlí. Péca přibrzdil a schoval si LC8 do příkopu, že nebyla vidět. Zatačka, která byla v roadbooku označena jako „Lucifero“ (skok ze skály asi 200 m), si naštěstí nevyžádala žádné oběti. Pro Italy se zlomenýma rukama a otřesy mozku najížděly terénní sanitky.

Albánský premiér Sali Berisha a ředitelka odboru turistiky Julia Dhame (vpravo) zdraví závodníky na startu Rally Albania 2010.

Druhá časovka byl pro mě zajímavý objev. Cestu z Cerence přes pohoří Kreshetës do Selistë jsem už několikrát marně hledal. Tak teď už vím, že tady je, jen nevím, jestli ji najdu. Časovka byl takový kalup, že si cestu nepamatuju. Sedm minut za mnou startovalo do časovky první auto, Albánci, a podle toho, jaký zajeli čas v první časovce, tak naprostí šílenci. Po pár serpentínách je auto pořadatelů a tahají z rokle navigákem čtyřkolku. Chudák Olin Bražina skočil do rokle, pochroumal si rameno a skončil. Pak ještě stojí Jirka s BMW 800 a opravuje čidlo stojánku. Vím, že mám za sebou první auto, a tak jedu, jak dokážu. Do cíle kousek před mostem pod

Pehskopi dojíždí auto asi 5 min. po mně. Oni fakt jedou jak šílení. Po cestě jsem chvíli doufal, že pojedeme výbornou trasou kolem Lurských jezer, ale odbočili jsme doprava, jezera si asi Edvin nechal napříště.

Spojovačka do cíle byla nekonečná – údolím Černé Driny, kde byla šotolina, to ještě šlo, ale z Kukës do Valbonë, část asfalt, část stavba silnice, to bylo utrpení. Údolí Valbonë je jedno z nejkrásnějších míst v Albánii a pohoří Gjakovës se přezdívá Albánské Alpy. Zasněžené štíty, kleč, sutě, zbytky sněhu a také polorozpadlé domky

a velká chudoba. Na dně údolí průzračná modrá řeka. Tak sem nás Edvin vytáhl, aby nám ukázal krásu albánských hor. Trochu nám to kazila odpolední bouře, ale večer se vyčáslilo, a tak nám brácha na grilu udělal čerstvé kotletky, které jsme hojně zapíjeli pivem Tirana. Filipa vyzvedli v horách jako posledního, asi proto, že neměl nic zlomeného. Už si stavěl přístřešek a u pastevců žebrol o oheň. Vyzvedli ho v osm večer a dojeli až ráno, strašná dálka. Ráno si všichni kontrolujeme, zda máme zabalenou hliníkovou fólii a zapalovač. Nedojel ani Joe, vítěz Dalmatia rally, pohmoždil si ruku.

Jízda na sbíječce

V údolí Valbonë je krásná vyschlá řeka, plná velkých kamenů, přes které je vyjetá neznatelná stopa. No samozřejmě, že máme časovku v korytě. Vyjedeme všichni společně pod vesnici Rragam a pak startujeme stejnou cestou zpět. Už cesta nahoru přes kameny by stačila. Asi 3 km po startu mě předjíždí Honza, tak se ho chytám a nechávám se ostrým tempem protáhnout celým korytem. U rozpadlého hotelu vyjedeme na šotolinu a letíme dolů údolím. Brzdit se na oblázkové cestě nedá, jen přidávat. A pak je nečekaná odbočka – vyjíždíme po kozí stezce doleva do hor do zcela opuštěné vesnice pod horskými jezery. Cíl časovky je u betonového monumentu.

Kdo dojíždí po nás, tak hlásí, že v kamenitých serpentinách je hluboko v rokli vyskočená motorka. Když jsme jeli stejnou cestou hromadně zpátky, tak už ji pořadatelé vytáhli navijákem. Dneska byl odpočinek, a tak jsme měli jen 45 km. Filip si od Adama půjčil zadní kolo z EXC, pasuje do staré LC4, tak může zítra pokračovat.

Přes čtvero pohoří

Valbonë – Vlorë – už pouhým pohledem do mapy je jasné, že to bude pekelná dálka. Na start jdu v 6.15 hod. V údolí Valbonë je mlha, a ta se do Fierzë jen zhušťuje. Ve Fierzë, hned za mostem pod přehradou, je start časovky. Kameny, kameny, kameny. Jak jsem zrychlil, tak mě volný kámen někam vystřelil přední kolo. Jel jsem raději jak podělaný. Hned po startu se mi navíc pocíchal roadbook, tak jsem ho ještě musel urovnávat. Ale těsně po mně startoval Jindra, a tak mě kus cesty kamarádsky táhl. V roadbooku byla v jed-

nom políčku obrovská stopka. Byl zde stržený okraj a díra do pekel. Byl tu Edvin a pro auta odkopávali kus sesuté stráně. Přes překrásné pohoří porostlé borovicemi mezi Fierzë a Fushë Arës jsme se promotali do cíle. Jel jsem jak ponocný, to nebude žádný zázrak.

Následující spojovačka bylo to nejkrásnější, co nám mohl Edvin připravit. Stoupalo se kaňonem borovými lesy. V kaňonu byly portály opuštěných dolů a z nich vytékaly červené potoky, těžila se zde měď. Za hřebenem bylo peklo – bývalý albánský gulag. Ohromný

Josef Macháček na Rally Albania

důl na měď, spousta štol, betonové domy, v kaňonu červená řeka, pekelné vedro. Jirka tady píchnul, a tak si to peklo užil ještě více. S Jindrou jsme tady jeli společně a společně ve vedru usínali za jízdy na motorkách. Další cesta předhůřím do Belquize byla sice krajinně hezká, ale nekonečná a těžká. Jeden úsek byl dokonce v Gurth Spaç Croadbooku označen jako nejhorší cesta na planetě. Díry, kameny, vyjeté koleje.

Kus za Belquize, když už jsme únavou nemohli, tak byl na 270 km start do druhé časovky. Vzpomínám si tak na výlety většiny lidí, co jezdí na motorkách s označením Adventure – po 200

km v terénu jsou už úplně vyřízení, a to jeli dva dny. Ze startu je výjezd serpentinami do hor, vysoko, vysoko, až v uších zaléhá. Když už to vypadá, že je vrcholek, tak odbočuje nenápadná, čerstvě traktorem vyjetá cesta – Edvin je vrah. Cesta na táhání dřeva, prudký stoupák, hluboké vyjeté koleje, jíl a spousty kamenů. Ve výjezdu mě předjíždí skupinka Talošů. Za mnou na startu nebyli, takže už stihli zabloudit. Jedou na 450 a dvoutaktech a po kamenech nahoru si jen skáčou. Já si nechal standardní převod, a tak jedu na jedničku

Filip Weber na Rally Albania

přes spojku. A odcházejí mi ruce a musím zastavovat na odpočinek. Na vrcholu hor, asi po 6 km tím šíleným výjezdem, je Lago Nero, aspoň tak je to vyznačené v roadbooku. Ve skutečnosti je to překrásné jezero Liqeni Skënderbeut. Jenže je málo vody, a tak má okraje plné bahna. S úctou ho objíždím křovisky, Taliáni mají mozek někde v kalhotách, a tak to celá skupinka napálila napřímo. Když je tam vidím rozházené a patlající se v bahně, tak se můžu smíchy potřhat. Honza tady viděl Taliána, jak mu předvedl ukázkové salto přes řídítka.

Prdím si to dál svojí výletní rychlostí a za chvíli mě zase před-

jíždějí. Jenže u bunkru blbě odbočují. Bohužel poslední z party se ohlíží a vidí, jak odbočují jinam. Tak všechny vrátí a jedou pokorně za mnou. Ve sjezdu znova nevydrželi a předjeli mě. Na dalším rozcestí zase stáli. Pak už pokorně jedou za mnou. Já mám výhodu! Najíždíme na cestu, kterou jsem jel před pár dny Toyotou. A ta nás dovede na vrchol obrovského lomu.

Je tady obnažený celý velký kopec, rozvrtný doly, výsypky, někde se těží povrchově. Cesta nás promotá skrz a pak už je navigace jednoduchá, tak mně Taliáni zase ujedou. Ale ne nadlouho. Pokračujeme zase do Skanderbegových hor, cestu dobře znám. Za vojen-

ským táborem je zase na cestě parta Taliánů. Jeli jak střelení a jeden je rozsekaný na kaši, volají mu pomoc. Do cíle časovky mám už jen 20 km. Je úplně jedno, že jedu po známé cestě, navigace je tady úplně jednoduchá. Co není jednoduché, je kamení, louže a tunel v bukovém listí. Z louží je na kamení vytahaná voda, takže šíleně klouže a v bukovém tunelu se musí jet v předklonu. Předjíždí mě nějaký hlučný výfuk, tak uhýbám a on to Jindra. Startoval několik minut přede mnou. Ten ale musí být našťvaný, že bloudil, a tak za to tahá. Ani se ho na mokřích kamenech nesnažím honit. 10 km do cíle,

to snad nemá konce. 5 km do cíle, už se jen držím řídítek a už ani neřadím, neumáčknu spojku. V cíli lidi úplně zničeně leží vedle motorek. Setkávám se tady s Jindrou a Jirkou, a tak si na pumpě pod horami dáváme pivo a dojíždí nás ještě Norbert na 690. Narazil si zápěstí a asi i zlomil palec a večer skončil. Do cíle etapy ve Vlorë jen 160 km. Tak nás Edvin ještě protáhne po nějakých polňačkách, za což jsme mu moc vděční. Ve Vlorë jsme tak vyřízení, že bychom nejraději šli rovnou spát. Objevujeme ale přímo na pláži myčku a vedle myčky bufet s točenou Tiranou.

Je to záchrana. Asistence totiž měla velký průšvih. Při vylodování z trajektu Fierzë – Komani si kamión italského doprovodu strhnul elektrický kabel v tunelu, zdechnul a začal hořet. Řidič německého doprovodného kamiónu nezaváhal a hořící kamión před sebou vytlačil z tunelu. Všichni z tunelu utekli bokem na hráz a až když se rozptýlil kouř, tak vycouvali zpět k trajektu. Z Komani pak vyrazili až pozdě a do bivaku ve Vlorë přijeli po půlnoci. Já už spal na trávě, ale chudáci Italové zůstali úplně beze všech věcí. Kamión zcela shořel.

Vojenský prostor

Celý poloostrov naproti Vlorë je vojenský prostor. Edvin vyřídil povolení a odpočinkovou rychlostku jsme jeli kolem poloostrova a na nejzazším místě byla pláž a koupkačka. Žádná navigace, žádné výjezdy, jen klikatá cesta těsně nad mořem po útesech. A kameny a skály, strašné rány do ráfku, tlumiče mi snad vůbec nefungovaly.

Po servisu motorek se scházíme na městské pláži, kde čepují Tiranu, a musím konstatovat, že Olin Bražina a Martin Michna budou čestní členové Czech Desert Beer Rally Teamu.

Ještě nemáte dost?

Ráno šok, nejsem na startovací listině! Vstal jsem tak, jako bych startoval normálně půl hodiny po prvním a na start jsem se dostal až dvě hodiny po něm. První startoval v 5.30 hod.

Důvěrně známou cestou od moře do Tepelenë po úbočí hor se přesunujeme na start první časovky. A taky do cesty velké bouři, jak startuju poslední, tak jsem si počkal, až se opravdu pořádně

rozprší. Po mokrých šutrech jedu krokem a jen myslím na to, jak se mi bude posmívat Pepa Macháček, co startoval asi 20 min. po mně. Nebyl až zas tak rychlý, dojel, až když už jsem byl chvíli v cíli. Nejdříve kamenná cesta, pak odbočka ve vesnici přes pastvinu a pak bahenní lázně. A za bahenními lázněmi šikmé skalnaté plotny, na které bylo bahno vytahané. Chudáci kluci na LC8 a GS800. Robert sebou někde práskl, v cíli je celý polámaný.

Martin, který jel naprosto nádherně a šlapal na paty první trojici, tak v této rychlostce zabloudil a ztratil snad 20 min. Rychlostka měla pouhých 65 km. Do startu druhé SP je kratičký přejezd. Kousek pod Čorovode odbočujeme do hor a začíná 80 km masakru. Nejdříve výjezd na sedlo v horách Kulmakës – šutry, skály, voda. Sjezd ze sedla dolů je po šotolině a Péca si přede mnou zkouší sestavu na letecký den. Pomůžu mu zvednout motorku a dolů do důvěrně známé vesnice Gjerbës dojíždíme fakt opatrně. Přes náves doleva, kdo zná, tak ví. Ano opět míříme do naší oblíbené řeky, kde Jindra loni učil plavat motorku. Naštěstí jí pouze přejíždíme a v nepochopitelném místě najíždíme na cestu, která nás prudkými serpentinami vytáhne na protější kopec. Teda kopec, ony to jsou skoro další hory. Po jejich svahu se vine uzounká cesta, asi 1 km nad řekou, a vypadá, jako by ji postavili jen pro nás.

Tobogán borovým lesem – nahoru, dolů, doleva, doprava. Když se přestaneme motat, tak sjezd z hor, kus vesnicemi, kde jsou speed limity, úplně dolů k řece a pak brod. A pěkně hluboký. Podle vody poznám, kde mám brodit, a tak mám vodu tak přes kola, ale kdo jel tam, kde brodí nákladáky, tak má pstruhy v airboxu.

Konec časovky, teď už bude odpočinkový přejezd do Tirany. Dáváme si u pumpy pivo, Pëtitáta tankuje naftu nejdříve do motorky a pak i do sebe a vzájemně se ujišťujeme, že zbytek bude už po asfaltu. Jaká mýlka! Edvin nás protáhl po přehradě, pak po asfaltu pod Elbasan a šup z asfaltu dolů. Cesta přes hory do Tirany byla snad horší než časovky. Nejdříve štěrk, pak vyjeté koleje v bahně, nahoru, dolů, pořád klikatice. Všichni se únavou už jen motali. Dojezd do Tirany si už ani neuvědomuju, dávám si jedno pivo Tirana (1,5l PET) a umírám. Igor ráno odstoupil, na etapě ve Vloře sebou praštil do šutrů, je sedřený a sotva leze.

Nejlepší nakonec

Poslední etapa byla ve Skanderbegových horách těsně nad Tiranou. V roadbooku byl chyták, první políčko byly semaforey u hotelu a ne výjezd z hotelu. Tirana byla plná Taliánů, co zmateně jezdili na všechny strany. Start časovky byl na stejném místě jako vloni za soutěskou a nakonec i celá časovka byla úplně stejná a měla 40 km. Protože byl bordel ve výsledcích, tak Péca startoval těsně přede mnou. Mezi nás se ale natlačil Talián, asi Pécův nový kamarád. Dojel jsem tak Pécu až pár km před cílem na kamenité cestě po vrstevnici. Po cestě jsem ještě minul špalek se zaseknutou sekerou v pravé koleji a několik odložených motorek. Když už jsem viděl Pécovu zářící helmu, tak jsem za to zatáhl, abych ho dojel a předjel. Jenže kameny byly mokré, v zatáčce jsem najednou ležel, ulomil páčku spojky a narazil si ruku.

Jak tak opravuju, tak přijel Martin, který startoval daleko přede mnou. Vystřelil ze zatáčky, spadl ze skály, ani pořádně neví, jak se z rokle vyhrabal nahoru. V cíli mi dává brufen na bolavou ruku a směje se, že cigára a brufen jsou základní výbava závodníka. Adam zde poprvé uvěřil Taliánovi a vyjel za ním do nesmyslného skalnatého výjezdu. Honza zase vyprávěl, jak ho dlouho blokoval pomalu jedoucí turista, tak ho předjel hlubokou louží a celého zlíl. Cíl etapy nám Edvin naplánoval do hospody. Zřejmě luxusní místní hospoda, nemají točenou Tiranu, ale europivo Heineken. Ovšem lepší europivo než žádné pivo. Pětítáta učí číšníka točit pivo a já zase kmitat a sbírat prázdné püllitry. Večer slavnostní ceremoniál s vlajkami a hymnami na hlavním náměstí v Tiraně.

Adam

Je to neuvěřitelné, ale Adam Kubarski, polský člen Czech Desert Beer Rally Teamu, dojel jako druhý v celkovém pořadí. Je to výborný výkon, předjel mnohem zkušenější borce zvučných jmen.

Albania rally

Rally byla výrazně těžší a náročnější než loni. Delší časovky, těžší úseky. Vloni bylo necelých 100 jezdců, letos 200. Včetně těch nejlepších jmen mistrů Evropy a Itálie a lidí startujících na Dakaru. Edvin nám připravil sice těžkou, ale naprosto báječnou trasu horami napříč celou Albánií. Na stavbu trati si pozval snad Hajného (Stavitel trati Motoráj rally, známý velmi vypečenými a obtížnými úseky.), a tak byla plná záludností. Roadbook byl naprosto perfektní, jak situace, tak km naprosto seděly, snad bez jediné chybičky. Až tak dobře, že i Taliáni bloudili málo. Jen škoda, že selhal počítačový systém měření časů, výsledky museli počítat ručně, nestíhali a byl v tom zmatek a nejsem přesvědčen, že jsou v pořádku. Rally byla úžasně zajištěna, všude byla televize, každý den bylo v televizi půl hodiny záznamů. Díky tomu jsme byli všude vítáni a při průjezdech vesnicemi a městy nám všude mávali a fandili. Na všech křižení s asfaltem stáli policisté a kdykoliv jel závodník, tak stavěli dopravu, měli jsme absolutní přednost.

červen 2011

Filip Weber a Edvin Kasimati, ředitel Rally Albania

Petr Kalaš v cíli etapy Rally Albania

Tradiční albánská kuchyně

Edvin Kasimati

Úvod

Albánci si zachovávají své prastaré kulinářské tradice a zároveň se nebrání obohacování cizí kuchyní. Geografická i historická blízkost s okolními zeměmi umožnila vzájemné ovlivňování hospodářství, kultury a zejména způsobu života. Přesto je snad nejvíce znát vliv kuchařského umění, které v celé oblasti využívá podobné potravinové zdroje.

Tradiční albánská kuchyně, zvyky, kultura a typická pohostinnost mají původ v dávných dobách.

Albánie je jednou z nejstarších zemí v Evropě. Leží na hranicích mezi Východem a Západem a stopy obou těchto světů se tu prolínají jak v kultuře, tak i v kuchařském umění. Příznivé klima umožňuje pestrou škálu zemědělské produkce. Díky tomu si také jednotlivé přísady mohou při přípravě jídel zachovávat svou přirozenou chuť, barvu i vůni.

Typickou složkou jídelníčku jsou rozmanité druhy ovoce a zeleniny, které Albánci jedí v syrovém stavu nebo zpracovanou či používají jako přílohu k masům nebo je konzervují.

Ze zeleniny se hojně používají rajská jablka, papriky, baklažán, proskurník, brambory, zelí, cibule, česnek, zelené fazolky, fazole, okurky a další. Nejčastěji se připravují smažením, dušením nebo pečením.

Z luštěnin jsou tradičně nejoblíbenější fazole. Obzvláště delikátní chuti se docílí úpravou v kameninových nádobách. Připravují se samotné nebo v masových či zeleninových směsích. V některých oblastech slouží fazole také jako náplň nejrůznějších závinů a nákypů. Lahodné jsou i pokrmy z hrášku a zelených fazolí.

Mnohá jídla se připravují stejným způsobem, jen z odlišných ingrediencí, a lze se s nimi setkat po celém Balkánském poloostrově. Jsou to například zapékaná zelenina (fërgesë), směsi zapé-

kané v rendlících (tavë), nakládaná zelenina, plněné vinné listy (japrak), biftek, karbanátky, masové kuličky (qofte) atd. Orientální gastronomie obohatila tradiční balkánskou kuchyni o masové či bezmasé směsi (turli), musaku či masové kuličky.

Zvláštní a výtečnou kapitolu tvoří olivy na nejrůznější způsoby. Většinou se podávají samotné, ale používají se také jako přísada. Veliké olivy s nízkým obsahem tuku, které se pěstují v kraji Berat, se servírují přímo na rozdíl od oliv pěstovaných v krajích Vlorë, na jihozápadním pobřeží v oblasti Himarë a Borshe a v okolí Tirany (Prezë, Ndroq), jež mají vysoký obsah tuků, a proto se z nich vyrábí přírodní olivový olej, který se tu používá k vaření a dodává se do celé země.

Vedle používaných přísad ovlivňuje kvalitu jídel významně také kořenění. Pro albánskou kuchyni jsou kromě koření příznačné i bylinky a kyselá chuť citronu, kečupu, octa nebo jogurtu. Více či méně ostré chuti se tradičně docíluje česnekem nebo pálivými papričkami. Při kořenění se upřednostňují místní čerstvé či sušené rostliny jako například petržel, máta, bobkový list, bazalka, celer, majoránka, rozmarýn apod. Míchat koření tu není zvykem.

Každý pokrm se dochucuje tím, co podtrhuje přirozenou chuť hlavní suroviny. Množství se liší oblast od oblasti a podle individuální chuti, a proto se v receptech přesně neuvádí. Zmiňuje se pouze druh.

Každodenní součástí potravy, těstovin, těst a moučníků jsou i mléko, mléčné výrobky a vejce. Oblíbeným mléčným výrobkem je podmáslí, které Albánci pijí po celý rok, nejraději však v parném létě. Sýry se liší podle toho, z jakého mléka se vyrábějí. Nejvyhlášenější bílý ovčí sýr, zejména z jižních krajů země, tvoří nezbytnou součást albánské kuchyně.

Oblibě se tu těší i nejrůznější moučníky. Připravují se z mléka, smetany, ovocných šťáv a často se podávají se sirupem, jako například baklava, cukrové koláčky (sheqerpare), nudle zapékané s mletými ořechy (kadaif), kroupový nákyp (hashure), rýžový nákyp (sylytiash) apod. Z pečených moučníků stojí za povšimnutí zejména sladké či slané koláče z kynutého i listového těsta či smažené plněné kuličky (petulla) atd. Oblíbené jsou rovněž halva a máslové želé (hasude). Z nápojů jmenujme například bozu, sladový nápoj z kukuřice, který se vyrábí hlavně v severní části země

(Kukës) a v létě bývá velmi osvěžující.

Ovoce je v Albánii po celý rok hojnost a je také vyhledávaným moučnickem, především v syrovém stavu, ale i v podobě kompotů, džusů či marmelád. Pěstují se tu mimo jiné jablka, třešně, broskve, hrušky, melouny všeho druhu, fiky, hrozny, citrony, pomeranče, meruňky. Albánci rádi pojídají a přidávají do moučníků také nejrůznější ořechy, mandle či jedlé kaštiny.

Albánie má dlouhou tradici ve výrobě alkoholických nápojů. Nejtradičnější z nich je rakije z vinných hroznů. Dobré jméno má zejména řemeslná výroba z odrůd rostoucích v oblasti Skraparu a Përmetu na jihu země. V krajích s chladnějším klimatem, jako jsou kraje Dibër a Korçë a okolí Pogradce, se rakije destiluje ze švestek a slív. Vinařstvím se tu lidé živilí odedávna. Jeho historie sahá až do antiky, kdy se vinohrady před 3000 lety rozšířily po celém jihozápadním pobřeží Balkánu. Vinnou révu šlechtili již starověcí Ilyrové a uměli z ní získávat víno, jak o tom svědčí archeologické nálezy v Linu (Pogradec), Tepë (Elbasan) a Zgërdheshi (Krujë). Mezi jinými vykopávkami se tu našly i nádoby na víno. Starověký zeměpisec Strabo při popisu Ilýrie uvádí: „Tato země je teplá a vzkvétá, protože je plná olivových hájů a dobrých vinnic. Ilyrové dodávali Římanům víno v dřevěných sudech.“ O rozvinutém pěstování vinné révy svědčí například mince z Dyrrahia (dnešní Durrës) a Apollonie, amfora k převozu vína nalezená na ilyrijských hřbitovech v Çimanaku v Kukësi, ilyrijský hrad Xibri (Mat) jakož i ilyrijské město Gajtan (Shkodër). Během byzantské okupace (7. – 8. století) se vinařství stalo hlavním hospodářským odvětvím a vývoz vína jedním z nejdůležitějších zdrojů příjmů.

Dnes existuje mnohem více odrůd vinné révy a díky tomu se produkce vína značně rozrůznila. Z červených vín jsou nejznámější Shesh i zi (Tiranë, Durrës), Cabernet a Merlot (Berat, Lushnjë, Përmet, Vlorë atd.), Kallmet (Shkodër, Peshkopi), Black Pinot a Mavrud (Leskovik, Shkodër, Lushnjë). Mezi bílými víny vynikají Shesh i Bardhë (Tiranë), Ryzlink (Durrës) a jiné.

Z barevných destilátů stojí za zmínku zejména koňak Skënderbeg, který získal několik ocenění v mezinárodních soutěžích.

Zeměpisná poloha Albánie není příhodná pouze pro pěstování nejrůznějších druhů ovoce a zeleniny, ale také pro život a chov zvířectva a ptactva, ať už divokého či domácího. Tím je také Albánie stále zajímavější pro turisty, jimž může nabídnout něco neobvyklého, tradičního, co nadále zůstává součástí každodenního života a co v každém kraji doprovází trochu odlišná kuchyně. Podívejme se na ni tedy z hlediska krajových variant.

Severní Albánie

V severních oblastech Albánie se rozšířilo pěstování kukuřice a kukuřičná mouka je tu základem nejen při pečení chleba, ale také pro spoustu dalších tradičních slaných i sladkých jídel. Chladnější podnebí tohoto regionu umožňuje rodinám dělat si zásoby potravin, které vydrží dlouhou dobu, jako například pastërma (sušené maso), zorrë e mbushur (klobásy), kuskus (trahana), těstoviny (jufka) atd., a mohou se konzumovat i v zimě. Na severu se většinou vyrábějí podomácku. K nejtypičtějším a nejčastěji používaným druhům zeleniny patří fazole, brambory a zelí. Tvoří také součást nejrůznějších lahodných pokrmů. Všudypřítomné

jsou cibule a česnek. Svazují se do copánků a suší se zavěšené v kuchyni jako ozdoba, aby byly po ruce celý rok.

K typickým pokrmům této oblasti patří v Peshkopii zapékané rýžové směsi (birjan), v Lumě plněné smažené kuličky z těsta (petulla), těstoviny (jufka), v Goře zapékané pokrmy v kameninových rendlících (tavë), v Kosovu polévka z ovčí hlavy (paçe), v Gjakove klobásy (suxhuk) a dále kukuřičná kaše (harapash/mëmëlikë), pšeničné kuřecí rizoto (qeshqek me pulë), česneková kaše (çervish), koláčky z kukuřičné mouky (gurabie me miell misri), mléčné koláčky s kukuřičnou moukou (qumështor me miell misri) atd.

Vyhlášená je shkodërská kuchyně, mezi jejíž vyhledávané pokrmy patří shkodërská polévka (çorba shkodrane) či mish jahni (jehněčí s černou omáčkou z tuku, česneku, cibule, sušených vypeckovaných švestek, cukru, soli a papriky, v níž se maso za stálého podlévání vaří do měkka a omáčka se zahušťuje).

Oblast skýtá četné možnosti rybolovu, jak sladkovodních, tak

i mořských ryb, kterých využívali již staří Ilyrové. Sever země není ale známý jen bohatstvím ryb, ale také tradičním způsobem jejich přípravy. Nejznámější jsou lahodný kapr ve vlastní šťávě (krapu me lëng), parmice pečená na kameni (qefull i pjekur në tjegull), úhoř na přírodní způsob (njala jahni), sušené sardinky atd.

Mezi tradiční pokrmy patří též baklažány nadívané sýrem, petrželkou a vejci. Vynikající jsou zejména s čerstvou petrželkou a rajčaty. Mluvíme-li o tomto regionu, nesmíme zapomenout také na přírodní rezervaci Kunë-Vain v okrese Lezha, v jejíž lagunách při ústí řek žije spousta vodního ptactva a divoké zvěře jako například kachny, husy, sluky, bažanti, zajíci atd. Lahodné maso této lovné zvěře tvoří součást jídelníčku spousty místních restaurací. Podnebí severní Albánie je příznivé pro pěstování švestek, slív, jablek, višní či různých druhů ořechů. Slívy a švestky se zpracovávají na rakiji (shliva) a džemy. Zvláštní pozornosti si pro svou velikost, šťavnatost a sladkou chuť zaslouží shkodërské granátové jablko.

Střední Albánie

Rozmanitost chovu domácích zvířat v této oblasti obohacují i různé druhy vodní drůbeže a mořského ptactva a divoká zvěř. V lesnaté oblasti Divjaka na pobřeží Jaderského moře žijí například kachny, divoké husy či divoká prasata. Migrace ryb, jako jsou například platýši, okouni, úhoři, mořští úhoři a parmice, skýtá vhodnou příležitost k rybolovu a průplavy, spojující laguny s mořem, jsou plné sítí. Návštěvníci Albánie by si proto neměli nechat ujít bohatou nabídku čerstvých ryb na jídelničkách místních restaurací. I ve středních oblastech země je klima příhodné pro pěstování nejrůznějších druhů ovoce a zeleniny a obzvláště bobulovitého ovoce, jako je například dřín. Také zde se tradiční kuchyně opírá o čerstvé místní potraviny. K typickým zdejším jídlům patří například sušené slívy zapékané v kameninovém rendlíku (tavë me pistil), elbasanský jogurtový kotlík (tavë kosi Elbasani), tiranské dušené maso (fërgesë Tirane), taštičky nebo záviny z listového těsta (byrek me petë të pjekura), krocán ve vlastní šťávě s ku-

kuřičnou kaší (kaposh deti me përsheh), rýže zapékaná v mléce (birjan me qumësht) či Myzeqeská mléčná rýže (oriz qumështor Myzeqeje – yshmer) atd.

Z moučníků nelze vynechat místní specialitu ballokume, což je lahodná placička, kterou elbasanské hospodyňky vítají příchod jara (14. března) nebo zpestřují rodinné oslavy. Připravuje se z jemně proseté kukuřičné mouky (ze 4 - 5 kg mouky se proseje 1 kg), másla, moučkového cukru, vajec a finjë (prosetého popela vařeného ve vodě).

K přípravě masitých pokrmů se tu hojně užívají také zvířecí vnitřnosti. Smažená játrka, ledvinky či srdce nebo grilovaná telecí hlava s rakijí jsou nezapomenutelným kulinářským zážitkem.

Střední Albánie je vyhlášena výrobou rakije, vín (podle jednotlivých pěstovaných odrůd vinné révy), ovocných džusů, nealkoholických nápojů, marmelád a kompotů.

V oblasti Beratu se rozprostírají největší fíkové plantáže Balkánu. Místní tu z fíků vyrábějí marmelády a kompoty. Svou kvalitou vynikají zejména rroshnické fíky. Proto se také suší navlékané na provázky nebo jako buk fiket (mleté fíky vytvarované do bochníku a sušené na čerstvém vzduchu).

Okolí Myzeqe proslulo chovem krocanů a krůt. Krůtí maso je nejlahodnější ve vlastní šťávě s kukuřičnou kaší (kaposh deti me përsheh). Podle tohoto receptu se připravuje po celé zemi, ale v podání místních hospodyněk a restaurací je skutečným pochutnáním.

Postup je následující:

Krůtu očistěte a omyjte, posolte a poklad'te plátky másla. Za stálého podlévání pečte tak, aby se nespálila a zůstal dostatek šťávy na přípravu kaše. Nadrobte do mísy předem připravené těsto z kukuřičné mouky, vody, soli a oleje nebo kukuřičný chléb. Na pánvi nechte zesklivatět pórek nebo cibulku, zalijte je šťávou z krůty a trochou vody a přiveďte k varu, přidejte nadrobený chléb nebo těsto a míchejte, dokud kaše nezhoustne. Podávejte s upečenou krůtou.

Jižní Albánie

Jih Albánie je zaměřen především na chov menšího dobytka. Rozsáhlé stráně skýtají přirozenou pastvu zejména kozám a ovčím, jejichž mléko se dále zpracovává. Typické mléčné farmy, především v Gjirokastëru a Delvinë, jsou známé rozmanitými měkkými i tvrdými sýry s lahodnou chutí a vysokou kvalitou. Sýr je spolu s tvarohem důležitou součástí jídelníčku obyvatel nejen tohoto regionu, nýbrž i celé země. Z ovčího mléka se tu získává i ovčí jogurt (kos i deles), který je tak hustý, že se dá krájet nožem.

V pobřežních oblastech panuje příznivé klima pro pěstování oliv a citrusů. Olivy se tu v každé domácnosti i restauraci servírují jako předkrm pro povzbuzení chuti, ať už samotné nebo v podobě salátů společně s dalšími druhy zeleniny.

Jižní Albánie proslula svou rakijí z odrůd hroznů, pěstovaných v Nartë, Skraparu, Përmetu, Himarë, Leskoviku, Këlcyrë, Pogradci či Delvinë. Vykopávky ve vesnici Labovë v okrese Gjirokastër náhodně odkryly dva hloubené kameny, které se dříve používaly na mačkání hroznů. Šťáva vytékala úzkým kanálkem v kameni a procházela dalším zpracováním, dokud se neproměnila ve víno nebo v rakiji. Tyto nalezené předměty svědčí o tom, že vinařství se zde provozovalo už v antických dobách, kdy se údajně víno pilo místo vody. Okolí Pogradce je známé spoustou soukromých vinařů. Téměř všichni produkují víno dle receptů, předávaných z generace na generaci. Uchovávají ho v sudech v nejchladnější místnosti v domě. Převažuje tu nepřelíš silné stolní rosé s výrazným aroma.

Ve Skraparu se vedle alkoholických nápojů vyrábí z hroznů také rehani, nealkoholický nápoj z jejich šťávy.

Përmetští rodáci zpracovávají ovoce do neobvyklých džemů (gliko), jako například vlašské ořechy. Oblast je zajímavá i rakijí z moruší (Ersekë, Leskovik).

Jihozápad země obepíná Albánskou riviéru, kde se čistý horský vzduch prolíná s teplem moře a činí tak z tohoto kraje nejvyhledávanější turistickou destinaci Albánie. Láká nejen svým jedinečným klimatem, ale také lahodnou kuchyní. Cestu k riviéře

lemují restaurace s nabídkou čerstvých ryb a plodů moře. Na chuť zdejších garnátů, sépií, olihní a slávek hned tak nezapomenete.

Také horský průsmyk Llogara coby jediná přístupová cesta k Riviéře nabízí místa k odpočinku, na nichž lze rovněž ochutnat místní speciality, jako například maso na rožni (mish i pjekur në hell), horkou kukuřičnou kaši (harapash i ngrohtë – mëmëlikë misri), vnitřnosti z kojených jehňátek (të brëndshme të qinqjave pirës), želé z medu a ořechů (pelte me mjaltë e arra) atd.

Maso v této oblasti je z celé země nejlahodnější. Blízkost moře a kvalita pastvin mu dávají neopakovatelnou chuť, zejména jehněčímu z pahorků v okolí Karaburunu. Jehňata se většinou opékají na roštu (celá), na uhlících nebo v peci.

Pro chladnější kraje této oblasti je typická pastërma, maso konzervované sušením. Doma i v restauracích se podává většinou s fazolemi.

Jiným tradičním pokrmem, který uvítají také vegetariáni, jsou rýžové kuličky qofte me oriz (Qifqi), lunxhký závin (lakror i Lunxhit – koftopite), domácí těstovinová rýže (pilaf me rosnica), korčský fazolový závin (petanik me fasule) či falešné masové kuličky s česnekem a jogurtem z oblasti kolem Gjirokastëru. Servírují se zejména na svatbách po masitých chodech pro snazší zažívání.

Příprava kuliček z rýže qofte me oriz (Qifqi):

Vezměte 5 až 6 vajec na kilo rýže. Propláchnutou rýži povařte do sucha. Za stálého míchání dřevěnou lžící ji nechte vychladnout. Přidejte vejce, mátu, černý mletý pepř a sůl. Směs nabírejte lžící a vkládejte do rozpáleného oleje.

Takhle se objeuvje Albánie

Zef Lleshaj, učitel z Kurbnesh

Krb v tradičním albánské domě

Tradiční albánský dům

U lurských jezer

Důl pod Fushe Kaptines

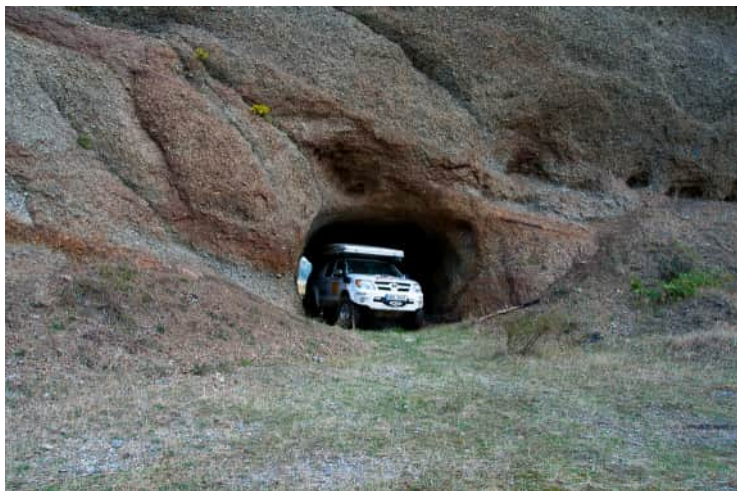

Pomník partyzánům v pohoří Mali i Gjerës

Vaření sýra u jezer Miçekut

Guri i Cjapit

Pepa Macháček na Rally Albania

marek vancik

Slovníček

prosím	ju lutem	1	nje
děkuji	faleminderit	2	dy
dobrý den	mirëdita	3	tre
nashledanou	mirupafshim	4	kater
ano	po	5	pesë
ne	jo	6	gjashtë
dobře	mirë	7	shtatë
špatně	keq	8	tetë
dnes	sot	9	nëntë
zítra	nesër	10	dhjetë
kdy?	kur?		
kde, kudy?	ku?		
jak daleko?	sa larg?		
kolik stojí?	sa kushton?		
pivo	birra		
pstruh	peshk, troftë		
voda	uj		
chleba	buk		
nerozumím	nu kuptoj		
tady	këtu		
tam	atje		
vlevo	majtas		
vpravo	djathtas		
přímo	drejt		
cesta	rruga		
most	ura		
kopec	kodra		
vesnice	fshat		
shëndet	pozdrav při kýchnutí		

PERMON
CRAFT BREWERY

IN HOP
WE TRUST

OBJEDNÁVKY

objednavky@pivopermon.cz

+420 602 610 813

www.pivopermon.cz

RALLY ALBANIA

13
EDITION

3-10 JUNE 2017

RALLYALBANIA.ORG

MOTO/QUAD
CAR/SSV

#RALLYALBANIA

HUNTER
OFFROAD & OUTDOOR

**Expediční výbava
pro vozy 4x4**

www.shop4x4.cz

M

**MAGAZÍN O CESTOVÁNÍ, MOTOTURISTICE,
RADÁCH NA CESTY, NOVINKÁCH
A SETKÁVÁNÍ S PŘÍJEMNÝMI LIDMI.**

Skotsko

www.motoroute.cz

Portál a e-shop nejen pro motocestovatele

Cestopisy, rady, testy, GPS trasy, POI...

Mapy, knihy, průvodce...

Odolné mobily, GPS navigace...

Kempinkové vybavení...

Funkční prádlo...

**Nechte se
INSPIROVAT!**

Magazín

MOTORoute CESTOVÁNÍ & MOTOCYKL

www.touratech.cz

TOURATECH

Cestovatelské oblečení bez kompromisů!

COMPANERO

BY STADLER

Motocyklové oblečení ve kterém není horko při +45°C v poušti, ani zima a mokro ve vánici nebo lijáku.

*Nick Sanders
Simon a Lisa Thomas
Charley Boorman*

Herbert Schwarz v oblečení Compañero v Etiopii.
BMW F800GS v úpravě a s doplňky Touratech.

Guaranteed
To Keep You Dry

GORE-TEX

fabrics

Touratech Compañero by Stadler

Dlouhé desítky let jsme hledali oblečení, které bude naprosto nekompromisní. Bude absolutně vzdušné v horku a nepromokne i v největším lijáku. Nabídne nejvyšší stupeň ochrany při pádu, bude mít nadčasový design, dlouhou záruku a bude ve všech směrech nejkvalitnější. Sen všech cestovatelů...
Hledání je u konce. Protože takové oblečení na trhu nebylo, Touratech se rozhodl, vyrobil ho sám. Compañero je špička, dokonalá kombinace nejlepších materiálů současnosti s evropskou výrobou s desetiletou zárukou a funkčními vlastnostmi navrženými přímo cestovateli.

Zeptejte se těch, kteří mají motocykl jako svůj domov - těch, kteří jsou na cestě kolem světa, kteří na rekordní jízdě jeli ve všech podmínkách jaké si dovedete představit včetně vánice v Patagonii nebo vedra v amerických pouštích... Už by Compañero za nic nevyměnili. Nabízíme pánské i dámské stříhy ve velikostech 46-62 resp. 36-48, zkrácené i prodloužené. Běžné velikosti okamžitě k dodání. Kromě žluto-šedo-černé verze nově v nabídce šedo-černá touringová verze Compañero Black Edition s vychytávkami pro silniční cestování. Gore-Tex® Pro Shell trilaminát, Cordura® AFT, Cordura 500, Cordura 2000. Strečový Gore-Tex...

Compañero Black Edition
2012

www.Touratech.CZ
tel. 602 349970, 602 100677
po-pá: 10 - 18:30

HD TV

DO VAŠEHO MOBILU
NEBO TABLETU

Internet

Digitální
televize
HD

INFO 359 807 807

wolfnet.cz

POTISK TEXTILU
SÍTOTISK
DIGITÁLNÍ TISK
VELKOPLOŠNÝ TISK

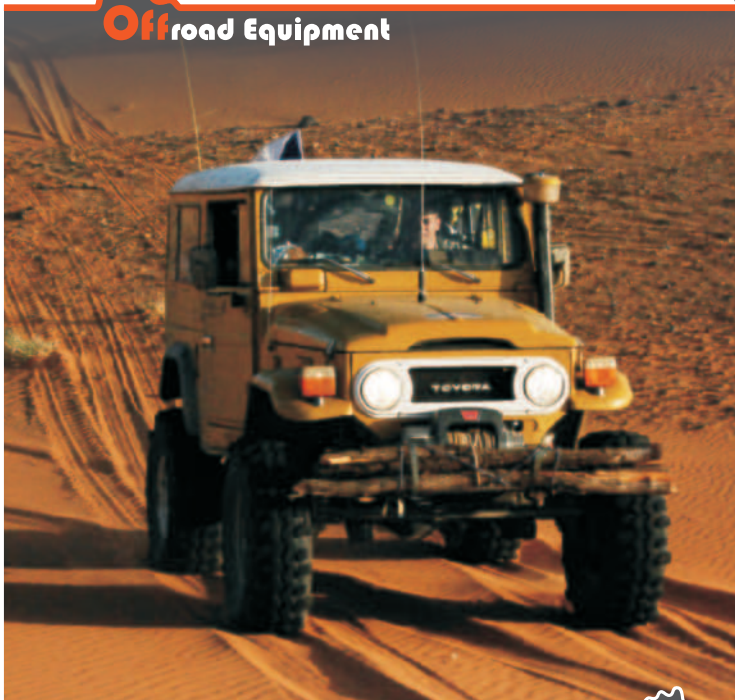
www.potisk.com

Zelený Pruh 111, 140 00 Praha 4
tel.: +420 224 938 370
e-mail: studio@potisk.com

TOOMICH

Offroad Equipment

www.toomich.cz
info@toomich.cz
+420 602 855 054

APEX-WM

VÁŠ PARTNER PRO STAVEBNICTVÍ

Zajišťujeme služby od přípravy až po realizaci stavby na klíč.

Můžeme zajistit také subdodávku dílčích stavebních prací v jakémkoli rozsahu pro dodavatele staveb, dodavatele stavebních prací, dodavatele technologií nebo přímo pro jednotlivé odběratele.

Projektovou dokumentaci připravujeme ve spolupráci s autorizovanými projekčními firmami.

Provádíme kompletní koordinaci veškerých prací včetně služeb stavebního dozoru.

APEX-WM s.r.o.
Topolová 330
252 45 Ohrobec
tel./fax: +420-241 441 254
mob: +420 603 465 320

info@apex-wm.cz
www.apex-wm.cz

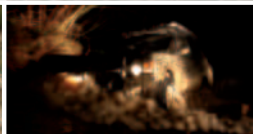
TOYKA servis

Vy se vozíte, my se staráme!

Aleš Brustmann
Stříbský mlýn 5
664 91 Ivančice
+420 608 784 079
www.toykaservis.cz

cestoffka.cz

 Offroad výpravy nejen do Albánie
(Ukrajina, Rumunsko, Tunis, Omán, Island...)

 Firemní a exkluzivní expedice po celém světě

 offroadskola.cz

 Služby cestovatelům

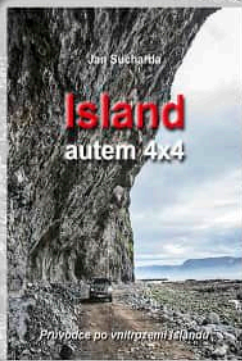
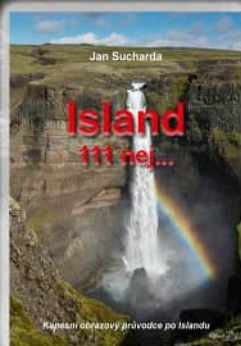

cest**ffka**
www.cestoffka.cz

Vzhůru na Island!

Ale jen s dobrými průvodci!

**Netradiční průvodce
pro každého
po nejzajímavějších
místech Islandu**

Formát 119x163 mm, stran 128,
křídový papír, vázaná,
laminované měkké desky

**Podrobný průvodce
pro dobrodružné povahy
po tajemném
vnitrozemí Islandu**

Formát 119x163 mm, stran 144,
křídový papír, vázaná,
laminované měkké desky

**Knihy objednávejte na:
jas@jas-hrotovice.com**

LOGmanager

SIEM

Centrální úložiště logů

- > podporuje sběr logů z kritických obchodních aplikací
- > vlastní Windows Event Sender pro sběr logů z Windows prostředí
- > umožňuje uživatelsky definovat parsery přes grafické rozhraní
- > uživatelské klasifikátory parserů podle zdrojů
- > alertovací systém s velmi detailní definicí podmínek

LOGmanager je český systém pro SIEM (Security Information and Event Management) - management bezpečnostních informací a událostí.

LOGmanager je také systém pro centralizovanou správu eventů a logů z bezpečnostních zařízení, operačních systémů, aplikačního software i aktivních síťových prvků.

www.logmanager.cz

logmanager@veracomp.cz | +420 724 647 785 | www.veracomp.cz

Distribuce: Veracomp s.r.o.

Dranovice

te Muzhanit
1662

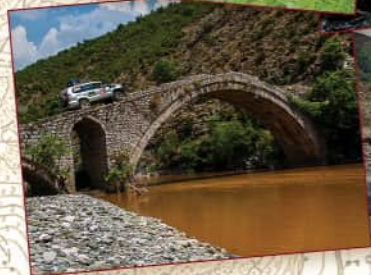
ra - Shierpaj

Albánie

off-roadový ráj

Filip Weber

Neshhtë

Průvodce pro terenní auta a Enduro motocykly
60 off-road tras

ISBN 978-80-270-0385-3

9 788027 003853

Maja
578